

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	12 juni 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	Statenlid N.M. van der Waart
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

- 5 mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhlef-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid W.J. Freeman (GL), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. W. van der Heijden (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. E.M. Jorna (PvdD), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), 10 Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), dhr. J. Olthof (PvdA) (aanwezig tot 15.15 uur), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), mw. E.A.S. Rommel (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), 15 mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), mw. N.S. Vroom (D66), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

- 20 **Afwezig:** mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

Agenda

	Paginanummer:
1. Opening en mededelingen.	(2)
2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(2)
2.a Beëdiging en installatie Statenlid fractie BBB.	(3)
2.b Beëdiging en installatie duo-commissieleden FvD en GroenLinks.	(4)
2.c Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(5)
3. Lijst geheimhouding PS	(5)
4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 30 mei 2023 vindt plaats in de volgende vergadering.	(5)
5. Strategische Statenagenda.	(5)
6. Vaststelling lijst ingekomen stukken	(5)
7. Voortgangslijst van moties.	(5)
8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(5)
9. Conceptstartversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG, VD-31).	(6)
10. Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer (VD-18).	(75)
11. Vragenuur.	(77)
12. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(84)
13. Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(84)
14. Sluiting	(87)

25 Voorzitter: Statenlid N.M. van der Waart

Opening om 13.18

30 **1. Opening en mededelingen.**

De **VOORZITTER**: Goed, neemt u allen plaats. Dan kunnen wij gaan beginnen met de Provinciale Statenvergadering van Noord-Holland van 12 juni 2023. Hierbij open ik de vergadering. Dames en heren, ik verzoek u om uw mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten. Ik wil alle Statenleden welkom heten, leden van GS hier aanwezig in de Statenzaal en natuurlijk ook een hartelijk welkom vandaag aan alle belangstellenden die deze vergadering via de website volgen of hier aanwezig zijn op de publieke tribune.

Ik begin met de mededelingen. Het zal u niet ontgaan zijn: de commissaris van de Koning is op dit moment verhinderd. Hij zat het grootste deel van deze middag afwezig zijn, dus ik mag deze vergadering voor een belangrijk deel voorzitten als vicevoorzitter. Verder hebben wij ook bericht van verhindering ontvangen van de volgende leden. Dat is mevrouw Vroom van D66. Zij is afwezig. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS en de heer Van Gilse van de fractie van de VVD is later.

45 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, mevrouw Vroom is niet afwezig. Zij komt later.

De **VOORZITTER**: Dan heb ik het verkeerd op mijn lijstje staan. Dank voor deze toevoeging. Mevrouw Van der Helm afwezig en de heer Van Gilse en mevrouw Vroom zijn dus later aanwezig vandaag. Meneer Olthof.

50 De heer **OLTHOF** (PvdA): En ik zal de vergadering om 15.15 uur verlaten.

De **VOORZITTER**: De heer Olthof zal de vergadering eerder verlaten. Goed. Nog meer berichtgeving van verhindering? Dat is niet het geval.

55 Dan kan ik u verder ook mededelen dat de fractievoorzitter van Volt de wens heeft uitgesproken om voortaan met 'Statenlid' te worden aangesproken. Daar zullen we uiteraard rekening mee houden. Net als bij de fractie van GroenLinks en Partij voor de Dieren doen we dat.

60 Verder heeft u allemaal een envelop gevonden op uw tafel van de Grootouders voor het klimaat. Dat waren de mededelingen.

65 **2. Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden.**

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij agendapunt 2, regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling van de agenda.

70 En dan begin ik met de vaststelling van de primus. Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. Nou, nu wordt het heel spannend. Het is nummer achttien en dat is de heer Vendrig van de BBB.

75 Goed, dan gaan wij naar de vaststelling van de agenda. Er is vandaag geen actualiteit aangekondigd. Voor de mondelinge vragen kan ik zeggen, er zijn vier sets mondelinge vragen ingediend. Dat is als eerste door de fractie van Forum voor Democratie inzake verkeersbeleid Amsterdam, de fractie van de SP inzake artikel Noord-Hollands Dagblad over een bedrijf in de Beemster, de fractie van D66 heeft vragen aangekondigd inzake AWN archeologie en de fractie van de Partij voor de Dieren inzake financiële crisis bij waterschap Amstel Gooi en vecht. Deze vragen zullen straks bij het vragen uur aan de orde komen.

80 Ik zie dat er een punt van orde is van de heer Van den Berg van JA21.

85 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zou toch willen verzoeken of daar nog een extra set aan vragen aan kan worden toegevoegd. Dus ik kijk even naar de griffier.

De **VOORZITTER**: Er wordt mij ingefluisterd: deze hadden vrijdag om 12.00 uur moeten worden ingediend. Dus dat kunnen we helaas niet toestaan.

90 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Oké. Helder.

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij het punt van de agenda, moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Wij hebben geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ontvangen. Zijn er Statenleden die graag nog een motie Vreemd alsnog willen indienen. Ik kijk even rond. Dat is niet het geval.

95 Dus daarmee is de agenda voor vandaag dan vastgesteld. Wenst iemand over deze agenda nog het woord? Daarna gaan we hem natuurlijk vaststellen. Nee, niet het geval. Dan kan ik nu zeggen dat deze agenda overeenkomstig het voorstel van het presidium is vastgesteld.

100 *De agenda is aldus vastgesteld.*

2.a Beëdiging en installatie Statenlid fractie BBB.

105 De **VOORZITTER**: Goed. Dan gaan we nou agendapunt 2.a, installatie en beëdiging Statenlid fractie BBB. Overeenkomstig artikel 10 van het Reglement van Orde heeft de commissaris van de Koning tot lid van de commissie van Onderzoek Geloofsbrieven benoemd de heer Kanik van D66, Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren en de heer Terwal van de VVD. Ik geef graag nu de voorzitter van deze commissie het woord. Dat is de heer Kanik. Meneer Kanik, aan u het woord.

110 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaard lid de heer Nijkamp aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens de in gevolge artikel W7, tweede lid Kieswet aan Provinciale Staten toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van leden van Provinciale Staten van Noord-Holland van 12 juni 2023 tot lid van Provinciale Staten benoemd is verklaard de heer Nijkamp, fractie BBB. Wij stellen u dan ook voor de heer Nijkamp als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het Statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken. Dank u wel, voorzitter.

125 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer, Kanik. Verlangt iemand hierover het woord? Dat is niet het geval. Dan is unaniem door u besloten de heer Nijkamp als lid van de Provinciale Staten toe te laten. Ik ontbind hiermee de commissie van Onderzoek Geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden.

130 Dan ga ik nu een ander plekje zoeken. Ja, want dan is nu aan de orde de beëdiging van de heer Nijkamp.

De heer Kramer van de BBB heeft de commissaris van de Koning verzocht hem ontslag te verlenen conform artikel X2, tweede lid van de Kieswet. De commissaris heeft dat ontslag inmiddels verleend. Zijn lidmaatschap wordt opgevolgd door de heer Nijkamp van de BBB, wiens installatie nu aan de orde is. Ik verzoek de heer Nijkamp om nu naar voren te komen. U kunt plaatsnemen in het midden van de zaal. Dan verzoek ik u allen te gaan staan.

135 Meneer Nijkamp, Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van Provinciale Staten. Ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, uit te spreken de woorden: dat verklaar en belof ik. Ik zal nu eerst de formule van de verklaring en de belofte voorlezen.

140 Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of

beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Meneer Nijkamp, wat is daarop uw antwoord?

De heer **NIJKAMP** (BBB): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Heel mooi. Dan wens ik u veel geluk toe met uw Statenlidmaatschap. Ik ga het zojuist geïnstalleerde Statenlid nu alvast persoonlijk feliciteren en bloemen overhandigen. Ik vraag alle Statenleden om nog even geduld te hebben en te wachten met hun felicitaties. U weet inmiddels allemaal hoe het gaat. Daarna zullen wij dan eerst de duo-commissie gaan installeren en daarna zullen we pas gaan schorsen voor felicitaties. Dan kunt u ook de heer Nijkamp feliciteren. Maar ik mag dat wel alvast doen.

[Applaus]

2.b Beëdiging en installatie duo-commissieleden FvD en GroenLinks.

De **VOORZITTER**: Goed. We gaan door naar agendapunt 2.b. Dat is de installatie en beëdiging van de duo-commissieleden van de fracties Forum voor Democratie en GroenLinks. De fractievoorzitters van Forum voor Democratie en GroenLinks hebben als duo-commissielid bij de commissaris voorgedragen duo-commissielid Bulucu Wouters namens GroenLinks, mevrouw de Knecht namens Forum voor Democratie en mevrouw Middelkoop namens Forum voor Democratie. Op grond van het bepaalde in artikel 61 lid 4 van het Reglement van Orde voor de vergadering en andere werkzaamheden van de Provinciale Staten en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid is van provinciale Staten in de vergadering van Provinciale Staten in handen van de voorzitter of de vicevoorzitter de eed of de verklaring en belofte af te leggen. Ik verzoek de duo-leden naar voren te komen en plaats te nemen in het midden van de zaal. En er staat hier 'ik verzoek u te gaan staan', maar u staat nog keurig. Dus dat gaat goed.

Goed, ik stel uw thans in de gelegenheid om de eed of de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, onder het opsteken van de voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden 'zo helpe mij God Almachtig' of, indien u de verklaring en belofte wenst af te leggen, uit te spreken de woorden 'dat verklaar en beloof ik'. Ik zal u eerst de formule van de eed en de verklaring en belofte voorlezen.

Ik zweer of verklaar dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer of verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer of beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Duo-commissielid Bulucu Wouters, wat is uw antwoord?

Mevrouw **BULUCU WOUTERS** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Mevrouw De Knecht.

Mevrouw **DE KNEGT** (FvD): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Middelkoop.

Mevrouw **MIDDELKOOP** (FvD): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik wens u veel geluk met uw duo-lidmaatschap. Ik vraag de Statenleden nog even te wachten, zodat ik de duo-commissieleden de bloemen kan overhandigen en daarna zal ik de vergadering schorsen, zodat u de nieuwe duo-commissieleden en het nieuwe Statenlid kan feliciteren. Wacht u nog heel even.

[Applaus]

De **VOORZITTER**: En dan schors ik de vergadering.

Schorsing 13.31 tot 13.37 uur.

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering na dit heugelijk moment. Ik heb nog een nagekomen mededeling. Dat is dat Statenlid Jorna van de fractie Partij voor de Dieren ook wat later zal zijn.

2.c Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

De **VOORZITTER**: Dan kom ik nu bij agendapunt 2.c, actualiteiten. Dat hebben we dus niet.

3. Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Dus gaan wij door met agendapunt 3. Dat is de lijst geheimhouding PS. Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand desondanks toch het woord over deze lijst met geheime stukken? Nee? Dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

De lijst geheimhouding PS is ter kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 30 mei 2023 vindt plaats in de volgende vergadering.

De **VOORZITTER**: Dan de notulen. Agendapunt 4, vaststelling notulen en besluitenlijst van de vorige PS-vergadering. Deze zal plaatsvinden in de komende PS-vergadering van 10 juli aanstaande.

5. Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Dan heb ik agendapunt 5, de Strategische Statenagenda. Dit punt zal worden uitgesteld tot na installatie van de commissies. Daarna wordt de Strategische Statenagenda weer geactualiseerd en vastgesteld in de Statenvergadering.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Komen we bij agendapunt 6, Vaststelling lijst ingekomen stukken. Door de griffier zijn tot op heden geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand toch het woord over de ingekomen stukken? Nee? Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

De afdoening van de ingekomen stukken is conform het voorstel van het presidium afgedaan.

7. Voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij agendapunt 7, de voortgangslijst van de moties. Daar is in het presidium een aantal tekstuele opmerkingen gemaakt. Deze opmerkingen zullen worden verwerkt. Deze lijst met moties komt terug bij de volgende PS-vergadering ter vaststelling. Dus op 10 juli.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

De **VOORZITTER**: Hamerstukken hebben we deze vergadering ook niet.

9. Concept-startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG, VD-31).

De **VOORZITTER**: Dus dan komen we bij agendapunt 9. Dat is de conceptstartversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied, kortweg PPLG, voordracht 31. Aan de orde is voordracht 31 voor het PPLG. Het is een provinciale, integrale uitwerking van de nationale opgave voor biodiversiteit en stikstof, water en bodem en klimaat. Deze opgaven staan in het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het NPLG, en vloeien voort uit Europese of mondiale verplichtingen. In aanvulling hierop bevat het PPLG ook een uitwerking van provinciale doelen, zoals voor de thema's landbouw, landschap, erfgoed en recreatie. Zo omvat het PPLG alle nationale en provinciale opgaven voor het landelijk gebied.

Eerste termijn

De **VOORZITTER**: De sprekers die zich volgens mijn lijstje voor dit punt hebben aangemeld, zijn de heer Van Tiggelen van de PVV voor zijn maidenspeech vandaag, de heer Dekker van Forum voor Democratie, de heer Mantel van JA21, mevrouw Alberts van de SP, de heer Vendrig van de BBB, ook voor zijn maidenspeech vandaag, Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, de heer De Wit van de VVD, mevrouw Koning-Hoeve van het CDA, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Stulemeijer van 50PLUS, Statenlid Kostić van Partij voor de Ouderen. Ik dacht al: er klopt iets niet. Partij voor de Dieren. Voorlopig gewoon zoals we Statenlid Kostić kennen: Partij voor de Dieren. De heer Vonk, Partij van de Arbeid, de heer Klein. De heer Vonk heeft ook zijn maidenspeech vandaag. De heer Klein voor de ChristenUnie en de heer Mülder voor D66. En in deze volgorde wil ik u graag ook naar voren roepen. Dat betekent dat we beginnen met de maidenspeech van de heer Van Tiggelen van de PVV. Dat betekent dat u geen interruptie mag plegen bij een maidenspeech. Meneer Van Tiggelen, gaat uw gang.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. "Wanneer je jezelf aantreft in de gelederen van de meerderheid, dan is het tijd om even te pauzeren en nog eens goed na te denken", aldus Marcus Aurelius. Blijkbaar waren er in het grijze verleden al verstandige mensen die niet overtuigd waren van de onfeilbaarheid van de meerderheid. Het zogenaamde groepsdenken is geen nieuw verschijnsel. Tegenwoordig bereik je grote groepen mensen eenvoudig via de media. "Wie de media beheerst, bepaalt wat mensen denken", aldus Jim Morrison. Als je niet weet wie dat was, geeft niet, hoor. Het is heel eenvoudig om middels de media de schoonste boeren ter wereld af te schilderen als vervuilers. Het dus ook mogelijk om een zeer schaars geworden molecuul als CO₂, waar letterlijk ons leven van afhangt, te demoniseren. Geef ons ontzettend veel geld, dan zorgen wij voor beter weer. Je kan mensen kennelijk makkelijk de meest bespottelijke dingen laten geloven. Dit heeft ernstige gevolgen voor de kwaliteit van de politieke besluitvorming.

Een voorbeeld van dit probleem ligt vandaag weer voor ons in de vorm van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Boeren worden tot wanhoop gedreven met alle gevolgen van dien. Wie voelen zich daarbij schuldig? Voorzitter, geen enkele sneeuwvlok in de lawine voelt zich schuldig, maar samen veroorzaakt men toch een enorme verwoesting.

Het stikstofverhaal rammelt aan alle kanten, zowel getalsmatig als natuurkundig. Na uitvoering van alle maatregelen kleurt 96 procent nog steeds rood op papier. Op 16 februari van dit jaar hebben we daar al op gewezen en op 1 juni jongstleden nogmaals. De gedeputeerde ging daar niet op in. Wijzend op de minuscule hoeveelheid ammoniak verzochten wij de gedeputeerde de term 'stikstofdeken' in heroverweging te nemen. Dat gebeurde niet, want het RIVM gebruikt die term ook. Dus niet de feiten zijn bepalend, maar wat anderen roepen. Daar ligt de kern van het probleem. Praten zonder kennis van zaken en elkaar na-papegaaien is in brede kring de modus operandi.

Dat geldt voor meerdere onderwerpen. Zo ook voor de connectie tussen klimaat en CO₂. Dit complexe onderwerp zal ik hier niet volledig bespreken, voorzitter, anders sta ik hier tot het ochtendgloren. Dat lijkt me niet gewenst. Een paar details wil ik echter wel benoemen. Sinds de laatste grote ijstijd is door het smelten van grote hoeveelheden landijs de zeespiegel met honderdzwintig meter gestegen. Een natuurlijk proces dat al meerdere malen heeft

320 plaatsgevonden en nog vaker gaat gebeuren. Wat klimaatalarmisten ons willen doen geloven, is dat de laatste paar centimeter de schuld van de mens zou zijn. De afgelopen 540 miljoen jaar is de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer door natuurlijke processen enorm afgenomen tot het huidige, in feite gevaarlijk lage, niveau. Een verdere daling zou op een gegeven moment een einde maken aan het leven op land van deze planeet. Dat kleine beetje CO₂ zou volgens
325 klimaatalarmisten opeens te veel zijn en zorgen voor een catastrofale opwarming van onze planeet. Dat terwijl al jaren niet eens sprake is van opwarming, alle frauduleuze grafieken ten spijt. In de laatste commissievergadering heb ik een toezegging gedaan dit kort toe te lichten. Bij deze. Toezeggingen moet je nakomen. Het meten van de gemiddelde oppervlaktetemperatuur van deze planeet is geen eenvoudige zaak. 72 procent is oceaan. Daar staan niet zoveel
330 meetstations. Op land zijn de meetstations buitengewoon ongelijkmatig verdeeld. Dat is probleem nummer twee. Veranderingen in de omgeving hebben invloed op de gemeten temperatuur: oprukkend beton en asfalt, straalmotoren van vliegtuigen, waar niet echt koude lucht uit komt. Elk vliegveld heeft een weerstation. Probleem nummer 3. De landmassa zelf is ongelijkmatig verdeeld over de planeet. Het noordelijk halfrond heeft veel meer landmassa dan
335 het zuidelijk. Probleem nummer 4. Gelukkig, nu komt het goede nieuws, is het sinds 1979 mogelijk via satellieten de temperatuur van de luchtlagen dicht bij het aardoppervlak van de gehele planeet te monitoren. Uit deze metingen blijkt dat er al jarenlang geen sprake is van opwarming. Ik heb het hier natuurlijk over de UHA-metingen, uitgevoerd door de NOAA, met dubbel a. UAH staat voor University of Alabama in Huntsville en NOAA voor North American
340 Oceanic and Atmospheric Administration, voor wie het wil nazoeken. De resultaten van deze metingen worden aan het begin van elke maand bijgewerkt op de website van dokter Roy Spencer.

Voorzitter, we hebben allemaal trouw gezworen of beloofd aan de Grondwet, zojuist weer
345 gebeurd. Daar wordt artikel 20 ook bij aangaande de rol van de overheid in verband met bestaanszekerheid van de bevolking. Elke honderd miljard uitgegeven ter bestrijding van niet-bestaande opwarming komt met acht miljoen huishoudens neer op 12.500 euro per huishouden. Ik ken een paar mensen die dat ervaren als een flink bedrag.

350 Voorzitter, we zouden een hoger niveau van nieuwsgierigheid naar relevante wetenschappelijke feiten in de politiek toejuichen. Dat zou het begin markeren van het einde van de ellende die men nu aanricht.

Voorzitter, we gaan natuurlijk tegen deze voordracht stemmen. Hier onze goedkeuring aan
355 hechten kunnen we niet in overeenstemming brengen met ons geweten. Wij nemen de door ons afgelegde eed en belofte van onder andere trouw aan de Grondwet serieus. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

360 De **VOORZITTER**: Dat was de maidenspeech van de heer Van Tiggelen van de PVV. En dan ga ik door met de volgende spreker, Dat is de heer Dekker van FvD.

De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter, de conceptstartversie van het PPLG-document is een
365 voortzetting van beleid waar Forum voor Democratie al jaren tegen in het geweer komt. Het stelt klimaatbeleid centraal in grotendeels boven alle andere overwegingen. Wij vinden klimaatbeleid ten diepste flauwekul, want er is geen klimaatprobleem. Het geeft prioriteit aan maatregelen als de bouw van windturbines en zonneakkers, waardoor het landschap geïndustrialiseerd wordt en gemeenschapsgeld wordt verspilld. Wij vinden dat ontoelaatbare afbraak. Het weegt zweverige
370 concepten als biodiversiteit en de kwaliteit van de natuur zwaarder dan de belangen van de landbouwsector en de continuïteit van agrarische bedrijfsvoering. Wij vinden dat onverantwoorde luchtfricties met gemeenschapsgeld. Het stelt de provincie op als gedweeë uitvoerder van nationale en internationale utopische wanen en gaat daarbij voorbij aan de gelijkwaardigheid en eigenstandigheid van de provinciale bestuurslaag. Wij vinden dat plichtsverzaking. Het vraagt
375 vijftig procent meer rijksbijdrage dan van rijkswegen begroot. Wij vinden dat spijziek en onprofessioneel. Daarom dienen wij een motie in getiteld Conceptstartversie PPLG terug naar de tekentafel, waarvan het dictum luidt: verzoekt Gedeputeerde Staten de voorliggende conceptstartversie PPLG terug te sturen naar de tekentafel, de eigen grondwettelijke verantwoordelijkheid van de provincie tegenover haar inwoners serieus te nemen en protest aan

te tekenen tegen internationale afspraken die afbreuk doen aan vitale belangen van diezelfde inwoners. In de nieuwe conceptstartversie de belangen van de agrarische sector, de esthetische kwaliteit van het landschap, de biodiversiteit en de kwaliteit van watervoorzieningen in veenweidegebieden niet langer ondergeschikt te maken aan onhaalbare klimaatdoelen. En te komen met een conceptstartversie die budgetneutraal, dat wil zeggen binnen het budget dat daartoe op dit moment van rijkswegen is vastgesteld, kan worden gerealiseerd, en gaat over tot de orde van de dag. Deze motie wordt tevens ingediend namens de PVV. Dank u wel.

Motie 51-12 juni 2023

Concept-startversie PPLG: terug naar de tekentafel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- De conceptstartversie PPLG uitgaat van een klimaatbestendig landschap waarin de klimaatdoelen zoals die zijn vastgelegd in het akkoord van Parijs 2015 leidend zijn;'*
- Deze conceptstartversie tevens uitgaat van een vitaal landelijk gebied dat dynamisch is en verbonden met het verleden, gezond en biodivers, economisch veerkrachtig en van betekenis voor iedereen;*
- De kosten die gemoeid zijn met de realisering van de doelen uit de Concept-startversie PPLG de voorzieningen die van rijkswegen beschikbaar worden gesteld met maar liefst de helft overschrijden.*

Voorts constaterende dat:

- Er in deze conceptstartversie sprake is van spanningen tussen de verschillende doelen;*
- Daarbij prioriteit gegeven wordt aan de klimaatdoelen boven de belangen van de agrarische sector de kwaliteit van het landschap en biodiversiteit, alsmede de kwaliteit van watervoorzieningen;*
- De kans dat de bedoelde klimaatdoelen iets bijdragen aan het beperken van de opwarming van de aarde, volgens de wetenschappelijke literatuur op nihil moet worden ingeschat;*
- De Natura 2000-gebieden het resultaat zijn van een dictaat vanuit de Europese Unie,6 waarbij onvoldoende rekening gehouden is met de bevolkingsdichtheid van Nederland, noch met de aanwezigheid van bestaande economische - met name agrarische activiteiten in de directe omgeving.*

Overwegende dat:

- Uitgaand van het principe van prudent bestuur waarbij geen onverantwoorde financiële hypotheek wordt gelegd op de schouders van toekomstige generaties te allen tijde gestreefd dient te worden naar ambities die budgetneutraal kunnen worden gerealiseerd en er kritisch gekeken dient te worden naar de in deze concept-startversie gemaakte keuzes;*
- Bij een conflict tussen onhaalbare klimaatdoelen enerzijds en de vitaliteit van de agrarische sector, de kwaliteit van de watervoorzieningen in veenweidegebieden alsmede de kwaliteit van het landschap anderzijds, de drie laatstgenoemde aspecten voorrang dienen te hebben op de gestelde klimaatdoelen;*
- Als gevolg van de industrialisering van het landschap door de aanleg van zonne-akkers en windturbineparken zowel verbondenheid met het verleden en de esthetiek van het landschap alsook de biodiversiteit in het geding zijn;*
- Er bij het aanwijzen van de Natura 2000-gebieden ten onrechte is uitgegaan van rampscenario's met betrekking tot biodiversiteit en, daartegenover, onvoldoende rekening is gehouden met de belangen van de reeds bestaande agrarische sector in Noord-Holland;*
- De belangen van de agrarische sector in geval van conflict tussen de eisen die Natura 2000-gebieden stellen aan de omgeving enerzijds en de economische vitaliteit alsmede de historische betekenis van de agrarische sector voor Noord-Holland anderzijds, de laatste voorrang dienen te krijgen.*
- De provincie volgens artikel 124lid 1 van de Nederlandse Grondwet een eigen bevoegdheid heeft om zich in te zetten voor de belangen van haar inwoners en zich derhalve niet hoeft te laten reduceren tot uitvoeringsinstantie van (inter)nationaal vastgesteld beleid.*
- De provincie bij het eerdergenoemde conflict zich derhalve voor de belangen van haar agrarische sector dient in te stellen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- De voorliggende Concept-startversie PPLG terug te sturen naar de tekentafel;
- De eigen grondwettelijke verantwoordelijkheid van de provincie tegenover haar inwoners serieus te nemen en protest aan te tekenen tegen (inter)nationale afspraken die afbreuk doen aan vitale belangen van diezelfde inwoners;
- In de nieuwe Concept-startversie de belangen van de agrarische sector, de esthetische kwaliteit van het landschap, de biodiversiteit en de kwaliteit van watervoorzieningen in veenweidegebieden niet langer ondergeschikt te maken aan onhaalbare klimaatdoelen;
- Te komen met een Concept-startversie die budgetneutraal - dat wil zeggen: binnen het budget dat daartoe op dit moment van rijkswege is vastgesteld - kan worden gerealiseerd.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ralf Dekker (Forum voor Democratie) en Ronald van Tiggelen (PVV).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging. Ik ga door met de volgende spreker. Dat is de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Goed, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, we bespreken vandaag de toekomst van het landelijk gebied van onze provincie Noord-Holland. Ons landelijk gebied is prachtig, gelukkig. Het is, zeker in vergelijking met de Randstad, een groene oase waar nu nog koeien rustig in de wei staan grazen. Maar helaas niet als het aan een aantal andere partijen in dit Huis ligt. Ironisch is dat natuurlijk wel. Het merendeel van de collega-Statenleden is woonachtig in de Randstad. En volgens hen verkeert ons landelijk gebied in een crisis en is de staat van onze natuur erbarmelijk slecht. Daarmee bedoelen zij wellicht de waterkwaliteit van de Keizersgracht. Ik weet namelijk niet over welke natuur het anders gaat. Maar ik ben bevoorrecht dat ik gisteren weer heb mogen genieten van de wonderschone natuur in onze polder, Het Grootslag. Een uitstekend onderhouden en beheerd stukje NNN-gebied van onze provincie.

Voorzitter, de afgelopen jaren is de transitie naar kringlooplandbouw veelbesproken. Hoe dat er precies uit moet gaan zien, dat is nog niet helemaal duidelijk. En of die kringlooplandbouw voldoende houvast biedt voor een goed verdienmodel, dat is idem.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank je wel. Zoals u weet, is de Partij voor de Dieren altijd heel erg van de wetenschap. Dus ik vraag toch maar even aan JA21: waar haalt u het vandaan dat het wel heel goed gaat met de natuur? In welk rapport kunt u dat lezen?

De heer **MANTEL** (JA21): Nou, dat rapport gebruik ik vooral met mijn eigen ogen, aangezien ik heel vaak in het landelijk gebied kom en ik daar van alles zie. Ik zal u bijvoorbeeld vertellen, ik ben dit weekend, zoals ik zeg, veel in Het Grootslag geweest. Ik denk dat ik mij niet kan heugen dat ik de afgelopen 15 jaar zoveel futen, meerkoeten, buizerds, torenvalken, insecten, libellen en dergelijke heb gezien. Dus, ja, voorzitter, dat is wel iets waar ik af en toe wel moeite mee heb bij de Partij voor de Dieren, dat zij dus wel eens zeggen dat het erbarmelijk slecht gaat met de natuur. Er zijn best natuurgebieden in Nederland waar het minder gaat dan tien jaar terug. En de vraag is natuurlijk: waar wil je dan naartoe terug? Dat is denk ik een beetje een filosofische vraag. Wil je terug naar het jaar 1850 toen er nagenoeg geen bomen in Nederland stonden? Ik vraag het me af. Ok niet. Ik hou van bomen.

De **VOORZITTER**: Ik zie geen reacties. Dus gaat u verder met uw betoog.

De heer **MANTEL** (JA21): Precies. Heel goed. Ik ga verder met mijn betoog.

Oké, voorzitter, de kringlooplandbouw. Wat onze fractie betreft, hoeft de overheid zich daar niet al te veel mee te bemoeien. De ondernemers in de agrarische sector hebben daar de afgelopen decennia zeer goed op ingespeeld. En het is en blijft een kwestie van vraag en aanbod. Meerdere partijen hebben er tijdens de commissie ook uitgebreid bij stilgestaan: het verdienmodel voor de sector. Middels allerlei financieringen wordt getracht om sociaal wenselijk voedsel op te dringen aan consumenten. Dat kan natuurlijk best effect hebben, hoe groot of hoe klein dat effect dan

ook is. Maar uiteindelijk bepaalt de consument zelf wat hij of zij nou wel of niet wil eten. Dat is maar goed ook.

Goed, voorzitter, genoeg gedagdroomd. De evenredige stikstofreductie van alle sectoren. Het valt het college te prijzen dat er verder wordt gekeken dan alleen de agrarische sector. De sector die de afgelopen jaren kop van jut is geworden van juridisch getouwtrek mag er niet alleen voor komen te staan. Onze fractie vraagt zich af hoe die evenredige reductie er nu eigenlijk uit gaat zien. In deze conceptversie is dat ons onvoldoende duidelijk geworden. Want hoe weet je nu zeker dat bijvoorbeeld het wegverkeer evenredig zal reduceren? Wij zijn bang dat we wederom verzanden in complexe verrekeningen en rekenmodellen, en dat is nu juist volgens ons hetgeen wat we niet meer willen.

En, voorzitter, in de commissie, hebben we ook uitgebreid stilgestaan bij de beoogde doelen. Die doelen zijn gebaseerd op bijvoorbeeld de Klimaatwet die onze partij landelijk niet ondersteunt. Maar toch zal onze fractie met een praktische blik naar de inhoud van het stuk kijken. Daarbij denken wij dat er op de korte termijn doelen haalbaar zijn, mits we daarmee gaan beginnen. Een van de praktisch haalbare onderwerpen betreft de bestrijding van invasieve exoten. Daar heb je geen vergezicht naar 2050 voor nodig, maar slechts een klein beetje gezond verstand. We zien in de Noord-Hollandse natuur bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop en de Amerikaanse vogelkers meer vegetatie overwoekeren. Die zijn lastig te beheren, dat zien we al jaren, maar met voldoende financiële middelen valt er nog een grote slag te slaan. En in onze sloten zijn de visjes de pineut, aangezien de Amerikaanse rivierkreeft daar zijn intrede heeft gevonden met niet tot nauwelijks natuurlijke vijanden. De bestrijding van de rivierkreeft mag wat onze fractie betreft meer prioriteit krijgen. Er is in den lande bij verschillende waterschappen ervaring opgedaan en wij vragen het college dan ook aansluiting te zoeken bij deze bestaande pilots. Voorzitter, daarom dien ik samen met de fractie van het CDA de volgende motie in. De motie met de titel Meer leven in de sloot zonder exoot. Verzoekt Gedeputeerde Staten het Rijk tot actie te manen met betrekking tot de bestrijding van de Amerikaanse rivierkreeft, samen met de waterschappen een programma te ontwikkelen om de verspreiding van rivierkreeften in te dammen, het Rijk nadrukkelijk te verzoeken een voorstel uit te werken waarbij bevissing met fuik en kreeftenkorf uitsluitend ter bevissing van de Amerikaanse rivierkreeft onder voorwaarden ook door vrijwilligers en derden wordt toegestaan, de juridische mogelijkheden te onderzoeken om als provincie deze manier van bevissing verder toe te staan en toenadering te zoeken met organisaties die kennis en expertise verzamelen en benutten om de rivierkreeft op de markt te brengen in samenwerking met Noord-Hollandse ondernemers en Provinciale Staten voor het eind van het kalenderjaar 2023 te informeren over de genomen acties.

Motie 52-12 juni 2023

Meer leven in de sloot zonder exoot

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- *De bestrijding van invasieve exoten onderdeel is van de concept-startvisie PPLG;*
- *Amerikaanse rivierkreeften de waterkwaliteit en de biodiversiteit ernstig aantasten;*
- *De bestrijding van de Amerikaanse rivierkreeft (nog) een rijksaangelegenheid is.*

Overwegende dat:

- *De Provincie Noord-Holland mogelijk meer zou kunnen doen om de overlast van invasieve exoten, zoals de Amerikaanse rivierkreeft, tegen te gaan;*
- *Er in Krimpenerwaard reeds een succesvolle pilot heeft plaatsgevonden;*
- *Hoogheemraadschap Rijnland maatregelen test met natuurvriendelijke oevers om natuurlijke bejaging van de rivierkreeft door bijvoorbeeld reigers te monitoren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het Rijk tot actie te manen met betrekking tot de bestrijding van de Amerikaanse rivierkreeft;*
- *Samen met de Waterschappen een programma te ontwikkelen om de verspreiding van rivierkreeften in te dammen.*
- *Het Rijk nadrukkelijk te verzoeken een voorstel uit te werken waarbij bevissing met fuik en kreeftenkorf - uitsluitend ter bevissing van de Amerikaanse rivierkreeft - onder voorwaarden ook door vrijwilligers en derden wordt toegestaan.*

- *De juridische mogelijkheden te onderzoeken om als Provincie deze manier van bevissing verder toe te staan.*
- *Toenadering te zoeken met organisaties*1 die kennis en expertise verzamelen en benutten om de rivierkreeft op de markt te brengen in samenwerking met Noord-Hollandse ondernemers;*
- *Provinciale Staten voor het eind van het kalenderjaar 2023 te informeren over de genomen acties.*

En gaan over tot de orde van de dag.

565 *Ondertekening: Ivo Mantel (JA21) en Willemien Koning-Hoeve (CDA).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Heeft u hem in tweevoud voor mij? Ja. Dan kan ik zeggen dat ook deze motie deel uitmaakt van de beraadslaging. Goed.

570 De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ja, dat is de bron. Even kijken. Goed, voorzitter, het laatste belangrijke punt voor de fractie van JA21. Dat is de uitzichtloze situatie van de PAS-melders. In onze provincie verkeren zo'n 360 familiebedrijven nu al ruim vier jaar in grote onzekerheid over de toekomst van hun bedrijf. We lezen in de conceptversie van dit PPLG dat het college daar aandacht aan besteedt. Wat ons betreft mag er wel een versnelling hoger worden
575 geschakeld. Middels de volgende motie, ingediend samen met het CDA, vragen wij het college om voortvarend aan de slag te gaan met de situatie van de PAS-melders en trachten wij het college een steuntje in de rug te geven. Voorzitter, daarom dien ik een motie in, waarvan het dictum luidt: verzoeken GS druk uitoefenen op het Rijk om ervoor te zorgen dat de PAS-melders, interimmers en vrijgestelde bedrijven zo snel mogelijk gelegaliseerd worden, er bij het Rijk op
580 aan te dringen dat hiertoe zo spoedig mogelijk de juiste instrumenten en kaders ontwikkeld worden, PS zo snel mogelijk op de hoogte te stellen van de voortgang en huidige stand van zaken met betrekking tot het stikstofregistratiesysteem, waarbij prioriteit wordt gevraagd voor PAS-melders en woningbouw. Indien het Rijk voor het einde van het kalenderjaar 2023 geen toezegging kan doen over legalisering van PAS-melders zo snel mogelijk een provinciale stikstofbank of soortgelijk instrument te openen voor PAS-melders, interimmers en vrijgestelde
585 bedrijven en deze te verwerken in de definitieve voordracht van het PPLG.

Motie 53-12 juni 2023
Prioriteit PAS-melders

590 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.*
Constaterende dat:

- *In Noord-Holland vele ondernemers (zowel uit agrarische sector als andere bedrijfstakken) ten tijde van de PAS niet vergunningsplichtig waren, maar door de*
595 *uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 in grote onzekerheid verkeren, waarbij vaststaat dat deze ondernemers te goeder trouw en conform geldende wet- en regelgeving hebben gehandeld;*
- *Het legaliseren van zogenaamde PAS-melders, interimmers en vrijgestelde bedrijven door de minister van LNV in 2019 al nadrukkelijk is toegezegd maar nog steeds niet is*
600 *uitgevoerd.*

Overwegende dat:

- *De stikstof-uitstoot van deze bedrijven al meegenomen is in Aerius en dus niet leidt tot extra uitstoot en/of depositie van stikstof;*
- *GS aangeeft dat er een Provinciale stikstofbank is maar dat er nog geen Provinciale*
605 *stikstofbank is met het doel om PAS-melders te legaliseren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Druk uit te oefenen op het Rijk om ervoor te zorgen dat de PAS-melders, interimmers en vrijgestelde bedrijven zo snel mogelijk gelegaliseerd worden;*
- *Er bij het Rijk op aan te dringen dat hiertoe zo spoedig mogelijk de juiste instrumenten en kaders ontwikkeld worden;*
- *PS zo snel mogelijk op de hoogte te stellen van de voortgang en huidige stand van zaken met betrekking tot het Stikstofregistratiesysteem (SSRS) waarbij prioriteit wordt gevraagd voor PAS-melders en woningbouw;*

610

- 615
- *Indien het Rijk voor het einde van het kalenderjaar 2023 geen toezegging kan doen over legalisering van PAS-melders, zelf zo snel mogelijk een Provinciale stikstof-bank, of soortgelijk instrument, te openen voor PAS-melders, interimers en vrijgestelde bedrijven en deze te verwerken in de definitieve voordracht van het PPLG.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

620 *Ondertekening: Ivo Mantel (JA21) en Willemien Koning-Hoeve (CDA).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze motie maakt deel uit van de beraadslagingen.

625 De heer **MANTEL** (JA21): Dat was hem. Tot zover. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank, meneer Mantel van JA21. Ik ga door met de SP. Dat is mevrouw Alberts. Mevrouw Alberts van de SP, gaat uw gang.

630 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wel, in de conceptstartversie van dit PPLG wordt benoemd dat het vergroten van de biodiversiteit en de draagkracht van het water- en bodemsysteem met daarin plaats voor een economisch vitale toekomstbestendige en innovatieve kringlooplandbouw, dat daaraan wordt gewerkt. Nou, mooi, dat is hem. Klaar. Maar ik vind het ook goed dat wij hierover wensen en ideeën kunnen aandragen, want dan kunnen we dat verwerken en maken we het PPLG nog mooier dan het er nu al uitziet. Het mag niet slechter worden. Moties en ideeën die op de rem trappen en de situatie laten voortbestaan waar we nu in
635 zitten, die zullen wij dus ook niet steunen. Want we moeten vooruit. Er is geen tijd te verliezen. De economie kon veel te lang zijn gang gaan, zonder ook maar één seconde na te denken over de consequenties. De consequentie 'uitstoot' bijvoorbeeld. We hebben het nu natuurlijk over uitstoot in het water, in de lucht, noem maar op. Te lang zijn goddelijke gang gegaan en dat
640 willen we niet. Nu zitten we met die consequenties. Je kunt het ook 'gebakken peren' noemen. Daar moeten we dus als de wiedeweerga iets aan doen. Ik zei het al, er is geen tijd te verliezen. Straks komt de Partij voor de Dieren met een aantal moties die naar ons idee dat PPLG nog beter zullen maken. Een deel daarvan, die dienen we samen in en anders dan zullen we dat gewoon steunen. Wij hebben zelf een motie gemaakt. Daar heb ik in de commissie al aandacht voor
645 gevraagd, omdat de provincie- Het PPLG gaat om een bepaald gedeelte, maar recreatie is iets wat onder provinciale bevoegdheid valt. En daar wilde ik toch nog aandacht voor vragen, want ook daar – dat heb ik ook in de commissie gezegd – ecologie- Nee, economie was leidend; ecologie ging eraan onderdoor. Ik heb daar de volgende motie van gemaakt en het dictum luidt: roept GS op om belastende commerciële activiteiten, zoals bijvoorbeeld motorcross, drukke
650 muziektfestivals of mud runs of wat dan ook, niet langer toe te staan in Natura 2000. Per slot van rekening: wij gaan daarover. Wordt mede-ingediend met door de Partij voor de Dieren. Lijkt mij een strak plan. Ik hoop dat iedereen daarin meegaat. Nogmaals, ik heb een heel korte bijdrage, doodeenvoudig omdat ik vind dat er geen tijd te verliezen valt en we gewoon snel verder moeten. Dank u wel.

655

Motie 54-12 juni 2023

Belastende commerciële activiteiten niet langer toestaan in Natura 2000

660 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.*
Constaterende dat:

- *Recreatiegebieden onder druk komen te staan doordat meer mensen er gebruik van zijn gaan maken en dat in de toekomst nog meer mensen dat gaan doen; -recreatie vele vormen kent, waarbij de Ladder van Leisure aangeeft hoe zwaar de belasting van bepaalde vormen van recreatie op de natuur heeft;*
 - *De zwaardere vormen van recreatie maar al te vaak een economische drijfveer hebben;*
 - *De economie in de provincie Noord-Holland in de voorgaande jaren leidend is geweest, zo ook voor wat betreft recreatie.*
- 665

Van mening zijnde dat:

- *De natuur voor bepaalde commerciële activiteiten een goedkoop productiemiddel is, terwijl die natuur in feite onbetaalbaar is;*
 - *Dat een dergelijk goedkoop productiemiddel onderdeel uitmaakt van de businesscase voor organisatoren van deze commerciële activiteiten.*
- 670

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 675 • *Om belastende commerciële activiteiten zoals bijvoorbeeld motorcross, drukke muziekfestivals of mud runs niet langer toe te staan in Natura 2000. En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

680 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De motie ingediend. Deze maakt ook deel uit van de beraadslaging. We gaan door met de BBB en dat is de heer Vendrig. Meneer Vendrig, komt u naar voren? Ik noemde het al even: ook voor de heer Vendrig is dit de maidenspeech. Dus dat betekent dat er geen interrupties zijn toegestaan.

685 De heer **VENDRIG** (BBB): Dank u wel. Geachte voorzitter, geachte Statenleden, gedeputeerden, toehoorders, mensen thuis, ja, het is best raar: een betoog gehouden in het provinciehuis als Statenlid. Wat zou mijn vader trots geweest zijn en mijn moeder ook. Als vierjarig jochie stond ik namelijk nog in de kalvermelk te roeren en ik deed precies wat mijn vader ook deed. Ja, wat was de verrassing groot toen de uitslag van de verkiezingen bekend werden hier in de Remkeszaal:
690 dat BBB de grootste werd en ik nu als Statenlid mijn bijdrage mag leveren. Maar goed, mijn vader zou zeggen: ter zake, want er is veel te doen. Dus de BBB-fractie is blij dat we de gelegenheid krijgen om mee te praten over de conceptstartversie van het PPLG. Ook goed om te zien dat Provinciale Staten straks meegenomen worden in de besluitvorming van GS.

695 Voorzitter, na de commissie van donderdag 1 juni is maar weer eens duidelijk geworden hoeveel belangen er spelen in dit proces. Tegelijkertijd roept het concept ook nog veel vragen op. Het lijkt er vooral op dat vooral de land- en tuinbouw ervoor moeten zorgen dat de opgaven gehaald gaan worden. Een goede balans tussen landbouw en natuur is dus belangrijk. Ook van belang is dat de agrarische ondernemers de tijd krijgen, de tijd om hun bedrijfsprocessen aan te passen.
700 Dit zijn namelijk meerjarige processen. Daarvoor moet je de tijd hebben. Daarbij is door de jaren heen ook een consistent beleid essentieel. Volgens de BBB gaat de discussie op dit moment te veel over de staat van de natuur. De BBB staat natuurlijk ook voor goed natuurbeheer, maar wil wel dat de toekomstige besluiten op kennis en feiten gebaseerd worden.

705 Voorzitter, Nederland heeft de absolute koppositie in de wereldwijde landbouw. Maatregelen mogen er natuurlijk niet toe leiden dat we de koppositie gaan verliezen. En dit geldt natuurlijk niet alleen voor de veehouderij en akkerbouw, maar ook voor de sierteelt in de glastuinbouw. In deze sectoren wordt enorm geïnvesteerd in duurzaamheid, innovatie en milieu. Producten worden volgens een hoge standaard geproduceerd en de buitenlandse belangstelling hoe dat hier bereikt wordt, is heel groot. Daarnaast kan in het licht van de huidige geopolitieke verhoudingen
710 voedsel in de toekomst een strategisch wapen worden, zoals de VVD al terecht opgemerkt heeft in de commissie van 1 juni.

715 Het definitieve PPLG, voorzitter, zal door het nieuwe college later worden uitgewerkt en eventueel bijgesteld worden. Hierbij moet volgens de BBB-fractie in elk geval ingezet worden op een positieve grondhouding ten opzichte van de agrarische sector en moet er aandacht komen voor de resultaten die de agrarische sector al heeft behaald bij het reduceren van stikstofuitstoot en milieudoelstellingen. En ondanks het 87 pagina dikke stuk PPLG praten we nog altijd over de conceptstart versie en bij de volgende Statenvergadering wordt de definitieve startversie
720 vastgesteld. Tot deze tijd wil de fractie van de BBB helderheid, maar vooral ook duidelijkheid, voor de achterban. Om tot deze duidelijkheid te komen, vragen wij gedeputeerde te reageren op de volgende bevindingen.

725 Ten eerste, uit het PPLG blijkt niet hoeveel en welke afzonderlijke ruimteclaims kunnen samenvallen. NNN, bos, groenblauwe dooradering, de verplichte bufferstroken, overgangsgebied, extensieve landbouw, enzovoort. Het zijn allemaal maatregelen die ruimte vragen, maar waar gaat deze ruimte vandaan komen?

730 Ten tweede, in het PPLG wordt ingezet op extensiveren en uitbreiding van grond met beperkingen. Het is echter onduidelijk om hoeveel grond dit gaat. Bovendien wordt de extensieve landbouw genoemd als doel, terwijl het eigenlijk een middel is. De vraag rijst natuurlijk dan ook

snel hoe dit te combineren is met een goed verdienmodel. Ondernemers zetten ook echt vraagtekens bij de haalbaarheid hiervan.

735 Als derde, get document verwijst voor de PAS-melders naar de verantwoordelijkheid van het Rijk. Echter, de BBB-fractie is van mening dat de provincie hier ook een rol in heeft. De PAS-melders zitten al jaren in onzekerheid en banken willen niet meer financieren. Het is nog steeds niet opgelost. De BBB ziet graag dat de provincie hier mede de verantwoordelijkheid voor neemt en het helpen van de PAS-melders prioriteit geeft.

740 Ten vierde en het laatste, voorzitter. Ondernemers en inwoners van de veenweidegebieden zijn echt bezorgd over de genoemde waterpeilverhoging. Bij een te hoog peil is ten eerste geen efficiënte landbouw meer mogelijk en er is geen buffer bij clusterbuien. Zijn de gevolgen dan wel goed in beeld of komt straks het water echt in de keukenkastjes? Belangrijk natuurlijk is dat hierin de expertise van de waterschappen meegenomen wordt.

745 En dan afsluitend. Het PPLG is een ingewikkelde puzzel die samen met de landbouw gelegd zal moeten worden. Daarvoor is draagvlak nodig. Draagvlak bereik je door perspectief te bieden en te zorgen dat ondernemers effectief kunnen meepraten. Voorzitter, als BBB gaan we ervan uit dat we met onze vragen en opmerkingen een positieve bijdrage hebben kunnen leveren aan het vervolg van het PPLG. Tot zover. Dank u.

[Tafelgeroffel]

755 De **VOORZITTER**: Dank, meneer Vendrig, voor uw maidenspeech. We gaan naar GroenLinks, Statenlid Van Wijnen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ik ga eens aan deze kant staan. Dat is ook wel eens leuk.

760 Tijdens de commissie hebben we onze blijdschap eigenlijk al uitgesproken met deze eerste startconceptversie van het PPLG en ik doe het eigenlijk hier graag nog een keer. Er staan een aantal heldere doelen in geformuleerd. We zijn blij dat die nu ergens op papier staan en dat we weten waar we ons aan gaan committeren. En natuurlijk zeggen we als GroenLinks altijd graag dat het sneller en groener moet, maar de laatste tijd zat ik ook wel te denken aan zo'n gezegde, 765 dat gaat: alleen ga je sneller en samen kom je verder. Het is vanuit dit stuk duidelijk dat er een grote opgave komt te liggen bij de landbouw in de gehele breedte van de sector. Het vraagt tijd en veel overleg om hen op een juiste manier, en andere belanghebbenden ook, aan boord te houden en te betrekken met het oog op de doelen en vanuit de zorgen, kennis en begrip vanuit die sector, de mogelijkheden. Ik wil hier ook eigenlijk wel mijn respect uitspreken voor de wijze 770 waarop GS dat tot dusver heeft gedaan en ook de wens uitspreken om dat nog verder te versterken.

Nou, deze startnotitie vloeit natuurlijk voort uit de nationale en Europese wetgeving, en ook vanuit onze eigen doelen. Wat GroenLinks betreft zeker ook, omdat- Nou ja, de PVV deed er wat- 775 Nee, sorry, JA21 deed er wat schamper over. Maar wij zijn zeker ook een partij die onze zorgen uit over de staat van onze natuur. In maart hebben wij allemaal de natuurdoelanalyses toegestuurd gekregen en volgens mij ging het op één natuurgebied na slecht met al onze natuurgebieden. En dan kunnen we het hebben over wetenschappelijkheid en over welk jaar neem je precies? Nou, daar zijn gewoon normen voor. Als we daarnaar kijken, dan is het niet best. En aangezien we hier de mogelijkheid hebben om onze wensen uit te spreken en onze 780 kansen en bedenkingen te noemen, ook al is het dan voor een deel een herhaling van de commissie, dan doen we dat toch graag. Wellicht worden er nog een aantal moties ingediend. Ook al zouden we kunnen vinden dat die op dit moment prematuur zijn, kunnen we toch eigenlijk inhoudelijk veel van die moties goed volgen. Het lijkt ons – en we hebben dat in de cie 785 ook benoemd – dat het ruimtelijk instrumentarium, zoals dat nu in het PPLG staat, eigenlijk, ja, onderbenut wordt, dat we daar eigenlijk nog wel veel meer uit kunnen halen. We zouden in een volgende versie graag een scherpere insteek verwachten over hoe we dat kunnen benutten voor onze doelen en ook wat de consequenties daarvan zijn, en die koppeling tussen doelen en instrumentarium eigenlijk duidelijker hebben. We zijn blij dat er ook een rol in het PPLG is voor 790 natuur buiten de natuurgebieden. Dat is natuurlijk gewoon hartstikke belangrijk. Dat is er ook. Maar hoe gaan we dat nou tastbaar maken? Hoe gaan we daar nou vat op krijgen? Hoe gaan we

dat monitoren? Dat vind ik een heel redelijke vraag. Eigenlijk sluit dat ook aan bij opmerkingen in de commissie. Het gaat heel veel over 'wat gaan we nou doen', maar eigenlijk nog heel weinig over 'hoe gaan we het doen'. En ook wat dat betreft, de Kaderrichtlijn Water, ook al een aantal
795 keer genoemd. Bij natuurvriendelijke oevers hebben we allemaal belang, en de waterschappen en wij. Maar hoe zetten we nou die samenwerking goed op de kaart, hoe gaan we nou de populatie weidevogels een keer echt versterken in plaats van constateren dat het maar een klein beetje is afgenomen. Zetten we dan in op meer gebieden? Zetten we dan in op kansrijke gebieden? Hoe gaan we dat doen?

800 Een procesmatige vraag blijft ook nog een beetje liggen. Ik zat er een beetje naar te lezen. Ja, maar ik vermoed een interruptie.

De **VOORZITTER**: Daar lijkt het op, ja. De heer Klein van de ChristenUnie.

805 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Ik hoor mevrouw Van Wijnen een aantal voorstellen doen, een aantal wensen uit te spreken. Gaat u er ook moties voor indienen om die wensen te formuleren?

810 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nou, nee, want de opdracht was eigenlijk- Of de opdracht. De vraag was: u kunt nu uw wensen en bedenkingen aangeven. Ik wacht eigenlijk graag de volgende startversie dan af om te kijken hoe die erin zijn geplaatst en wat voor mogelijkheden GS daar zelf voor zag.

815 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Maar is het niet heel lastig voor GS om in te schatten of er een meerderheid is voor voorstellen die u doet als daar niet een motie aan ten grondslag ligt? Ik heb het zo geïnterpreteerd dat we met elkaar in discussie zouden gaan en onze wensen in de vorm van moties zouden vormgeven, zodat ook duidelijk is wat door een meerderheid van de Staten ingebracht wordt voor het PPLG.

820 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ik heb dat iets anders ingeschat. Nee, ik hoop eigenlijk dat iedereen zijn wensen en bedenkingen uitgeeft en ik wacht graag af wat er in de startversie terecht komt. En ook die koppeling wat meer scherp te krijgen. Ik zou ook GS eigenlijk nu niet met moties of amendementen willen belasten – ik ben even op zoek naar woorden – waar ze
825 vervolgens op moeten terugkomen en zeggen: ja, maar dit gaat niet samen met dat en dat gaat niet samen met dat, omdat in een uitwerking blijkt... En dan heb ik liever gewoon wat dat betreft een meer open vorm.

830 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, kijk, ik vind afwachten waar GS mee komt, dat doet niet echt recht denk ik aan de rol die wij hebben als Staten. Maar, mevrouw de voorzitter, zou ik dan mogen vragen aan GS of zij chocola kunnen maken van losse opmerkingen die worden gemaakt of dat zij toch graag moties zouden willen zien om onze wensen te uiten? Want dat bepaalt wel een beetje hoe we deze discussie met elkaar vandaag aangaan.

835 De **VOORZITTER**: Dat begrijp ik, maar dat kunt u dadelijk in uw bijdrage nog doen. We gaan straks na de eerste termijn naar GS. Dank u wel. Dan ga ik naar de volgende interruptie. Die is van de heer Mülder van D66.

840 De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Ja, ik merk toch wel discrepantie in wat wij nu voor hebben liggen. Want in mijn idee gaan wij 1 juli iets inleveren en heeft dat gevolgen. Maar u zegt volgens mij net dat dat geen gevolgen heeft. Maar kunt u mij uitleggen wat we 1 juli inleveren?

845 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nou ja, ik hoop eigenlijk dat u zelf die inschatting kan maken wat we in juli inleveren. Discrepantie? Nee, ik zie hem eigenlijk niet. Volgens mij hebben we nu een startconceptversie waarmee GS de mogelijkheid gaat krijgen om verder te praten, ook met het Rijk, en stellen we de startversie op een later moment vast. Zo heb ik hem begrepen.

De **VOORZITTER**: De heer Mülder. Als u wilt.

850 De heer **MÜLDER** (D66): Bent u het met mij eens dat dit wel gevolgen heeft voor gelden die wij krijgen van het Rijk voor onze transitie?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik ben het met u eens dat deze startconceptversie, ja, een factor gaat zijn in de financiering vanuit het Rijk.

855

De heer **MÜLDER** (D66): Bent u het dan ook met mij eens dat het een verstandig idee is om zo scherp mogelijk op te schrijven wat wij de komende tijd willen?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, met die notitie dat ik het vertrouwen heb dat GS dat prima kan.

860

De **VOORZITTER**: Goed. En dan ga ik naar mevrouw Koning van het CDA voor een interruptie.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Ik vraag mij af waarom wij hier dan bijeen geroepen zijn in een Statenvergadering om over dit PPLG te praten. Volgens mij was dat ook nog op verzoek van GroenLinks. Wij zitten hier met elkaar. We kunnen moties indienen en met elkaar daarover stemmen. Als we dat niet gaan doen vandaag, waarvoor zitten we hier dan?

865

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, dat is wel een hele existentiële vraag. Nou, volgens mij praten we met elkaar over het PPLG en doe ik de inbreng vanuit GroenLinks en hebben andere partijen- Ja, dat is een beetje een lomp antwoord, maar misschien begrijp ik de vraag niet goed.

870

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Volgens mij begrijpt u de vraag heel goed. Mijn volgende vraag is dan: wat gebeurt er dan wel tot 1 juli? Gaat dan de beoogde coalitie alleen maar met elkaar bepalen wat er in het PPLG komt te staan? Of is dit dan een verkeerde insinuatie van mij?

875

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, zoals dat laatste zou ik het willen zien, ja.

De **VOORZITTER**: Ja, mevrouw Koning, u wilt hier nog iets aan toevoegen, begrijp ik. Gaat uw gang.

880

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, kunt u mij dan uitleggen wat de beoogde coalitie wel gaat doen?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nee, natuurlijk niet. Ik sta hier als Statenlid van GroenLinks. Kom. Nee, het is een beetje flauw. Dan val ik een beetje in herhaling, denk ik. Het proces zoals het nu geschetst wordt. We gaan van een conceptstartversie naar een startversie naar een definitieve versie en tussendoor betrekken we de bewoners en andere stakeholders. Ik vind dat een mooi proces en ik wil dat proces ook recht doen. En wat dat betreft lijkt me dat ook niet heel chique om daar met allerlei moties nu al gelijk participatie vanuit andere groepen moeilijker te maken.

885

890

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning, nog eenmaal.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, het woord 'chique' vind ik heel bijzonder in dit debat, want volgens mij is het juist heel erg raar dat wij als Staten hier bijeen zijn en dat u aangeeft van, we gaan geen moties of amendementen indienen; u kan wel iets meegeven, maar verder gaan we niks doen. Dat is toch geen democratie? Dat is toch juist gewoon-

895

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik sta hier als GroenLinks en wat dat betreft, volgens mij kan ik hier prima verwoorden dat wij dat op dit moment niet de manier vinden. Als u een andere manier wilt, dan moet u dat vooral doen.

900

De **VOORZITTER**: Goed. Dan ga ik naar de heer Mantel voor zijn interruptie, van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik denk dat GroenLinks heel goed weet waarom we hier staan en waarom dit stuk vandaag voorligt, Dat is namelijk zo, als je het niet voor 1 juli aanvraagt, dan zal de minister die subsidie wellicht niet geven. Bij ons gaat het om een bedrag tussen de achthonderd miljoen en 1,2 miljard euro. Denkt GroenLinks nou echt

905

dat als wij dit stuk vaststellen en ze komt over de brug met dat geld, om en nabij een miljard euro, dat zij daar geen eisen aan gaat stellen?

910

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nee, dat denk ik helemaal niet. Ik weet ook eigenlijk niet hoe u aan dat beeld komt.

915

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, voorzitter, ik weet dat ze bij GroenLinks goed zijn met miljarden euro's weggooiën. Maar denkt u nou echt dat die minister op geen enkele manier eisen gaat stellen aan een miljard euro? Wij doen voorstellen en dan zegt u: ja, nou ja, dan moeten we maar kijken wat we daar de volgende keer mee gaan doen.

920

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ik vind dit een dergelijk bizarre interpretatie van wat ik zeg, dat ik eigenlijk niet eens een antwoord kan bedenken.

De **VOORZITTER**: Dan stel ik voor dat u verdergaat met uw bijdrage. Statenlid Van Wijnen.

925

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Waar was ik gebleven? Ik was gebleven bij een procesmatige vraag. Het PPLG staat nu formeel als een bevoegdheid van GS. GS zegt, wij willen dat PPLG graag zien als een kaderstellend stuk. Dat kan ik ook snappen, ook omdat we daar provinciale doelen aan gekoppeld hebben op het gebied van recreatie, erfgoed. Dus dat wordt een document wat regelmatig ge-update gaat worden. Ik wil eigenlijk wel een stukje zekerheid dat wij ook mogen verwachten dat wij als PS betrokken blijven bij die updates van het PPLG, analoog aan zoals we dat met de Omgevingsverordening doen. Dezelfde vraag geldt eigenlijk een beetje voor die natuurbeheerplannen. Die worden dan een bevoegdheid van GS. Kan ik ook volgen. Bij de Omgevingsverordening hebben we de gewoonte om grootse en meeslepende zaken, maar ook kleine en venijnige politieke zaken, zoals die voorkomen, toch voor te leggen aan de commissie. En ik zou eigenlijk ook dat wel mooi vinden als dat ook gebeurt bij die natuurbeheerplannen. Dus ik zou daar graag nog wat duidelijkheid over krijgen.

930

935

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft een ordevoorstel voorstel?

940

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik heb een ordevoorstel. Wij zouden graag even willen schorsen, zodat we de ideeën die nu geopperd zijn gewoon helder kunnen formuleren en kijken wat we daarmee kunnen gaan doen in het vervolg van dit debat.

De **VOORZITTER**: Goed. Zal ik voorstellen tien minuten te schorsen? Is dat- Kan het ook korter?

945

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik denk dat ietsje langer nodig is, want we zullen ook even moeten terugkijken wat er precies gezegd is. Dus ik zou zeggen: een kwartiertje.

950

De **VOORZITTER**: Een klein kwartiertje. Dus ik zie u graag om iets over half weer terug. Ik schors de vergadering.

Schorsing 14.20 tot 14.37 uur.

955

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Er was zojuist bij de bespreking van de conceptstartversie PPLG een schorsing aangevraagd door de heer Klein van de ChristenUnie. Meneer Klein, wilt u misschien een ordevoorstel doen of het woord? Gaat uw gang.

960

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dank voor de mogelijkheid om even te schorsen. We hebben met elkaar overlegd, met een heel aantal oppositiepartijen. We hebben een heel aantal moties voorbereid om richting te geven aan het PPLG. Wij zouden graag van alle partijen nu duidelijkheid willen krijgen of zij bereid zijn een inhoudelijke afweging te maken over die moties en daarvoor te stemmen als het in lijn is met een verkiezingsprogramma, zodat we gewoon weten of deze discussie met elkaar zin heeft. Want als al nu bekend is dat er voor geen enkele motie gestemd zal worden die wij hebben voorbereid, ja, dan zitten we hier natuurlijk onze tijd te verdoen.

965

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Dus het verzoek aan de mensen die dadelijk gaan spreken om hier ook nog even-

970 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nee, ik zou het ordevoorstel iets anders willen invullen. Dat is namelijk of u even een rondje maakt langs de fractievoorzitters van alle partijen die antwoord kunnen geven op deze vraag.

De **VOORZITTER**: Goed, dan ga ik dat doen. Maar dan ga ik eerst even vragen of er misschien opnieuw behoefte is aan een schorsing. Niet het geval. Ik was iets te snel. Dit ordevoorstel moet 975 even in stemming gebracht worden, tenzij iedereen-

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ik hoor iemand. Gedeputeerde Rommel. Ja, gaat uw gang.
980

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zou ook graag even schorsen.

De **VOORZITTER**: Goed, hoe lang heeft u behoefte aan een schorsing? [...] En D66 zegt: eerst het ordevoorstel. Ja, maar we gaan eerst- [...] Oké. Ordevoorstel, Partij voor de Dieren, Statenlid 985 Kostić.

Statenlid **KOSTIC** (PvdD): Zijn de collega's hier tegen een schorsing van GS?

De **VOORZITTER**: Volgens mij doet dat ook niet helemaal ter zake, want schorsing kunnen wij 990 toestaan. Er is nu een ordevoorstel gedaan om een rondje te maken om de fracties te bevragen, de fractievoorzitters, of zij serieus willen omgaan met de moties, ook in lijn met het gedachtegoed. Ik zie daarop nu nog een paar handen en dan ga ik als eerste naar de heer Terwal van de VVD.

995 De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, zoals ik het heb begrepen, kunnen wij als Staten altijd schorsen. Dus als hier nu een verzoek tot een schorsing is, en dit verzoek is er in ieder geval vanuit de VVD-fractie, maar ik kijk ook even naar mijn collega's, moeten wij gewoon kunnen schorsen om daarna over het ordevoorstel met elkaar te wisselen.

1000 De **VOORZITTER**: Ja, een ordevoorstel moet terstond in stemming gebracht worden, maar er wordt nog heel even overlegd, voordat ik dingen zeg die niet helemaal kloppen. We gaan eerst het ordevoorstel in stemming brengen en daarna gaan wij schorsen. Dus dan maak ik een rondje langs de fractievoorzitters. Dan vraag ik de heer Klein om nog eenmaal duidelijk te formuleren waar mensen voor gevraagd wordt voor of tegen te stemmen.
1005

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Of iedere partij kan uitspreken dat zij een inhoudelijke afweging zullen maken over de moties die worden ingediend in lijn met hun partijprogramma, en als die in lijn is, daar dus ook voor zullen stemmen.

1010 De **VOORZITTER**: Goed. Het ordevoorstel is om zo dadelijk een rondje te maken langs de fracties. Wij gaan nu stemmen over dit voorstel of we dit in stemming willen brengen, of we dadelijk het rondje willen doen. Dan kunnen wij overgaan tot schorsing. En indien u nu besluit dat wij dit rondje gaan doen, dan zal ik na die schorsing overgaan tot dat rondje, waarbij ik dus de fractievoorzitters bevraag of zij bij het behandelen en het stemmen over de moties de 1015 inhoudelijke afweging willen maken in lijn met hun verkiezingsprogramma. Goed. Dan starten wij nu de stemming. Meneer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik voel me wat ongemakkelijk, want we hebben een woordvoerder en we hebben een fractievoorzitter. Onze woordvoerder is nog niet eens aan het woord geweest en dan 1020 moet ik als fractievoorzitter daar iets over gaan zeggen. Ik zou zeggen, wacht onze eerste termijn af. Ik vind het een raar ordevoorstel.

De **VOORZITTER**: Oké, er is een ordevoorstel ingestuurd om straks dat rondje te doen. Ik kan me wel voorstellen dat we het tijdstip van het rondje op het moment doen na eerste termijn. [...] Ik

1025 moet hem nu in stemming brengen. Goed, ik heb geen andere keus. We gaan het ordevoorstel
direct in stemming brengen: of wij een rondje gaan doen op een nader te bepalen tijdstip bij de
diverse fracties of wij, zoals de heer Klein formuleerde, iedere fractie de inhoudelijke afweging
zal maken bij het beoordelen van de moties. We gaan een stemming doen. Die stemming wordt
1030 aangezet. U kunt via uw plusje en minnetje, zoals u gewend bent te doen, gaan stemmen. Ik ga
even inventariseren hoeveel stemmen wij hebben.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter.

1035 De **VOORZITTER**: In een ordevoorstel doen we geen stemverklaring. Ik mis de commissaris, dat
kan ik u wel zeggen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter.

1040 De **VOORZITTER**: Wij zijn aan het stemmen. Ik ga niemand het woord geven. Wij zijn nu aan het
stemmen. Er kunnen 53 stemmen worden uitgebracht.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter. Esther hier. Ik snap dat u aan het stemmen bent, maar ik
hoor daar in de zaal te zitten en ik wil me onthouden van stemmen. Dus voordat u denkt dat er
1045 een stem te veel of te weinig is.

De **VOORZITTER**: Kunnen we de stemming even opnieuw doen? Is dat mogelijk? [...] Dus er is één
iemand die zich wil onthouden van stemming. Dus dan moet er nog één stem worden
uitgebracht. Wie in de GL? Wellicht ben ik dat. [...] Omdat ik op de voorzittersplek zit. [...] Ik mis
nog één stem. [...] Wij wachten op de laatste stem. Die wordt nu uitgebracht, zie ik. Goed, dan
1050 sluit ik de stemming.

Ik zie dat tegen het ordevoorstel heeft gestemd: BBB, VVD, GroenLinks, Partij van de Arbeid, PVV,
Forum voor Democratie, SP, en GroenLinks noemde ik al. Daarmee is het ordevoorstel verworpen
en ga ik wel over tot een korte schorsing.

1055 Ik ga nu weer de gelegenheid bieden voor korte ordevoorstellen. De heer Van den Berg, JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, het is meer één opmerking, voorzitter, maar artikel 26, die
spreekt over dat een lid van Provinciale Staten dan wel de voorzitter een voorstel kan doen voor
1060 schorsen. Mevrouw Rommel heeft net kenbaar gemaakt dat zij plaatsneemt als gedeputeerde.

De **VOORZITTER**: Dat begrijp ik. Maar een ordevoorstel dient terstond in stemming gebracht
worden. Dus ik had ook gezegd: dat gaan we doen; daarna gaan we schorsen. Dat hebben we
gedaan.

1065 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Maar het is een voorstel tot schorsen.

De **VOORZITTER**: Nu vraag of er nog behoefte is aan een schorsing. Ja? Dan stel ik voor dat wij
opnieuw voor tien minuten gaan schorsen. Dus ik schors de vergadering.

1070 *Schorsing 14.47 tot 15.17 uur.*

De **VOORZITTER**: Beste mensen, ik heropen de vergadering. Wij zijn nog steeds bezig met de
conceptstartvisie Provinciaal Programma Landelijk Gebied, kortweg PPLG. We hebben net een
1075 aantal sprekers gehad. We hebben geschorst. Maar ik begrijp dat wij gewoon door kunnen gaan
met de bijdragen vanuit de Staten. De eerstvolgende fractie die daarvoor het woord krijgt, is de
VVD. Dat is de heer De Wit. Dus meneer De Wit, ik nodig u uit voor uw bijdrage in de eerste
termijn.

1080 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. Misschien, voordat ik tot mijn daadwerkelijk
inbreng kom, goed om even te reflecteren op de afgelopen drie kwartier tot een uur, want ik
denk wel dat ik niet alleen voor mezelf spreek, zeker ook namens de fractie, dat we in ieder geval
wel hebben gezien dat het onderwerp waar we vandaag voor staan veel beroering met zich

1085 meebrengt. Mensen zijn erbij betrokken. Volgens mij bindt dat ons ook al Statenleden, dat we
 allemaal met een oprechte intentie onze provincie nog mooier en beter willen maken. En vandaag
 gaat het over het PPLG. Aan de andere kant weten we allemaal ook dat er bepaalde gesprekken
 lopen in het kader van de coalitieonderhandelingen en dat het qua timing op dit moment, nou ja,
 uitermate onhandig bij elkaar komt. Dat heb ik in ieder geval wel zo gevoeld, zojuist, het
 1090 afgelopen uur. Ik denk dat het goed is om vandaag het gesprek te voeren over de inhoud met
 elkaar. Alle partijen hebben daar hun inbreng uiteraard voor. Ik kan ook even aangeven dat in
 ieder geval een van de uitkomsten is van het beraad van het afgelopen uur, dat we ook gewoon
 inhoudelijk vanuit het college reacties gaan krijgen op moties die zullen worden ingediend. Dat
 laat ik verder aan het college. Ik kan in ieder geval voor mijzelf spreken dat wij als partij zullen
 1095 aangeven waar wij staan, waar wij onze accenten leggen, zoals u dat ook kunt doen. En dat u
 uiteraard met mij in discussie kunt gaan over allerhande onderwerpen waar u over wilt praten,
 Maar ik hoop wel op enig begrip met de ongemakkelijke timing waar we in zitten. Laat ik ook
 sowieso zeggen dat er een aantal voorstellen gedaan zijn, en wellicht nog zullen komen, waar wij
 als fractie ook echt wel sympathiek naar kijken en waar we ook het belang van onderkennen. Dus
 in die zin staat u ook niet alleen.

1100 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank voor uw toelichting. Maar we willen dan wel helder en
 duidelijk weten of uw partij ook bereid is om moties, waar u het inhoudelijk mee eens bent, of u
 daar ook echt wel vóór gaat stemmen. Of is het zo dat er vandaag gewoon niet vóórgestemd gaat
 worden, voor geen enkele motie?

1105 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, ik denk dat hier dus twee dingen door elkaar lopen.
 Enerzijds de intentie om de provincie beter te maken. Daar vinden we elkaar helemaal. Daar is
 ook de ideeënuitswisseling voor. Maar aan de andere kant hebben we ook gewoon te maken met
 het ongemak van de timing op dit moment. Ik had graag gezien dat het kabinet ons tot 1-10 had
 1110 gegeven bij wijze van spreken. Dan hadden we wat meer tijd gehad. Maar we weten nu dat die
 coalitieonderhandelingen lopen en dat dit onderwerp daar ook natuurlijk een belangrijk aspect in
 zal zijn. Gegeven die omstandigheid gaan wij hier niet als VVD vooruitlopen op die gesprekken
 en dus ook niet voorstellen aannemen of ontcrachten waar wij nu nog geen uitspraak over
 kunnen doen.

1115 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Oké, dus dan kan ik concluderen dat de moties eigenlijk- Dat er
 geen enkele inhoudelijke argumenten kunnen zijn waarbij u dan gaat vóórstemmen. Dat is
 gewoon uitgesloten.

1120 De heer **DE WIT** (VVD): Nee, voorzitter, ik heb gezegd, ik ben altijd bereid op de inhoud het debat
 te voeren met u, maar als het uiteindelijk gaat om 'wat gaan we stemmen', als u daarnaar vraagt,
 in het proces, dan hebben wij respect voor de onderhandelingen die lopen en dat maakt dat wij
 vandaag niet vóór moties zullen stemmen.

1125 De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel. Ik vraag me nog heel erg af of meneer De Wit kan uitleggen
 wat dan het verschil is, wat de extra bijdrage is van deze PS-vergadering, als je kijkt naar dat we
 eigenlijk al onze accenten en onze vraagtekens ook al bij commissie hebben gedaan. Dus kunt u
 mij dan uitleggen waarom we dan hier in PS nu bijeen komen?

1130 De heer **DE WIT** (VVD): Nou, voorzitter, laat ik zo zeggen dat wij als VVD met name de verdieping
 hebben gezocht in de commissievergadering. Dat wij vandaag op basis van het gesprek in de
 commissie een aantal andere accenten nog zullen benadrukken ten opzichte van de
 commissievergadering. Dus als ik puur vanuit mijn eigen partij praat, is dat al de meerwaarde van
 deze PS-vergadering. U kunt in uw partij bepalen of u dat ook zo ziet.

1135 De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Nog even over de timing. Kijk, het is
 natuurlijk zo, er zit nu een demissionair college die iets wil uitvoeren en daarnaast hebben we de
 coalitieonderhandelingen van vier beoogde coalitiepartijen. Is dat dan niet juist de juiste timing
 om aan je achterban te laten zien waar je wel of niet voor staat of tegen bent? Hoe kijkt de VVD
 1140 daartegenaan?

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, ik zou tegen de collega van JA21 willen zeggen dat we tot en met 15 maart een uitgebreide periode hebben belopen waar we onze achterban hebben laten kunnen zien waar we voor staan en dat het op een gegeven moment aan ons allen hier in de zaal
1145 is om tot een goed provinciebestuur te komen. Onderdeel daarvan is dat er een formatieperiode geldt. Die loopt nog. Ja, en dat maakt in dit specifieke geval over PPLG de timing uiterst ongelukkig, maar wel dat ik sta bij wat ik net gezegd heb.

De heer **MANTEL** (JA21): Het is toch zo, als een timing uiterst ongelukkig is, dan is dat toch niet
1150 zo dat je daarmee geen eigen achterban meer hebt waar je rekening mee moet houden?

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, ik denk niet dat partijen – of het nou de VVD is of andere vandaag – geen rekening houden met hun achterban of met hun opvattingen. Het is aan eenieder om daar een inbreng in te doen. Dat is ook waar de voordracht, waar we over besluiten vandaag, later vandaag, aanleiding toe geeft, ook toe uitnodigt. Doe vooral uw ideeën, suggesties, deel ze.
1155 Ik denk dat de ideeënstrijd en de ideeëncreativiteit, dat dat de winst is van vandaag. Maar ja, uiteindelijk ligt er ook nog een proces wat nog niet af is en dat maakt de besluitvorming wat ingewikkeld.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik waardeer het dat u duidelijkheid geeft over uw stemgedrag. Dan weten we waar we staan. Tegelijkertijd begrijp ik het niet. Dit hele PPLG-proces is namelijk ingezet als een stapsgewijs proces. In de conceptstartversie staat ook: er zijn verschillende onzekerheden, zoals het landbouwakkoord, zoals de coalitieonderhandelingen. Er is toch niks tegen dat we op dit moment besluiten wat wij als huidige Staten willen, en dat u dan later komt terug bij uw achterban en bij de Staten: we hebben nu een coalitieakkoord en een aantal dingen
1160 hebben nog consequenties voor de volgende versie van het PPLG. Dat zou uw achterban heel goed begrijpen. Maar dan doet u nu recht aan de discussie die wij hier hebben in de Staten.
1165

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, ik vind het wel opvallend dat meerdere collega's vandaag zo de nadruk leggen op wat de achterban zou vinden. Laten we dat vooral ook een afweging laten die bij partijen zelf hoort, die uiteindelijk immers haar achterban het beste zou moeten kennen in ieder geval, en laten we ervan uitgaan dat dat zo is. Kijk, uiteindelijk komt het neer op het fenomeen van de broedende kip. En ik ga niet bij die broedende kip, waarvan we allemaal weten dat die er zit, een paar eieren wegtrekken, omdat die me eenmaal niet aanstaan, of een paar
1170 eieren erbij douwen omdat ik die graag ook onder die kip wil zien liggen. Dat is het ingewikkelde van deze procedure. Dat maakt dat ik toch sta voor wat ik net gezegd heb, hoe ik in ieder geval vanuit onze fractie naar de moties zal kijken als het de besluitvorming aangaat.
1175

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, nou ja, het is duidelijk waar u staat. Ik vind het heel jammer, want juist als u eigenaar bent van die kippen en van het proces heeft u alle vrijheid om later nog van alles te doen met die eieren die u-
1180

De **VOORZITTER**: Had u nog een vraag voor de heer De Wit?

1185 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nee, die had ik niet meer.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik weer naar de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Kijk, voorzitter, mag ik- Heb ik het woord? Ja. Het is natuurlijk wel zo, na vandaag is het PPLG niet klaar. En uiteindelijk, waarschijnlijk begin volgend jaar, zal er ook besluitvorming in deze zaal moeten plaatsvinden. Dat is uiteraard het moment, in de tussentijd daar naartoe, waar er wel degelijk nog zaken kunnen schuiven en wij ook verwachtingen hebben van dingen die wij graag zien in dat definitieve PPLG, dat die daar ook in zitten en dat we dat ook, op het moment dat we erover besluiten in deze zaal, wat van vinden met elkaar.
1190
1195

De **VOORZITTER**: Ik ga weer terug naar de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, voorzitter, ook nog even terugkomend over die broedende kip met die eieren. Kunnen we dan misschien afspreken dat als die eieren niks worden en u komt er echt niet uit, dat u dan saté maakt van die kip?
1200

De **VOORZITTER**: Meneer De Wit. En gaat u daarna ook verder met uw bijdrage.

1205 De heer **DE WIT** (VVD): Laat ik niet vooruitlopen op wat de uitkomst is van het hele broedproces, want als we dat scenario hier gaan uittekenen, zijn we nog wel een tijdje bezig. Uiteindelijk gaat het er volgens mij om dat we hier allemaal zitten met een oprechte intentie om de provincie beter te maken. Daar hebben we een debat voor als vandaag als gelegenheid. Daar komen ook nog latere debatten over, ook bijvoorbeeld over de uitkomsten van een formatie. Ik denk dat dat het moment is om te kijken of we die kip nog even laten broeden of dat we er uiteindelijk saté van zullen maken.

1215 Goed, voorzitter, dan ga ik over tot mijn oorspronkelijke inbreng. Die begint met een voetbaltrainer die in 2007 zei dat hij op de trein ging stappen, omdat soms die trein maar één keer langskomt. Niet dat hij nou per se ontevreden was over zijn op dat moment huidige bestemming, een Nederlandse topclub, maar omdat hij dacht dat het elders nog mooier kon zijn, namelijk een topploeg in Spanje. In de commissievergadering vorige week hebben wij eigenlijk vastgesteld dat we min of meer in dezelfde situatie zitten nu als provincie, want we zien een platteland dat sterk en vitaal is en aan de andere kant zien we ook dat er uitdagingen op het platteland komen die we met elkaar willen omarmen en waar we het platteland mee willen versterken. In feite staan we nu met de startversie van het PPLG aan het begin van een reis. We bepalen misschien vandaag de richting, de grove richting – gaan we richting Maastricht met de trein of richting Groningen – maar uiteindelijk zijn we nog lang niet in, laten we zeggen, Maastricht. Er zijn onzekerheden in die reis. Het spoor is nog niet af, het is onduidelijk hoe snel de trein gaat rijden en we weten niet wie er met ons meereist. Daarom is het essentieel om een goede machinist te hebben. Een provincie, die de regie heeft om verder te bouwen aan het spoor en daarbij hebben we de hulp van anderen nodig. En om een noodrem in te bouwen als zich onderweg problemen voordoen. Tussentijdse sturing en aanpassing is nodig.

1230 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Meneer De Wit, dit is nou precies waar het om gaat vandaag. U zegt het precies goed. De trein gaat rijden en we bepalen vandaag welke kant hij opgaat. Dus waarom besluit de VVD dan om de moties en amendementen niet te gaan steunen op voorhand? Want nu bepalen we welke kant die trein op gaat.

1235 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, dit zijn precies die onzekerheden op die treinreis. En laten we zeggen, de eerste hobbel die we tegenkomen, is de uitkomst van de formatiegesprekken, waar natuurlijk een belangrijk politiek antwoord moet worden gevonden op de verdere reis richting Maastricht. Maar wat we hier vandaag doen met elkaar is dat we wel zeggen: we gaan richting Maastricht en niet richting Groningen. Dat is uiteindelijk de startversie in concept zoals die er nu ligt. Dat is natuurlijk uiteindelijk alleen maar ingegeven, even heel primair, omdat het kabinet van ons ook die input vraagt. En dat is volgens mij een moment waar we uiteindelijk wel met elkaar mee te maken hebben.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning heeft nog een nieuw punt? Gaat uw gang.

1245 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja. Bent u het dan met mij eens dat die conceptstartnotitie die er ligt juist door moties vandaag een andere kant opgestuurd kan worden of op onderdelen een andere kant op gestuurd kan worden. En die gelegenheid biedt u ons dus niet als Staten.

1250 De heer **DE WIT** (VVD): Nou, dat heb ik niet helemaal gezegd. Kijk, het staat u vrij natuurlijk om instrumenten te gebruiken die in deze zaal tot uw beschikking staan. Ik heb alleen aangegeven hoe ik daarin zit, hoe mijn partij daarin zit. Dat doen we niet zonder reden. Uiteindelijk is het in de breedte van het document zo dat niet alleen PS een rol heeft in 'hoe gaan we verder richting de definitieve versie van het PPLG', ook onze partners in de provincie – denk aan gemeenten, denk aan waterschappen, ondernemers, natuurorganisaties – hebben die kans ook. Er start, laten we zeggen, na vandaag, zou ik haast willen zeggen, een uitgebreid participatieproces. Ik denk dat wij als PS daarin nog ruim voldoende aan bod zullen komen en ook dat dat het moment is om voorstellen te doen, anders dan dat u vandaag uw aanbevelingen, conclusies, ideeën kunt meegeven om eventueel bij te sturen waar u dat noodzakelijk acht.

1260 De **VOORZITTER**: Gaat u verder met uw betoog.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. We hebben in de commissie al een aantal aandachtspunten meegegeven, zoals de beschikbaarheid van zoetwater, de waterberging onder andere in veenweidegebieden en de rol die de Ecologische Autoriteit gaat spelen. Maar vandaag
1265 willen we nog een aantal – een viertal om precies te zijn – elementen toevoegen aan het spoorboekje, zoals wij dat graag voor ons zien.

Allereerst wil ik daarbij benadrukken dat de VVD staat voor goede bescherming en instandhouding van onze natuur, wateren en bodem. We focussen op de doelen en niet op
1270 middelen, zoals de Kritische Depositiewaarde, en dus stikstofdepositie. We doen wat haalbaar is in de natuur. Wat ons betreft is goed, goed genoeg. Wij vinden het belangrijk dat het vele belastinggeld, dat wij gaan investeren in ons platteland en voor onze natuur, efficiënt en effectief wordt ingezet. Daarom willen we ook vooraf duidelijkheid wat nou het beoogde effect is van te nemen maatregelen. Dat inzicht hebben wij nu nog niet in het PPLG. Die willen we wel hebben,
1275 dat inzicht, omdat dat voor ons de wenselijkheid van bepaalde maatregelen kan onderbouwen of juist niet. Het vraagt wat ons betreft ook om flexibiliteit van de aanwending van de gelden die we van het Rijk gaan krijgen, omdat we ook niet kunnen vooruitlopen op alles wat uit de gebiedsprocessen nog gaat komen. En die flexibiliteit in de aanwending van gelden is voor de VVD een cruciaal punt. En we verwachten hier ook meer van terug te zien in verder versies van
1280 het PPLG.

Dat brengt mij op onze tweede punt. De vraag die voorligt in onze fractie, en die wij niet kunnen beantwoorden op dit moment, is wat het voorgestelde beleid in de PPLG – weliswaar nog op een
1285 hoofdlijn – nu betekent voor onderwerpen die buiten het PPLG vallen, zoals de woningbouw, bereikbaarheid en energie in diverse gebieden.

De **VOORZITTER**: U zag het al. U heeft een interruptie van Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel. De VVD had het over efficiëntie, kosteneffectiviteit. Ik was
1290 benieuwd: wat verstaat de VVD daaronder?

De heer **DE WIT** (VVD): Nou ja, voorzitter, in de breedste zin van het woord is dat: hoe kunnen we een bepaald doel halen met zo, nou, optimale inzet van middelen. Om een voorbeeld te geven –
1295 dat is in de commissie ook benoemd vanuit de VVD – een aandachtspunt daarbij de efficiëntie en de effectiviteit van het natuurbeheer: in welke gebieden kan welke partij het beste die natuur langjarig beheren? En wij zouden graag daar meer inzicht in hebben en discussie over voeren, welke beheervormen waar het beste passen. Dat is een voorbeeld van een slag, een verdiepingsslag, die wij graag zouden willen zien in het PPLG.

1300 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Als u het over kosten heeft, gaat u dan kijken naar de brede maatschappelijke kosten en baten van bepaalde maatregelen en paden die we wel of niet gaan wandelen om ze vervolgens te gaan vergelijken?

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, allereerst zit dat ook op de doelen die we met elkaar willen ambiëren.
1305 En voor de VVD een fundamenteel punt daarbij is, we hebben bepaalde doelen die in dit stuk beschreven zijn op het gebied van water, Kaderrichtlijn Water, maar ook over natuur. Natura 2000 bijvoorbeeld. Maar wat heeft dat nou voor invloed bijvoorbeeld op andere doelen die in die regio ook relevant kunnen zijn, zoals bereikbaarheid en wonen en energie? Nou, dat is voor ons belangrijk in die afweging. Dus het gaat niet alleen om die natuurdoelen, maar we kijken ook
1310 breder naar andere effecten. En in het kader van ‘wat is je input, hoeveel geld ga je besteden’, ja, we kijken natuurlijk ook naar welke opties zijn er eigenlijk? Zou je scenario's moeten hebben hoe je geld kunt aanwenden. En wat is nou de beste manier om dat te doen? En ik denk dat het niet in deze zaal doenlijk is om daar voor elke maatregel een discussie over te voeren, maar waar wij wel voor pleiten is dat we in die gebiedsprocessen die flexibiliteit wel inbouwen, zodat die afweging
1315 ook gemaakt kan worden, daar waar die hoort?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, de Partij voor de Dieren deelt de zorgen over het gebrek aan kennis over waar het geld straks aan wordt besteed en hoeveel het effectief is. Maar wat ik

1320 van de VVD wil horen, is of ze nu openstaan voor eigenlijk alle maatregelen op tafel en dat eerlijk laten doorrekenen en te kijken: wat brengt het meeste op voor de maatschappij en wat kost die juist te veel? Is de VVD daartoe bereid?

1325 De heer **DE WIT** (VVD): Nou, voorzitter, als het de vraag is: ben ik bereid om alle maatregelen op tafel te leggen? Nee. De VVD heeft ook standpunten ingenomen, bijvoorbeeld in het verkiezingsprogramma, waarvan wij vinden, nou, die kant zouden we niet op moeten, laten we ons de moeite van het uitwerken besparen, want voor ons is dat niet een optie die werkbaar is of reëel is. Dus nee, alle opties zijn daarin- Dat is een te brede reikwijdte, laat ik het zo zeggen. Waar we wel toe bereid zijn en waar we toe oproepen, is om in die gebiedsprocessen maximaal ook de inbreng vanuit onderaf te benutten en te kijken waar je uitkomt. Het is volgens mij aan
1330 ons als Staten om daar bijvoorbeeld, ook als het op het geld aan komt, die flexibiliteit te kunnen waarborgen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder met uw betoog. Nee, toch niet. Statenlid Kostić.

1335 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Toch nog even voor de duidelijkheid. Dus in theorie sluit u maatregelen uit die wel de meeste baten zouden kunnen opbrengen voor de burgers, waar u ook achter hoort te staan?

1340 De heer **DE WIT** (VVD): Nou, ik hou me aanbevolen als dat soort zaken komen. Maar wij hebben als VVD opvattingen, waarvan wij vinden dat ze goed zijn en niet goed zouden zijn. Dat is volgens mij, op het niveau van de provincie kunnen we daar bepaalde uitspraken over doen. Tenzij het tegendeel wordt bewezen en wij overtuigd zouden kunnen worden van ons eerder ongelijk, hebben wij wel een bepaalde richting waarvan wij zeggen, ja, dat zien wij zitten, en sommige dingen dus ook niet.

1345 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nog één keer.

De **VOORZITTER**: Houdt u het alstublieft heel kort dan.

1350 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Tenzij het tegendeel kan worden bewezen. Gaat u dan met ons meestemmen om in ieder geval dat te verkennen, zodat u die informatie krijgt en wellicht uw tegendeel bewezen krijgt?

1355 De **VOORZITTER**: Uw vraag is helder. Meneer De Wit.

1360 De heer **DE WIT** (VVD): Nou, nee, want ik ben op dit moment niet op zoek naar additionele informatie op dat punt. Ik ben nu op zoek naar, wij geven onze posities aan, we hebben een heel proces in het PPLG te volgen; en waar wij naar benieuwd zijn is: werkt nou wat wij uitdenken hier in Haarlem in de praktijk? Daar is die participatie ook belangrijk voor. Maar dat wil niet zeggen dat wij op voorhand in die participatiegesprekken alle opties openleggen, want wij hebben ook opvattingen over hoe dat zou moeten kunnen. Dat is het vertrekpunt. Maar uiteraard, als er uit gebiedsprocessen of andere processen blijkt van 'nou, jongens, zouden jullie nog eens willen heroverwegen', neem ik altijd de telefoon op. Maar ik ga niet nu zeggen dat alles voor ons bespreekbaar is.

1365 De **VOORZITTER**: Meneer De Wit, gaat u dan toch door met uw betoog.

1370 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, dat ga ik zeker doen. Ik had het over die ruimtelijke puzzel in feite, maar wat gaat dit nou betekenen voor die woningbouw, voor de bereikbaarheid, voor energie? En als VVD kunnen we die effecten nog onvoldoende overzien, maar we verwachten wel dat er binnen de provincie en ook binnen de programmegebieden, zoals die in het PPLG benoemd staan, verschillen kunnen optreden, omdat bijvoorbeeld veengebied wat anders is dan de Wieringermeerpolder en diverse opgaven en opdrachten op een andere manier kunnen uitwerken. En als VVD kunnen we dus uiteindelijk ook pas instemmen met de ruimtelijke effecten van het
1375 PPLG als ze deze effecten ook regionaal inzichtelijk hebben. We raden aan in dat kader om ook de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 als vertrekpunt te nemen, omdat daar ook al veel antwoorden geformuleerd zijn die regionaal verankerd zijn en waar een grote mate van

consensus over heerst. En dan kom ik ook tegemoet aan een opmerking in ons voorgaande debatje met de collega van de Partij voor de Dieren. Waar voor de VVD echt een grens ligt, is dat wij terughoudend zijn bij het aanleggen van nieuwe NNN-gebieden en dat we ook terughoudend zijn met het aanleggen van nieuw bosareaal, omdat we het juist belangrijk vinden om ruimte te houden voor meer recreatie, omdat wij die behoefte, nabij daar waar mensen wonen, zien op dit moment in de provincie. En ook omdat wij het belangrijk vinden om productieve landbouwgrond te kunnen behouden in onze provincie.

De **VOORZITTER**: U leek er een beetje om te vragen. Nog een interruptie van Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou ja, ik hoor de VVD zeggen: we vinden recreatie, daar meer in investeren, heel belangrijk. Dan is de allereerste vraag: heeft u de raadpleging, die de provincie heeft uitgezet naar de burgers, gezien, waaruit blijkt dat onze eigen burgers, ook uw achterban, daar het minste prioriteit aan geven en meer prioriteit geven aan de natuur?

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, ik ben bekend met de ledenraadpleging en de uitkomsten daarvan. Uiteraard. Dat ontslaat ons overigens ook niet van de plicht als volksvertegenwoordigers om zelf een afweging te maken. De afweging die wij als VVD maken, is dat wij recreatie, daar nu knelpunten in zien, gewoon in het areaal, de beschikbaarheid, van recreatiemogelijkheden. En dat dat wat ons betreft binnen de recreatieopgaven in het PPLG een prioriteit is.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, dit is echt de allerlaatste interruptie van u aan de heer De Wit.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Hoor ik de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie nou zeggen: wij blijven koste wat kost, ongeacht wat onze burgers vinden, vasthouden aan onze eigen ideologie?

De heer **DE WIT** (VVD): Nou, voorzitter, wij blijven zeker bij onze ideologische opvattingen staan als partij. Dat is ook de kern denk ik van ons bestaan, dat iedere partij vanuit haar eigen kernwaarden opereert. En ik heb niet gezegd dat ik blind ben voor wat er in de samenleving gebeurt. Ik heb alleen gezegd als VVD, dat wij bepaalde prioriteiten hebben, dingen die wij belangrijker vinden dan andere onderwerpen. En in dit geval is dat bijvoorbeeld het behoud van agrarisch productiegebied en recreatievoorzieningen.

Goed, voorzitter, ik ga door met mijn derde punt. Dat is het belang van het samen doen. We hebben een grote roep gehoord vanuit gemeenten, waterschappen, de agrarische sector, maar ook andere ondernemers en natuurorganisaties, om samen aan de slag te gaan met dat vitale platteland. Wij hebben ook in de concepttekst die voorligt, gezien dat het college dat ook erkent. Wat ons betreft is het centrale punt dat we onze inwoners niet mogen vergeten in de hele beleidsopgave die we misschien nu voor ons zien met elkaar, want uiteindelijk gaat het wel om de gebieden waar zij wonen, werken en recreëren. Wat de VVD betreft staat het initiatief van onderaf dus ook centraal en is het een maximale vrijheid om te kijken hoe de doelstelling die wij gesteld hebben, om daaraan tegemoet te komen binnen de kaders die wij daar als PS voor meegeven. Even kijken. Ja. Wij vinden het belangrijk daarbij – en dat wil ik absoluut onderstrepen – wat nu in de huidige PPLG-tekst staat, is dat ondernemers de regie hebben over hun eigen bedrijf. Dat is voor de VVD een centraal punt. Wij kunnen als politiek en bestuur bepaalde opgaven en doelen identificeren en aan gebieden meegeven, maar het is echt essentieel om de regie bij een ondernemer te laten over hoe die zijn bedrijf het beste kan aanpassen aan die maatschappelijke situatie. En wij verwachten daarin dat de provincie dat faciliteert, zodat bedrijven ook in staat zijn om maatregelen te nemen die bij hun situatie het beste passen. Dat vraagt aan onze kant om ruimte voor maatwerk, flexibiliteit – bijvoorbeeld op die budgetten waar ik dat eerder noemde – en focus op het doel in plaats van op het middel.

Tot slot wil ik nog één punt specifiek maken en dat gaat over het toekomstperspectief voor de agrarische sector. Niet alleen vanwege het feit dat in de agrarische sector veel familiebedrijven actief zijn die een belangrijke rol hebben in onze gemeenschappen of dat het bijdraagt aan de werkgelegenheid, bijvoorbeeld van scholieren. Ik kan toch wel zeggen dat menig dorpsgenoot van mij toch wel een zomertje heeft bollen gepeld en al dan niet het tweede jaar nog terugkomt. Maar het is belangrijk, ook voor die lokale werkgelegenheid, wat er in die sector gebeurt. Maar niet alleen dat is belangrijk, de VVD blijft ook het strategisch belang van voedsel in de

geopolitiek adresseren, in een wereld die steeds onzekerder wordt, waar voedsel als strategisch wapen wordt ingezet. Je ziet de effecten van wat er met een dam kan gebeuren in Oekraïne op bijvoorbeeld graanprijzen. Überhaupt van de hele oorlog zien we daar het effect. Wij denken dat we als Nederland en Europa koploper kunnen zijn op dat gebied en onszelf ook een goede positie kunnen geven op dat wereldtoneel door te blijven investeren in de kracht van onze innovatieve sector. Want het begint wel hier in Noord-Holland. Ik heb daar in de commissievergadering ook een voorbeeld van genoemd, maar om er één te noemen: dat we toch prachtig trots mogen zijn op Seed Valley in onze provincie, wat de hele wereld over gaat. Wij zouden daarom ook het college willen oproepen om die ondernemers in de agrarische sector een duidelijk investeringskader mee te kunnen geven op basis van het PPLG, waar ze tien jaar mee vooruit kunnen, op zijn minst, zodat ze weten waar ze aan toe zijn en de investeringen kunnen doen die nodig zijn om hun bedrijf weer aan te passen aan de huidige tijd en de opgave die op hen afkomen; onder andere op het gebied van water en natuur. En wij zouden graag ook zien dat de provincie de positie van de ondernemer daarin versterkt, bijvoorbeeld door in ons beleid economische voorwaarden te faciliteren in ons ruimtelijk beleid, te kijken naar die lokale zoetwaterberging, maar ook het behoud van agrarische functies en de ondersteuning van boeren en tuinders die die transitie willen maken, hun bedrijf willen versterken naar de toekomst, om daar ook faciliterend als provincie in te kunnen zijn. En wij roepen ons college dan ook op – het huidige, maar ook straks het nieuwe – om samen met die agrarische sector aan de slag te gaan en de handreiking aan te nemen, zoals die bij de inspraak voor het PPLG in de commissievergadering is gedaan vanuit de landbouw, om samen aan die visievorming te werken.

Voorzitter, ik rond af. De VVD kan aangeven nu op de trein te willen stappen en door te willen gaan met het vervolgproces van het PPLG. Maar omdat wij hebben gezien dat die voetbaltrainer, die ik eerder noemde in mijn betoog, niet altijd de juiste trein te pakken had – hij werd immers binnen een half jaar alweer ontslagen in Spanje – zijn wij voorzichtig en hebben wij onze zorgpunten uitgesproken. Wij kijken met open vizier naar de verdere uitwerking van het PPLG en we wensen ons college daarbij veel verbinding, verdieping en vertrouwen toe. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer De Wit van de VVD. Ik ga graag verder met het CDA. Dat is mevrouw Koning-Hoeve voor de eerste termijn. Gaat uw gang.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, op tafel ligt een startdocument van een transitie die zijn weerga niet kent en die het leven van velen, met name op het platteland, gaat beheersen. Er staan richtinggevende beleidskeuzes in. Er zijn partijen die doen voorkomen alsof we later nog van alles kunnen veranderen aan dit document. Maar helaas is onze ervaring dat dat vaak niet lukt. Het PPLG gaat naar het Rijk. Als de minister op basis van dit stuk zegt 'goed idee, hier krijg je geld voor', dan kun je niet opeens een andere weg inslaan later. Daarnaast moeten we er met elkaar voor zorgen dat het PPLG een menselijke maat houdt. Veel bewoners van het platteland en veel agrarische ondernemers maken zich grote zorgen over de plannen van Rijk en provincie. Daarom is er nog een goed landbouwakkoord nodig. Maar los daarvan kunnen wij dit document zo niet naar de minister sturen. We weten dat de ambtenaren en GS er druk mee bezig zijn geweest en dat waarderen we, maar er staan nu beleidskeuzes in die tot grote problemen gaan leiden.

Voorzitter, de natuurdoelen zijn in dit document zeer goed meegenomen en grotendeels steunen we die, maar de belangen van de agrarische sector zijn niet goed meegenomen. De balans is zoek, ook bij de besteding van het budget. Hier moet een verschuiving gaan plaatsvinden ten gunste van de landbouw, omdat die onderbedeeld is. Kan de gedeputeerde toezeggen dat zij dit nog gaat herstellen?

Verder wordt er een transitie van de sector geëist langs alle assen van de bedrijfsvoering en dan ook nog binnen een kort tijdsbestek en zonder zicht op verdienmodellen. Dat is niet mogelijk. Daarnaast heeft de sector al veel verduurzaming doorgevoerd, daar zou meer erkenning voor moeten zijn, zoals de grote reducere van mest en middelengebruik, 64 procent reductie van ammoniakuitstoot en de grote toename van agrarisch natuurbeheer. De sector is altijd in ontwikkeling. Natuurlijk wil het CDA dat die ontwikkelingen doorgaan, maar daarvoor zijn wel langetermijnkeuzes nodig met realistische verdienmodellen, langetermijnfinanciering en langetermijndoelen. In het kleine Nederland is de ruimtevraag enorm. We zullen functies zoveel mogelijk moeten combineren en tijd moeten geven. Je ziet het aan het na-ijleffect van natuur, wat

ook in dit stuk wordt benoemd. Bedrijven en natuur hebben tijd nodig om zich aan te passen en effect te laten zien. De transitie vraagt ook om nieuwe markten. Markten voor duurzaam voedsel, waarin veel partijen enorm geloven, die markten zijn er nog niet. We moeten daarom af van een kunstmatige tijdsdruk. Geef aan het Rijk aan dat de dwingende tijdshorizon van 2030 niet haalbaar is en dat we voor sommige onderdelen minstens tot 2035 nodig hebben. Laten we stap voor stap aan de slag gaan. Dat betekent dus aanpassing van de tekst op bladzijf vijf. Graag horen we van GS, van de onderhandelende partijen en specifiek ook van BBB, of zij bereid zijn zich in te zetten voor de tijdshorizon van 2035. We willen ook benadrukken dat wij het geen goede zaak vinden dat de vaststelling van de natuurbeheerplannen gemandateerd wordt aan GS. Kan dat geschrapt worden? Om er verder voor te zorgen dat de trein in de goede richting gaat rijden-

De **VOORZITTER**: Inderdaad, u heeft een interruptie van de ChristenUnie, de heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Ik was zo blij dat we in dit PPLG even probeerden te abstraheren van een discussie over deadlines en nu gaat u hem toch weer inbrengen. Bent u het ook niet met ons eens dat het veel beter is om te focussen op het aan de slag gaan en die specifieke uitwerking over een deadline even te pauzeren?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Nee, dat ben ik niet met u eens, want er staat nu in van 'wij laten dat over aan het Rijk'. En het Rijk zegt 'we wachten op wat de provincies vinden'. Dus wij moeten als provincies zeggen of wij 2030 haalbaar vinden of niet. En wij denken als CDA dat 2030 echt te snel is en dat we als provincie nu moeten aangeven: we hebben tijd nodig tot 2035. Natuurlijk gaan we aan de slag. Zeker, we gaan aan de slag, maar we hebben echt meer tijd nodig.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou ja, misschien is het beter het voor mijn bijdrage te bewaren. Ik ben nog wel benieuwd waar u dan zo nu specifiek durft te constateren dat wij meer tijd nodig hebben. Ik zou juist zeggen, we hebben nu een heel aantal plannen in de grondverf staan. Laten we daarmee aan de slag gaan. Daarmee komen we volgens mij al een heel eind en hoeven we niet nu te blijven praten over theoretische vraagstukken, zoals een deadline.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Als je een keer aangeeft dat die deadline op een ander jaartal ligt, dan is dat klaar en dan kan je aan de slag. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de plannen voor het tegengaan van de bodemdaling veenweidegebied, ja, daar heb je gewoon tijd voor nodig. Als je kijkt naar transities die gevraagd worden van bedrijven, dat gaat niet van vandaag op morgen. Ruilverkavelingen duurden vroeger twintig jaar en nu heb je een soort verkaveling die gevraagd wordt zonder dat daar nu nog een verdienmodel aan zit. U gaat toch niet denken dat dat in 2030 allemaal klaar is?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik denk juist daarom dat we inderdaad van die discussie over de deadlines af moeten en zorgen dat er een duidelijke ambitie ligt. Maar nu hoor ik u eigenlijk zeggen: laten we dan bij voorbaat maar het weer vijf jaar vooruitschuiven ten opzichte van het regeerakkoord, waar ook uw partij voor getekend heeft.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): U weet ook dat het CDA landelijk heeft gezegd van die 2030, dat zien wij nu dat we dat niet gaan redden en we gaan erover heronderhandelen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaat u door met uw betoog, mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Even kijken waar ik gebleven was. Om er verder voor te zorgen dat de trein in de goede richting gaat rijden, hebben wij diverse wijzigingsvoorstellen in de vorm van moties en wij willen graag wel van alle coalitiepartijen, ook beoogde coalitiepartijen, horen of ze echt serieus voor of tegen gaan stemmen of dat ze dit niet gaan doen, want dat heeft voor ons wel consequenties. Maar we gaan ze wel indienen. We willen benadrukken dat wij het- Nee, wacht. Sorry.

In de eerste plaats is het onacceptabel dat er zomaar driehonderd hectare extra van de binnenduinrand omgezet zou moeten worden naar NNN. De bollensector en andere gebruikers van de binnenduinrand kunnen niet rigoureus driehonderd hectare extra inleveren. Het dictum

van de motie luidt: wij verzoeken GS de aanwijzing van driehonderd hectare extra te realiseren NNN-gebied in de binnenduintrand uit het PPLG te halen en een plan op te stellen om de doelen, zoals een robuust watersysteem, op andere wijze te realiseren, waarbij ook rekening wordt gehouden met het huidige gebruik van de binnenduintrand.

Motie 59-12 juni 2023
Doelen binnenduintrand

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- *De realisatie van een robuust watersysteem van belang is voor de provincie Noord-Holland in het kader van onze klimaat- water en natuurdoelen;*
- *In de concept-startversie van het PPLG deze doelen gekoppeld worden aan 300 hectare extra te realiseren NNN-gebied in de binnenduintrand.*

Overwegende dat:

- *De huidige economische- en gebruiksfuncties van het binnenduintrandgebied onderbelicht blijven in het PPLG;*
- *Een gewaardeerde functie in dit gebied de bloembollenteelt is;*
- *In het PPLG benadrukt wordt dat van oudsher veel specifieke bloembollensoorten alleen hier geteeld kunnen worden;*
- *De bijzondere zeezandgronden in de binnenduintrand het meest geschikt zijn voor de bloembollenteelt;*
- *De bloembollensector zeer actief bezig is met verduurzaming van de teeltwijze;*
- *Recreanten en toeristen speciaal komen om de bollenvelden te bezichtigen;*
- *Als er 300 hectare extra NNN in binnenduintrand gerealiseerd moet worden veel agrarische familiebedrijven zwaar gedupeerd worden;*
- *Het PPLG uiteindelijk gaat om realiseren van doelen en niet om het aanwijzen van extra NNN-gebied.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De aanwijzing van 300 hectare extra te realiseren NNN-gebied in de binnenduintrand uit het PPLG te halen en een plan op te stellen om de doelen zoals een robuust watersysteem op andere wijze te realiseren waarbij ook rekening wordt gehouden met huidige gebruik van de binnenduintrand.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Ivo Mantel (JA21).

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Motie twee. Wat betreft de verhoging van het grondwaterpeil in veenweidegebied zijn wij van mening dat veel te weinig rekening wordt gehouden met de praktische mogelijkheden voor bedrijven en met toekomstig beheer van het gebied. Het dictum van de motie luidt: verzoeken GS de voorgestelde peilverhoging in veenweidegebieden niet op te nemen in het PPLG, maar eerst de gevolgen in beeld te brengen en een nieuw voorstel te doen als de volgende zaken zijn uitgezocht. Drie beheerchecks uit te voeren, generiek en waar nodig per gebied vanwege de verscheidenheid van de gebieden. Ten eerste, te onderzoeken hoeveel koeien nodig zijn voor een goed beheer van een gebied. Ten tweede, te onderzoeken hoeveel koeien nodig zijn voor een goed verdienmodel voor een ondernemer in het betreffende gebied. En ten derde, te onderzoeken bij welke grondwaterstand beheer nog goed mogelijk is. Dan ook de consequenties van de voorgestelde peilverhoging nader te onderzoeken en een provinciale regeling op te stellen voor nadeelcompensatie voor ondernemers die inkomstenderving hebben als gevolg van de grondwaterpeilverhoging.

Motie 57-12 juni 2023
Grondwaterstand Veenweidegebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- *In de concept-startversie van het PPLG een peilverhoging in veenweidegebieden wordt voorgesteld van 20 tot 40 centimeter onder maaiveld;*

- 1615 • *De veenweidegebieden voor een groot deel beheerd worden met grazende koeien en het voor het beheer ook nodig is dat er af en toe machines op de percelen kunnen rijden onder andere voor de grasoogst.*

Overwegende dat:

- 1620 • *Grondwaterpeil overal in het gebied verhogen door vooraf bepaalde standaardhoogten lastig is in veenweidegebieden door de situatie rond greppels, de ongelijkmatige bodemhoogte die over het perceel heen sterk kan verschillen en de manier waarop de grondwaterspiegel zich gedraagt;*
- 1625 • *Het onduidelijk is of er voldoende water beschikbaar is voor het verhogen van de grondwaterstand;*
- 1630 • *Het voorkomen van watertekort en wateroverlast een belangrijk uitgangspunt is bij het waterbeheer;*
- 1635 • *De spons- en bufferwerking van veenweiden onmisbaar is in tijden van hevige regenval om wateroverlast te voorkomen;*
- 1640 • *Als het grondwaterpeil standaard te hoog is, de bufferwerking van veenweiden verloren gaat;*
- 1645 • *Beheer van veenweidegebieden met grazend vee en machines in veel gevallen noodzakelijk is om verruiging en verbossing te voorkomen;*
- 1650 • *Onvoldoende inzichtelijk is wat de consequenties zullen zijn van de voorgestelde peilverhoging voor het beheer van de gebieden;*
- 1655 • *Rendabele bedrijfsvoering in veenweidegebieden niet meer mogelijk is bij een grondwaterpeil waarbij beheer met vee of machines zeer moeilijk of onmogelijk wordt.*
- 1660 • *De provincie Friesland met Veenweideprogramma 2021-2030 een provinciale regeling heeft opgestart om inkomstenderving van agrariërs te compenseren bij grondwaterpeilverhoging in veenweidegebieden.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1640 *De voorgestelde peilverhoging in veenweidegebieden niet op te nemen in het PPLG, maar eerst de gevolgen in beeld te brengen en een nieuw voorstel te doen als de volgende zaken zijn uitgezocht:*
- 1645 • *Drie algemene beheerchecks uitvoeren, en waar nodig aanvullend per gebied te onderzoeken:*
- 1650 • *Hoeveel koeien nodig zijn voor een goed beheer van een gebied;*
- 1655 • *Hoeveel koeien nodig zijn voor een goed verdienenmodel voor ondernemers in het betreffende gebied;*
- 1660 • *Bij welke grondwaterstand beheer nog goed mogelijk is.*
- 1665 • *De consequenties van de voorgestelde peilverhoging nader te onderzoeken;*
- 1670 • *Een provinciale regeling op te stellen voor nadeelcompensatie voor ondernemers die inkomstenderving hebben als gevolg van grondwaterpeilverhoging.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Ivo Mantel (JA21).

- 1655 De **VOORZITTER**: Ja, wat mij betreft mag u ze indienen en dan kan ik daarna naar de heer De Wit gaan.

- 1660 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Motie drie. We zijn mede-indiener van de motie PAS-melders van JA21. De PS heeft op 6 maart twintig miljoen beschikbaar gesteld voor strategische aankopen, waarbij de gedeputeerde beloofde dat ze daarmee zeventig procent van de PAS-melders zou kunnen legaliseren. Nu blijkt er echter nog niet eens een stikstofbank voor PAS-melders te zijn. Wanneer gaat GS hiermee aan de slag met die twintig miljoen in de achterzak?

- 1665 Motie vier, kringlooplandbouw. In het PPLG worden nu twee doelen voor de landbouw nagestreefd, namelijk de landelijke doelen van kringlooplandbouw en het provinciale doel natuurinclusief. Dit is niet verenigbaar. Kringlooplandbouw kent zeven ontwikkelingsrichtingen en bedrijven moeten zelf een keus kunnen maken uit de verschillende richtingen. Daar wees de VVD net ook nog op. Het dictum van de motie luidt: verzoeken GS in het PPLG aan te sluiten bij het doel van het Rijk en te kiezen voor kringlooplandbouw, zoals ook reeds vermeld staat, en de
- 1670 zeven ontwikkelrichtingen niet in te perken. Daarom uit het PPLG te verwijderen dat gestreefd wordt naar het doel dat alle grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief moet zijn.

Motie 56-12 juni 2023

Keuzevrijheid kringlooplandbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constateernde dat:

- *In het PPLG is opgenomen dat de belangrijkste doelstelling het voltooiën van een transitie naar kringlooplandbouw in 2040 is. Deze doelstelling is gerelateerd aan het algemene beleid van het Rijk en de EU;*
- *De provincie Noord-Holland voor kringlooplandbouw de omschrijving die het Rijk hanteert volgt;*
- *Kringlooplandbouw zeven ontwikkelrichtingen kent;*
- *Natuurinclusieve landbouw een van de ontwikkelrichtingen is waaruit men kan kiezen en er daarnaast dus nog zes andere ontwikkelrichtingen zijn die kunnen worden beschouwd als kringlooplandbouw;*
- *De provincie verder voor de transitie naar kringlooplandbouw het systeem hanteert waarbij agrariërs zelf de verantwoordelijkheid hebben om de ontwikkelrichting te bepalen. Hun prestaties worden 'gescoord' met zogeheten 'kritische prestatie-indicatoren' en financieel gewaardeerd;*
- *Later in het PPLG is te lezen dat de provincie Noord-Holland ook het doel uit de voedselvisie centraal wil stellen, namelijk alle grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief niveau.*

Overwegende dat:

- *De keuze voor zowel kringlooplandbouw als voor het doel dat alle grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief moet zijn tegenstrijdig is met elkaar;*
- *Het verwarrend en onmogelijk is om beide doelen tegelijkertijd centraal te stellen;*
- *Noord-Hollandse agrarische bedrijven die de transitie door willen maken zelf een keuze moeten kunnen maken uit de verschillende ontwikkelrichtingen die mogelijk zijn binnen kringlooplandbouw;*
- *Het veel te beperkend is als in Noord-Holland kringlooplandbouw wordt gedecimeerd tot slechts een van de 7 ontwikkelrichtingen;*
- *Kringlooplandbouw het doel is dat nagestreefd moet worden en dat betekent dat de tekst over natuurinclusieve landbouw uit het PPLG gehaald moet worden zodat bedrijven zelf een keus kunnen maken uit de ontwikkelrichtingen van kringlooplandbouw.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het PPLG aan te sluiten bij het doel van het Rijk en te kiezen voor kringlooplandbouw zoals ook reeds vermeld staat en de 7 ontwikkelrichtingen niet in te perken. Daarom uit het PPLG te verwijderen dat gestreefd wordt naar het doel dat alle grondgebonden landbouw in 2030 natuurinclusief moet zijn.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Ivo Mantel (JA21).

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Motie vijf. We hebben al meerdere malen aangegeven dat bij afronding van het NNN het benutten van agrarisch natuurbeheer onontbeerlijk is. Daar worden heel goede resultaten mee bereikt en wij kunnen dat instrument niet missen. Het dictum luidt: een open houding aan te nemen en agrarisch natuurbeheer te beschouwen als een van de mogelijke oplossingen voor het onderhoud van het landschap in het NNN-gebied.

Motie 55-12 juni 2023

Agrarisch natuurbeheer binnen NNN

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constateernde dat:

- *In de concept-startversie PPLG is opgenomen dat natuurbeheer onmisbaar is om eenmaal gerealiseerde natuurgebieden in goede staat te houden.*

Overwegende dat:

- *De transitie die de agrarische sector ondergaat alleen vol te houden is als er perspectief is en als deze uitdaging gezamenlijk wordt aangepakt;*

- Voor het bereiken van de beheerdoelen binnen NNN-gebieden agrariërs trouwe partners zijn van de provincie en in staat blijken te zijn de gebieden goed te beheren tegen beperkte kosten;
 - Agrarisch natuurbeheer een goed voorbeeld is van landelijk gebied waar natuur en landbouw hand in hand gaan;
 - Het agrarisch natuurbeheer en het onderhouden van het landschap past bij de landbouw van de toekomst;
 - Natuurbeheer door tbo's uiteindelijk veel meer kosten voor de samenleving met zich meebrengen.
- 1740 • De opgaaf in het PPLG alleen behaald kan worden als we functies combineren.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een open houding aan te nemen en agrarisch natuurbeheer te beschouwen als één van de mogelijke oplossingen voor het onderhoud van het landschap in NNN-gebieden

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Ivo Mantel (JA21).

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Motie zes. In het startdocument PPLG is de ruimtevraag voor natuur ontzettend groot. Meerdere doelen worden benoemd, zoals groenblauwe dooradering en vijftienhonderd hectare extra bosaanleg, et cetera. Deze enorme ruimtevraag voor natuur is niet in balans met ruimte voor voedsel en plantenteelt, die daarnaast ook nog moet extensiveren. Het dictum luidt: verzoeken GS in het PPLG op te nemen dat agrarische productiegebieden en de land- en tuinbouwsector in de brede zin van het woord zoveel mogelijk behouden zullen blijven in Noord-Holland, een kader op te stellen om dit behoud te borgen. Het beperken van de land- en tuinbouw mag geen doel zijn op zich. Het realiseren van meer biodiversiteit, minder stikstof en CO₂-uitstoot, dat zijn de doelen. Wij geloven erin dat samen te doen met de agrarische sector.

Motie 58-12 juni 2023

Balans tussen natuurversterking en agrarische activiteiten in PPLG.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- In het PPLG meerdere doelen worden benoemd zoals de groenblauwe dooradering, bosaanleg, waterberging en het aanleggen van natuurverbindingen, 300 hectare extra NNN;
- Deze doelen gericht op natuurversterking zoals het nu staat omschreven tezamen een enorme ruimtevraag vormen in ons landelijk gebied;
- In het PPLG niet goed wordt aangegeven hoe de ruimte voor voedselteelt en andere agrarische activiteiten in het landelijk gebied wordt beschermd.

Overwegende dat:

- Bekeken moet worden of de natuurambities ingevuld kunnen worden met een beperktere ruimtevraag;
- De agrarische gronden en de land- en tuinbouw in Noord-Holland vooruitstrevend zijn, duurzaamheid als een belangrijke opgaaf zien en een belangrijke bijdrage leveren aan de voedselvoorziening en het groen houden van onze leefomgeving.
- We deze sectoren in de toekomst naast natuur hard nodig hebben in het kader van de brede welvaart en het welzijn van de bevolking;
- Verduurzaming van de landbouw en extensivering van de landbouw ook leidt tot extra ruimtevraag bij de landbouw.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In het PPLG op te nemen dat agrarische productiegebieden en de land- en tuinbouwsector in de brede zin van het woord, zoveel mogelijk behouden zullen blijven in Noord-Holland.
- Een kader op te stellen om dit behoud te borgen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Ivo Mantel (JA21).

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Laatste motie. Het feit dat het Rijk bezig is met het ontwikkelen van een alternatief voor de KDW wordt volkomen genegeerd in dit document. Wij willen dat

- 1790 daarnaar wordt verwezen omdat de KDW in veel gebieden, zoals de Eilandspolder, niet haalbaar is. Het dictum luidt: verzoeken GS in het PPLG te verwoorden dat het Rijk bezig is met het ontwikkelen van een alternatief voor de KDW. Het Rijk maanden tot spoed bij het ontwikkelen van dit alternatief. Zo spoedig mogelijk het beleid van de provincie Noord-Holland, waarin wordt gestuurd op KDW, aan te passen aan een nieuwe systematiek die stuurt op instandhouding van
- 1795 de natuur in N2000-gebieden.

Motie 60-12 juni 2023

Sturen op instandhouding van de staat van de natuur

- 1800 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.*

Constaterende dat:

- *Het een opdracht is vanuit de Europese Unie om de Natuur in N2000 gebieden te beschermen;*
- *De Europese Unie niet verplicht heeft om hierbij Kritische Depositie Waarde te formuleren;*
- 1805 • *Het Rijk bezig is om een verkenning uit te voeren naar het vaststellen van een alternatief voor de KDW's als indicator in de stikstofreductie-opgave waarbij de staat van de natuur leidend is;*
- *Noord-Holland de Kritische Depositie Waarden (KDW's) voor N2000 gebieden heeft opgenomen in haar beleid;*
- 1810 • *Noord-Holland de enige provincie is die dat heeft gedaan.*

Overwegende dat:

- *De Kritische Depositie Waarden alleen sturen op stikstof en daarmee ook niet waarborgen dat de natuur herstelt of beschermd wordt omdat dat afhankelijk is van veel meer factoren;*
- 1815 • *De KDW's ontwikkelingen in Noord-Holland waaronder ook woningbouw, een belangrijke taak van de provincie, op slot zetten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het PPLG te verwoorden dat het Rijk bezig is met het ontwikkelen van een alternatief voor de KDW;*
- 1820 • *Het Rijk manen tot spoed bij het ontwikkelen van dit alternatief;*
- *Zo spoedig mogelijk het beleid van de provincie NH waarin wordt gestuurd op KDW aan te passen aan een nieuwe systematiek die stuurt op instandhouding van de natuur in N2000-gebieden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 1825 *Ondertekening: Willemien Koning-Hoeve (CDA) en Ivo Mantel (JA21).*

- 1830 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Afrondend. Stuur dit document zo niet naar het ministerie. Mijn opa zei altijd: je hebt af en toe een dokter nodig in je leven, maar je hebt drie keer per dag een boer nodig. Zorg dat, naast natuur en biodiversiteit, de toekomst voor deze sector en onze voedselteelt geborgd wordt in het PPLG.

- 1835 De **VOORZITTER**: Dit heeft wat interrupties opgeleverd. Ik ontvang graag eerst de zeven moties van u. Even kijken.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Het zijn er zes.

De **VOORZITTER**: O, zes.

- 1840 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Een was ingediend door JA21.

- De **VOORZITTER**: Oké. Eén, grondwaterstand veenweiden, keuzevrijheid kringlooplandbouw. Het is niet ondertekend. Goed, deze moties maken deel uit van de beraadslaging. Dan ga ik nu naar de heer De Wit voor een interruptie van de VVD.

- 1845 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. Dat gaat over, uit mijn hoofd, de tweede motie die is ingediend over het veenweidegebied en de waterstanden daar. Even allereerst een

verduidelijkende vraag. Doelt u daar op de uitspraak die in het stuk is opgenomen over de peilverhoging tot twintig tot veertig centimeter van het peil?

1850

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, precies. Die bedoel ik.

De heer **DE WIT** (VVD): Dat dacht ik al, voorzitter. Dat is een tekst, die komt letterlijk vanuit het kabinet. Dat is als opdracht meegegeven aan alle provincies. Het is niet zo dat wij als Noord-Holland dit bedacht hebben. Dus ik deel uw zorgen op dat punt dat de uitvoering daarvan natuurlijk een immense opgave is, want het is makkelijk opgeschreven, maar in de praktijk ben je er nog lang niet. Maar waarom dient u dan op dit specifieke punt een motie in, terwijl in feite het stuk zelf al alle aandacht heeft voor het feit dat iets opschrijven en realiseren twee heel verschillende dingen zijn?

1855

1860

De **VOORZITTER**: Helder. Mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, wij geven aan in die motie niet dat het nooit mag worden opgenomen, maar voordat dat we dat accepteren als provincie, dat die dingen nog onderzocht moeten worden. Dat is het doel van de motie.

1865

De **VOORZITTER**: Roept dat nog een nieuwe interruptie op van de heer De Wit?

De heer **DE WIT** (VVD): Nou ja, kort, voorzitter. Dan stel ik dus in ieder geval vast dat het CDA vindt dat we moeten afwijken van het kader wat het Rijk ons heeft meegegeven in het kader van de beoordeling van het PPLG.

1870

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Nee, zo zeg ik dat niet. Ik zeg dat wij aangeven dat wij vinden dat nog onderzocht moet worden of dat wel haalbaar is en wat de gevolgen zijn, voordat wij dat zomaar accepteren.

1875

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. U heeft ook een interruptie van GroenLinks van Statenlid Van Wijnen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ik hoor het CDA zeggen, nou, we steunen die doelen, daar zijn we helemaal niet tegen, maar dit kan niet en dat kan niet en dat zou niet mogen en dit willen we ook niet. Ja, hoe gaan we dan volgens u die doelen wel halen als u daar wel aan gecommitteerd bent en u bent nu al bereid om er eigenlijk allerlei dingen uit te halen?

1880

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Volgens mij heb ik aangegeven dat de natuurdoelen heel goed zijn meegenomen, maar de doelen voor de landbouw niet en dat dat beter in balans moeten worden gebracht met elkaar. En wij geven daarvoor richting hoe je dat beter kan doen. Dat is wat ik met mijn betoog heb beoogd.

1885

De **VOORZITTER**: Goed. Dank u wel. Dank ook voor uw bijdrage. Dan ga ik door met de volgende spreker. We gaan naar Volt, mevrouw Schneemann.

1890

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Ik heb een betoog voorbereid onder andere over het vertrouwen tussen burger en politiek. In dat licht ben ik vandaag eigenlijk extra verbaasd dat er een aantal partijen zijn die eigenlijk gewoon weigeren om moties serieus te nemen. Ik merk dat ik er ook een beetje verbaasd door ben, omdat ik toch had gehoopt dat we iets constructiever hier aan de slag konden gaan. Maar dat moest me even van het hart, voordat ik zal beginnen aan mijn inbreng.

1895

Vertrouwen tussen burger en overheid is voor Volt een belangrijk punt. Er zijn verschillende manieren om dat vertrouwen te waarborgen, dan wel te herstellen. Een van die manieren is door te luisteren naar de burger. Volt is daarom ook blij met de inwonerspeiling als middel om inwoners inspraak te geven in het beleid dat de provincie de komende jaren vorm gaat geven. We hopen natuurlijk dat de Staten dit middel de komende vier jaar zullen blijven inzetten. Daarnaast vindt Volt dat we ook breder moeten kijken naar democratische innovaties om het vertrouwen tussen burger en de overheid te versterken. We nodigen onze collega-Statenleden dan ook uit om

1900

1905

1910 hierover mee te blijven denken. Daarnaast moeten we blijven reflecteren op het instrument inwonersraadpleging om te leren hoe we dit laten verhouden tot de andere belangengroepen en experts. Een ander belangrijk punt in het vertrouwen tussen overheid en de burger is het geven van een transparant verhaal. De afgelopen decennia zijn er vele uitdagingen vooruitgeschoven. Als deze uitdagingen eerder erkend en opgelost waren geweest, was het nu niet nodig geweest om op korte termijn zulke ingrijpende maatregelen te moeten nemen. Een eerlijk verhaal is nodig voor alle inwoners, zodat burgers weten waar ze aan toe zijn en ondernemers hun plannen voor de lange termijn kunnen maken. Dit is niet alleen belangrijk voor de huidige generatie, maar

1915 natuurlijk ook belangrijk voor toekomstige generaties. En dat geldt natuurlijk vooral voor de ondernemers die wellicht hun bedrijf willen doorgeven aan volgende generaties. Door te blijven benoemen dat het PPLG een conceptstartversie is, wordt de indruk gewekt dat er nog veel aan het PPLG kan veranderen. Uiteraard wordt er nog gewacht op belangrijke input vanuit het landbouwakkoord, de definitieve inwonerspeiling, et cetera, maar de doelen van het PPLG staan

1920 natuurlijk vast. Bovendien moet er over twee weken gewoon een versie worden ingestuurd naar het Rijk, die op basis daarvan een eerste schets geeft van het beschikbare budget. Het onderkennen van de zwaarte van deze versie draagt volgens Volt niet bij aan het vertrouwen tussen overheid en burger.

1925 Dan inhoudelijk. We zijn blij om te zien dat sommige hoofdstukken ver zijn uitgewerkt, ondanks dat er nog veel afhangt van het landbouwakkoord en de invulling per regio. Daarnaast moeten we ervoor blijven waken dat de doelen niet verschuiven, zoals dreigt te gebeuren met de invulling van het NNN voor 2027. Ook zijn er veel andere methodes om de komende jaren verder te vergroenen. Volt wil dat de provincie daar actief op inzet, bijvoorbeeld door de koplopers een rol

1930 te geven aan tafel en het ondersteunen van agrariërs die willen verduurzamen, maar buiten de NNN of Natura 2000-gebieden liggen. Daarom hebben we ook meegetekend met de moties die onze collega's hierover hebben geschreven. Daarnaast is het natuurlijk cruciaal dat de provincie actief communiceert over de mogelijkheden tot verduurzaming en dat de loketten, waar burgers of bedrijven steun kunnen aanvragen, toegankelijk zijn. We willen natuurlijk voorkomen dat goede regelingen niet gevonden worden of dat het te lang duurt voordat burgers of bedrijven een reactie krijgen van de provincie. Aan de andere kant zijn er ook hoofdstukken die, wat Volt betreft, te dun zijn. Denk aan de hoofdstukken water en bodem. We hopen dat dat maatregelen in een volgende versie van het PPLG verder worden uitgewerkt, zodat we kunnen voorkomen dat we in 2027 nog steeds niet aan de KRW voldoen en dat water de nieuwe stikstof wordt in de

1940 provincie, in Nederland en in Europa. Niet vooruitschuiven, maar vooruitdenken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Schneemann van Volt. We gaan door met de heer Stulemeijer van 50PLUS. Dus we gaan verder met de bijdrage in eerste termijn van 50PLUS.

1945 De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Door het wegvallen van mevrouw Van der Helm zijn we enigszins onthand, dus ik zal het redelijk kort houden. Voor ons ligt een concept-PPLG, dat heel erg lijvig is geworden. Het gaat erom de belangrijkste zaken daarin te behandelen. Maar voor ik daaraan toe ben, zou ik eerst nog even iets op willen merken over de moties. Er is nou veel over de moties gepraat, maar namens 50PLUS kan ik u zeggen dat alle

1950 moties wanneer dan ook door ons serieus beoordeeld zullen worden. Alle. Dus ook deze. Dus ik begrijp wat dat betreft de commotie niet.

Het belangrijkste dat we over het PPLG kwijt willen, is dat wij voor de natuur zijn, maar we zijn ook voor de boeren. De boeren zijn mede onze natuurbeheerders. Zij hebben recht op een goed verdienmodel, dankzij of ondanks de EU. Het PPLG is een lijvig concept met goede, maar ook twijfelachtige, stellingen en voornemens. Het is een concept. Het is het eerste concept. Dus we gaan er nog veel van horen. Het belangrijkste is het waarborgen van een goede voedselproductie voor een snelgroeiende bevolking.

1955

1960 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Stulemeijer. Kort, maar krachtig. Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren is onze volgende spreker.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, een bijzondere setting eigenlijk. Wij hadden ook gehoopt op een constructief debat. Maar allereerst toch complimenten aan alle

- 1965 ambtenaren die echt heel goed werk hebben verricht met dit stuk. Een dikke voldoende voor vlijt en ook een dikke voldoende voor alle hulp die ze ons hebben geboden richting deze vergadering.
- Het is wel heel belangrijk om stil te staan, ook voor de mensen thuis, waarom we hier over praten, over dit stuk: het PPLG. We weten namelijk al enkele decennia- Sommige mensen zeggen:
- 1970 het gaat allemaal heel snel. Het klopt. Het wordt te laat ingezet. Maar we weten eigenlijk al enkele decennia dat het niet de goede kant op gaat met de manier waarop wij met de aarde omgaan, bijvoorbeeld met onze omgang met water, met onze leefomgeving, met de dieren. En een van die oorzaken is het landbouwsysteem dat we hebben opgetuigd na de Tweede Wereldoorlog, gericht op zoveel mogelijk productie tegen zo laag mogelijke kosten. En ik had het
- 1975 net tegen de VVD: 'kosten', in de klassieke zin van het woord, want de miljarden aan maatschappelijke kosten die dat systeem met zich heeft meegebracht, werden niet meegerekend. We kregen daarom mestoverschotten, bestrijdingsmiddelen, uitputting en vervuiling van bodem en water, een hoger risico op volksgezondheid. Gaandeweg werden wel doelen gesteld, bijvoorbeeld de NNN. Al sinds de jaren negentig eigenlijk. En de KRW al sinds 2000. Die
- 1980 deadlines werden steeds opgeschoven. Ik hoor een aantal partijen die deadlines weer proberen vooruit te schuiven. Maar, en dit is heel belangrijk om te constateren, de boeren, de boeren zelf, valt helemaal niets te verwijten. Zij hebben precies gedaan wat elke ondernemer dient te doen, namelijk dat wat ze wordt gevraagd. Dat was na de Tweede Wereldoorlog vanuit de overheid: produceer zoveel mogelijk tegen zo laag mogelijke kosten. Sterker nog, de boeren werden toen
- 1985 gedwongen om te intensiveren. Er waren toen protesten tegen het intensiveren. Boeren waren heel blij met een aantal koetjes en met een paar gewassen. Maar nee, ze moesten en zouden intensiveren in landsbelang. Dat hebben ze gedaan. En daar danken we jullie voor, boeren. Maar landsbelang is nu iets anders geworden. Veel rapporten zijn in de tussentijd uitgebracht. De conclusie is eigenlijk altijd, altijd – en even aan de VVD toch nog even – de oploep oplossing zit
- 1990 in meer biologische, natuurinclusieve en plantaardige landbouw met minder landbouwdieren – dat is een essentieel onderdeel – met boeren en de keten die een alternatief verdienmodel krijgen. En dat bedreigt niet onze voedselzekerheid. Sterker nog, en kijkt u maar bijvoorbeeld naar de Universiteit van Leiden. Die heeft heel mooi uit de doeken gedaan dat die voedselzekerheid juist wordt versterkt als we deze transitie inzetten, zoals net genoemd. De
- 1995 boeren worden er beter van. We worden er allemaal beter van. Maar wat we de afgelopen jaren hebben gedaan, is eigenlijk vooral vooruitschuiven, doorschuiven. Volt had het er net ook over. Wegkijken en geitenpaadjes zoeken. Een van de geitenpaadjes is natuurlijk de PAS, waardoor we nu helemaal vastgelopen zijn, maar ook de technologische trucjes.
- 2000 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, toch even de vraag van, u schetst, de collega van de Partij voor de Dieren schetst een bepaald beeld over de landbouwsector en in de ogen van de collega wordt daar in ieder geval nog onvoldoende door ondernemers op geanticipeerd. En mijn vraag is waarom de collega van de Partij voor de Dieren denkt dat de ondernemers die stap niet maken en waarom ze niet massaal achter u aangaan om het morgen te doen.
- 2005 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Omdat de VVD ze decennialang heeft voorgehouden dat ze vooral moesten investeren in de geitenpaadjes, vooral meer in die emissiearme stallen die niet bleken te werken, waardoor ze leningen moesten afsluiten en nu weer te horen krijgen dat ze onvoldoende doen, ook van de VVD, en weer door de VVD dreigen te worden gestuurd op diezelfde
- 2010 geitenpaadjes met dezelfde boodschap: als jullie maar weer investeren in die technologische foefjes, dan komt het wel goed. De VVD – ik heb het wel vaker gezegd hier – moet echt een keer zichzelf ernstig in de spiegel bekijken, en dat zou de VVD een keer sieren.
- De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, het zijn overigens de technologische foefjes waar de collega
- 2015 het over heeft waarom we nu onder andere Seed Valley hebben in deze provincie. Dus lijkt het me een enigszins, nou, smalle benadering van de werkelijkheid. Maar mijn vraag gaat over het volgende. Ziet u nou ondernemers in de agrarische sector als slachtoffer van het systeem, als makke schapen die zitten te wachten op wat ze afkomt, of ziet u hen ook gewoon als ondernemers die een bepaalde ondernemers verantwoordelijkheid hebben, er ook een bepaald
- 2020 risico bij lopen, en vanuit dat kader de beste keuzes maken? Niet alleen nu, maar ook de afgelopen decennia.

2025 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, het is een heel mooie vraag, want dan kan ik mezelf herhalen. Als de VVD goed heeft geluisterd, heb ik alle respect voor de boeren als ondernemers. Die hebben hun werk als ondernemer heel goed gedaan, want zij hebben een bepaalde opdracht gekregen vanuit het Rijk, al jaren geleden na de Tweede Wereldoorlog. Daar zijn ze zelfs toe gedwongen. Dat heb ik ook al verteld. En dat hebben ze gevolgd en dat hebben ze uitgevoerd vanuit hun ondernemersgeest. Enkele boeren, of eigenlijk steeds meer boeren, hebben zelf bedacht van ja, het Rijk blijft ons een bepaald pad op sturen, maar het werkt toch niet helemaal. We blijven maar vastlopen. Misschien moet ik iets anders proberen. En dan noem ik bijvoorbeeld De Nieuwe Melkboer, twee jonge mannen die hier bij de voedselvisiebespreking waren om aan jullie – en
2030 misschien was de VVD er ook bij – mee te geven waar zulke vernieuwende boeren tegenaan lopen. Hoe we nieuwe verdienmodellen kunnen creëren, maar dat die boeren wel hulp nodig hebben. En wat ik jammer vind, is dat de VVD daar niet naar luistert, naar die ondernemersgeest,
2035 maar steeds blijft herhalen wat we eigenlijk al veertig jaar lang horen van de VVD.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Want ik wil dan toch graag naar het volgende Statenlid, die een interruptie wil plegen: de heer Vendrig van de BBB.

2040 De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik hoor mevrouw Kostić zeggen: innovaties, geitenpaadjes. Is mevrouw Kostić op de hoogte van dat de WUR op een gegeven moment gezegd heeft over de innovatie en het onderzoek naar de emissiearme vloeren, dat zij het onderzoek niet goed hebben kunnen uitvoeren, omdat niet de juiste onderzoeksvraag gesteld is?

2045 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, ik denk dat we over twee verschillende rapporten praten. Aan de ene kant heeft de WUR in navolging van CBS en RIVM bevestigd dat de emissiearme stallen niet het rendement leveren dat ze zeggen te leveren. Het WUR heeft toen gezegd, ja, misschien kan je dat aanpassen en dat beter maken en die voorwaarden daarvoor beter maken, maar dan moet je dus veel meer investeren in controle bij de boeren. Dus de omgevingsdiensten. Dus extra
2050 maatschappelijk geld, extra last en bureaucratie voor de boeren, maar uiteindelijk niet echt een uitweg. En nu loopt er nog een onderzoek vanuit de WUR. Dat is uitgelekt. In mei nog een artikel van de Volkskrant daarover en meerdere regionale kranten die daarover berichten. En die zeggen van ja, eigenlijk moeten die emissiearme stallen allemaal de prullenbak in. Allemaal, die voor 2020 zijn goedgekeurd zijn eigenlijk niet voldoende. Dat betekent dus dat we die goedkeuringen
2055 hebben gegeven op basis van, ja, eigenlijk niets en dat de natuur extra heeft geleden. En niet alleen maar de natuur; uiteindelijk dus ook de boeren. Daarom probeert de Partij voor de Dieren de boeren daarvoor te behoeden.

2060 De **VOORZITTER**: Ik kijk naar de heer Vendrig. Ja, gaat uw gang.

De heer **VENDRIG** (BBB): Nou ja, waarvoor dank in ieder geval. Maar ja, voorzitter, ik vraag me af, is mevrouw Kostić het met mij eens dat de emissiearme vloeren eigenlijk nooit een echte kans gekregen hebben. Als je ze niet goed onderzoekt, dan weet je ook niet of ze wel of niet werken. Het kan best zijn dat die vloeren wel werken. Daar zijn ook wel tekenen van. Dus ja, de vraag is:
2065 bent u het met mij eens dat de vloeren geen goede kans gekregen hebben?

De **VOORZITTER**: Die vraag zou kort te beantwoorden moeten zijn.

2070 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou ja, ik waardeer echt de open houding van de BBB hierin. Ik leef echt met ze mee. Maar het is: nee, absoluut niet. Er is heel lang geïnvesteerd in die emissiearme stallen. Er zijn allerlei onderzoeken geweest die erop hebben gewezen dat het niet zou werken, maar het is jarenlang genegeerd door de politiek. Dus mijn vraag terug aan de BBB is, waarom wilt u zo graag blijven vasthouden aan die stroomhalm dat er misschien ooit een technologie komt die wel werkt? Waarom speelt u dan Russisch roulette met de toekomst van de boeren?

2075 De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, in antwoord op uw vraag: dat is geen Russisch roulette, Dat is gewoon kijken naar innovaties waar Nederland groot mee geworden is. Daar heb je vertrouwen in. Fieldlabs wijzen ook uit tegenwoordig dat innovaties heel goed gaan werken. Dus ik wil echt nogmaals vragen van, ja, heeft u daar dan geen vertrouwen in?

2080 De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić. Kort alstublieft.

2085 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik ben heel graag open en van vertrouwen, maar ik kijk ook naar de wetenschap, naar de onderzoeken, en die schieten al die innovaties af. Er zijn natuurlijk wel innovaties mogelijk die het systeem, dat nu is, loslaten en werken in die transitie ten gunste van boeren, dieren, natuur en milieu. Dus voor die innovaties zijn we wel. Maar emissiearme stallen, dat is echt Russisch roulette spelen met de levens en toekomst van boeren, maar ook toekomstige generaties.

2090 De **VOORZITTER**: Goed. Dan heeft u ook een interruptie van mevrouw Koning van het CDA.

2095 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Ja, het stoort mij een beetje dat u zegt van 'innovaties zijn geitenpaadjes'. Er is één innovatie waar inderdaad in de wetenschappelijke wereld discussie over is: is het onderzoek nou wel goed en wordt er wel goed gemonitord? En daarom komt dat in de pers. Maar u kan toch niet zeggen dat alle innovaties geitenpaadjes zijn? Dat is toch waanzin?

2100 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dat zou inderdaad totale waanzin zijn als ik dat had gezegd. Gelukkig zijn niet alle innovaties – en de VVD noemde een voorbeeld – waanzin of niet nuttig. Maar ik kijk gewoon naar de feiten. Ik zie dat bewezen is dat een aantal innovaties door de jaren heen gewoon niet heeft gewerkt, maar de politiek dat keihard genegeerd heeft en vervolgens doodleuk ook in dit stuk weer die middelen inzet, terwijl we dat stukje hebben gehad. Dus ja, ik denk graag met het CDA mee voor innovaties die echt helpen. In de motie die wij straks gaan indienen, hebben we het ook over het Groenboerenplan, waarin de boeren zelf zeggen: lieve mensen, laten we die geitenpaadjes, die blijkbaar niet werken, loslaten; en technologische innovatie omarmen, in die zin dat het in dienst staat van die systeemverandering waar we naartoe moeten en in dienst van een gezonde leefomgeving voor boeren, burgers en dieren.

2110 De **VOORZITTER**: Goed. Dat horen we dan zo. Mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, een laatste opmerking. Ik zou graag willen dat u het woord 'innovaties' loskoppelt van 'geitenpaadjes'. Bent u daartoe bereid?

2115 De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, ja of nee.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, absoluut. Ik ga niet in zijn algemeenheid zeggen dat alle technologie geitenpaadjes zijn.

2120 De **VOORZITTER**: Goed. Dan ga ik graag naar de heer Van Tiggelen van de PVV.

2125 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik hoor mevrouw Kostić zeggen dat er innovaties zouden zijn afgeschoten door de wetenschap. Er zijn al vrij lang geleden zelfs – en we hebben daar ook al in het verleden meerdere malen op gewezen – diverse bewezen met proefopstellingen zaken die gewoon blijken te werken in de praktijk. Is mevrouw Kostić bereid om zich daarover te informeren, voordat ze nog meer onzin uitkraamt?

De **VOORZITTER**: U mag dat laatste negeren en u kunt antwoord geven op de vraag.

2130 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. Ook hier echt spijtig dat de PVV niet wil samenwerken hierin, want volgens mij willen we hetzelfde. We willen een gezonde toekomst voor de boeren, voor onze burgers en de dieren. Dan zijn er verschillende mogelijkheden. Maar rapport op rapport wijst uit dat er een systeemverandering nodig is. Dat betekent dus ook een krimp van de veestapel als essentieel onderdeel. Dat betekent ook richting natuurinclusief en biologisch en dat betekent ook het onderdeel technologische innovaties, maar niet deze die ik net noemde. Niet de mestvergifters, niet de emissiearme stallen, want dat is dit systeem op kosten van de belastingbetaler in stand houden.

De **VOORZITTER**: Goed. Dan gaan we naar de ChristenUnie, naar de heer Klein.

2140 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik ben toch een beetje verbaasd dat u zo strikt allerlei innovaties generiek afwijst. Is het niet zo dat wij juist moeten kijken naar het effect? En dat als innovaties effect hebben op de reductie van bijvoorbeeld stikstof of andere doelen die we willen bereiken, dat ze dan een onderdeel kunnen zijn van de oplossing? Niet de enige oplossing, dat zult u ook met mij eens zijn, maar wel als onderdeel beoordeeld kunnen worden. En dat hoor ik
2145 toch te weinig in uw betoog.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik ga het toch nog maar een keer herhalen, want blijkbaar- Ja, het is toch grappig dat als we het hebben over bepaalde technologische innovaties, zoals emissiearme stallen, bepaalde partijen toch niet genoeg openstaan om te luisteren naar wat hier eigenlijk
2150 wordt gezegd. Ik zeg alleen maar: we kijken naar de wetenschap. We kijken ook naar wat de rechter heeft gezegd op basis van de wetenschap en op basis van wet- en regelgeving. En dan zien we gewoon dat de afgelopen, nou ja, tientallen jaren bepaalde soorten technologieën zijn ingezet in een of andere vorm, zoals die emissiearme stallen, mestvergisters, dat heeft geleid tot grote problemen voor boeren en maatschappij. Dat heeft ertoe geleid dat het OM heeft gezegd:
2155 die mestvergisters, dat is een slecht idee. Dat levert ons veel te veel werk op. We kunnen het niet handelen. Het OM, die oproept tot het inkrimpen van de veestapel, omdat de mestvergistings-business tot fraude leidt. Ik bedoel, als u dan nog bevraagd waarom wij dit bevragen, ja, dan moeten we toch misschien in de wandelgangen verder in gesprek.

2160 De **VOORZITTER**: Dat klinkt als een uitnodiging. Maar meneer Klein, gaat uw gang nog eenmaal.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ken de Partij voor de Dieren als een partij die niet zozeer terugkijkt, maar vooruitkijkt. En ik hoor u nu allemaal verhalen vertellen over dingen die in het verleden zijn misgegaan. Daar zijn zeker grote dingen misgegaan, maar tegelijkertijd, wij staan
2165 hier omdat we de toekomstrichting willen bepalen voor het landelijk gebied. En dan wil ik pleiten dat we een brede schakering aan mogelijkheden kunnen inzetten en ook innovatie die wel bewezen kan worden. En vind ik dan u aan mijn zijde?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja. En ik zou niet weten waarom u iets anders concludeert. Maar we moeten het wel scherp hebben. We moeten kunnen leren van onze fouten, dat bent u met mij eens hopelijk, om vervolgens niet dezelfde fout te maken zoals we de afgelopen jaren hebben gedaan.

2175 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een nieuwe vraag, denk ik, van de SP, mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dat had de voorzitter goed in de gaten. Dank u wel. Nou, ik heb een vraag aan mevrouw Kostić, Statenlid Kostić. Zij vertelde eigenlijk dat de boeren in opdracht van de overheid hebben gehandeld, want na de Tweede Wereldoorlog is er gezegd 'nooit meer honger in dit land'. Bent u het met mij eens dat die opdracht eigenlijk al is
2180 uitgevoerd, zeker gezien we nu ook vooral voor het buitenland produceren? En hoe gaan we daar nou mee om?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Die opdracht is, zoals in het begin gezegd, hartstikke goed uitgevoerd. Dus, chapeau, onze boeren. Je kan je nu dus wel afvragen dat we nu een heel groot gedeelte van
2185 onze provincie gebruiken voor teelt dat niet voor voedsel is gereserveerd. Dus dat zijn vragen waar we over na zouden moeten denken in elk geval op dit belangrijke punt van de transitie, maar die niet terugkomen in het PPLG. Dus wat wij hier aan het doen zijn, is terugblikken, om te voorkomen dat we dezelfde fouten maken voor de toekomst, terwijl we nu op een transitiepunt zitten. We noemen wat er dus in het verleden fout is gegaan wat nu wel in het PPLG zit, zoals die
2190 emissiearme stallen en de mestvergisters.

De **VOORZITTER**: Goed. Dan stel ik voor dat u verdergaat met uw bijdrage.

2195 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Wat wij heel graag zouden willen als Partij voor de Dieren is uitgaan van dat wat ons verbindt. Als we kijken naar de inwonersraadpleging, en die is heel duidelijk, die zegt: leg nou de focus op het gezond houden van natuur, op water. Dat is de prioriteit. Een gezonde leefomgeving, dat is de allerhoogste prioriteit. En het mooie is: geen verschil tussen stad en platteland daarin, precies wat de Partij voor de Dieren heeft gezegd.

2200 En logisch, want iedereen heeft belang bij een gezonde toekomst, bij een gezonde, groene leefomgeving. Laat dat nou hetgeen zijn wat ons verbindt. En een gezond verdienmodel voor de boeren. Dat heb ik een paar keer zien langskomen. Laten we ons daarop focussen en niet weer dat Russisch roulette spelen met de boeren om maar te gokken op bepaalde technologieën die nul zekerheid bieden. Dit is de kans om echt de transities in te zetten. Eigenlijk is ons grootste bezwaar met dit stuk dat het duidelijkheid biedt. We hebben de boeren beloofd om duidelijkheid te geven. Dat hebben ook alle adviezen ons meegegeven. Wees nou duidelijk waar we naartoe moeten. Dat kan met dit stuk nog steeds alle kanten op. En zelfs daar waar duidelijke doelen lijken te worden gesteld, zoals grondgebondenheid, natuurinclusieve landbouw op grondgebonden gebied, weet niemand wat 'grondgebonden' betekent. Die definitie is nog in de maak. Dus waar stemmen we nu eigenlijk voor? Dat brengt ons op de allereerste motie Slimmer omgaan met maatschappelijk geld, met het dictum- Trouwens, ingediend met Volt en D66. Gehoord de discussie verzoeken GS om in het vervolgproces en uitvoering van het PPLG zoveel mogelijk de nadruk te leggen op bronmaatregelen die dienend zijn aan de transitie naar een toekomstbestendig landbouwsysteem dat ten goede komt aan boeren, burgers, natuur, dieren en Milieu, en PS over de uitwerking daarvan eind dit jaar te informeren. Voorzitter, dus nogmaals, 2215 het gaat niet om het uitsluiten van alle mogelijke technologische oplossingen, maar zoals in de motie staat: goed kijken wat werkt, niet dezelfde fouten maken en technologische oplossingen in dienst van die systeemverandering die we zo hard nodig hebben.

Motie 66-12 juni 2023

2220 Slim omgaan met maatschappelijk geld binnen PPLG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- 2225 • *In de concept-startversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) zeven transitiepaden zijn benoemd;*
- *Transitiepad 1 o.a. inzet op de route van reductie van ammoniakemissie in de veehouderij via technologische ingrepen, als emissiearme-stallen en mestvergisting;*
- *Afgelopen jaren uit verschillende rapporten is gebleken dat deze route niet de oplossingen biedt die nodig zijn;*
- 2230 • *GS in de concept-startversie PPLG hiervoor circa 153 miljoen euro uit het Transitiefonds en Klimaatfonds aanvraagt bij het Rijk;*
- *O.a. de WUR onlangs heeft bevestigd dat zulke technieken onvoldoende resultaten opleveren en rechterlijke uitspraken hierover bevestigen dat investeringen in zulke technieken een groot risico vormen voor de toekomst van de boeren zelf.*

2235 *Overwegende dat:*

- *De route van emissiearme-stallen dure symptoombestrijding is en haaks kan staan op de integrale aanpak en de doelen rondom bijvoorbeeld ecologie, grondgebondenheid, dierenwelzijn en een gezonde toekomst voor de boeren;*
- *Mestvergisting veel geld kost, maar de mestproblemen niet oplost en niet in lijn is met grondgebondenheid en kringlooplandbouw;*
- 2240 • *Toekomstboeren zoals Caring Farmers erop wijzen dat het maatschappelijk geld beter kan worden besteed aan echte transities in de landbouw;*
- *Het Groenboerenplan, ondersteund door 901 organisaties, stelt dat "technologie behulpzaam kan zijn in de landbouw, maar dienend moet zijn aan systeemoplossingen en dierenwelzijn".*
- 2245 • *De miljarden in het Transitiefonds belastinggeld betreft dat maar één keer kan worden uitgegeven, en daarom effectief, kosten-efficiënt en verantwoord dient te worden besteed;*
- *De provincie kan bepalen op welke maatregelen de nadruk wordt gelegd en kan voorkomen dat boeren opnieuw tot risicovolle en doodlopende investeringen worden verleid.*
- 2250

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in het vervolgproces en uitvoering van het PPLG zoveel mogelijk de nadruk te leggen op bronmaatregelen die dienend zijn aan de transitie naar een toekomstbestendig landbouwsysteem dat ten goede komt aan boeren, burgers, natuur, dieren en milieu;*
- 2255 • *PS over de uitwerking daarvan eind dit jaar te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt) en Sijmen Mulder (D66).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan, als we het hebben over maatschappelijk geld, want dat is ontzettend belangrijk. We vragen wel om geld, maar we weten niet waar dat geld in belandt. We hebben er met de VVD een debat over gehad. Wij baseren ons heel graag op de wetenschap en denken graag met ondernemers, maar ook met de brede keten en de burgers mee. En dat betekent dat we willen zien: hoe zijn bepaalde maatregelen genomen; waarom worden ze voorgesteld; waarom bepaalde maatregelen niet? Eén voorbeeld. Door 25 procent van de reductie van de veestapel in Noord-Holland, bijvoorbeeld de intensieve veehouderij, uiteindelijk weg te strepen, zouden we onze klimaatdoelen kunnen halen. Meteen. Zonder gedoe, zonder boekhoudkundige trucjes. Wel met ondersteuning van de boeren naar een ander systeem en met winst voor natuur, water, gezondheid. Waarom zou dat niet doen? Ik ben benieuwd naar de maatschappelijke kosten en baten die GS daarin heeft meegenomen. Daarom de volgende motie. Even kijken. Verdienmodellen voor de boeren. Roept GS op om in het vervolgproces van het PPLG en in de gebiedsprocessen daar waar mogelijk te investeren in de verbinding tussen de agrarische sector en de bouwsector en samen met de sectoren in de verdere uitwerking van nieuwe verdienmodellen gebaseerd op teelt van bio-based materialen, en gaan over tot de orde van de dag. Ingediend met de ChristenUnie en Volt. Want in die bio-based sector ligt een heel goed verdienmodel voor de boeren voor in de toekomst als we daarin te durven te investeren. Daar roept de bouwsector op en zelfs de agrarische sector, zoals u kunt lezen in die motie.

Motie 65-12 juni 2023
Serieuze impuls voor groene verdienmodellen voor boeren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.
Constaterende dat:

- De provincie de regie voert op het opstellen van het Noord-Hollands Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarmee verschillende grote opgaven in het landelijk gebied in samenhang moeten worden aangepakt;
- Er in het veenweidegebied problemen zijn met o.a. bodemdaling (inclusief schade aan huizen), biodiversiteitsverlies en uitstoot van broeikasgassen;
- De landbouw een sleutelrol speelt in het integraal oplossen van de verschillende problemen, maar agrariërs nog met veel onzekerheid te maken hebben en zoeken naar andere verdienmodellen;
- Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) in zijn laatste rapport o.a. adviseert om meer in te zetten op bijvoorbeeld hoogwaterlandbouw in veenweidegebieden (natte teelten), om tijdig en effectief de problemen die spelen op te lossen;
- PARK daarbij benadrukt dat er kansen liggen in samenwerking met boeren en de bouw – en isolatiesector, aangezien die laatste op zoek zal zijn naar materialen die bijdragen aan het vastleggen van CO₂ en daarbij van nature duurzaam zijn (recyclebaar, biologisch afbreekbaar), zogenaamde bio-based materialen;
- Teelt van vezelmateriaal veel CO₂, mest en pesticiden scheelt en landen als Duitsland daar verder in zijn;
- In een rapport vorig jaar nieuwe kansen voor opschaling van dit soort teelten in kaart zijn gebracht, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor o.a. de provincies;
- De provincies Zeeland en Noord-Brabant al jarenlang actief zijn om bio-based teelten te ontwikkelen en de focus nu ligt op de markt, waaronder de bouw;
- De duurzame ontwikkelingen in de bouw hard gaan, maar Nederland op dit moment bio-based materiaal moet importeren.

Overwegende dat:

- In de Omgevingsvisie het doel is opgenomen om bodemdaling niet alleen te remmen, maar ook te stoppen en waar mogelijk te keren;
- Meer gerichte inzet op teelt voor de bouw- en isolatiesector daaraan zou kunnen bijdragen en nieuw toekomstperspectief kan geven aan boeren;
- O.a. brancheorganisatie Akkerbouw pleit voor gerichtere ondersteuning in het o.a. opzetten van ketens en productielijnen, samen met bouwsector en boeren.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het vervolgproces van het PPLG en in de gebiedsprocessen daar waar mogelijk te investeren in de verbinding tussen de agrarische sector en de bouwsector, en samen met de sectoren in de verdere uitwerking van nieuwe verdienmodellen gebaseerd op teelt van bio-based materialen.*

2320 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren, Michel Klein (ChristenUnie) en Julia Schneemann (Volt).

2325 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Vervolgens gaan we naar het volgende, de koplopers, want die zijn natuurlijk belangrijk om die systeemverandering in te zetten. De koplopers wijzen al een heel aantal jaren de weg, maar op dit moment zitten ze niet automatisch aan tafel. Het is ook in het PPLG vaag hoe zij worden betrokken. Wij vinden het wel belangrijk dat, als de rol van anderen, nou, wat duidelijker wordt geborgd in het PPLG, wij de rol van de koplopers, om minstens hen
2330 dat respect te geven, maar ook ze de kans te bieden om de anderen te inspireren om tot de beste oplossingen te komen. Dat het duidelijker wordt in het PPLG hoe zij een rol krijgen. Daarom dienen we de motie in Koplopers aan tafel, met het dictum: verzoeken GS om in de nieuwe versie van het PPLG zoveel mogelijk duidelijk te borgen dat ook externe koplopers worden betrokken in het zoeken naar oplossingen via de gebiedsprocessen, bijvoorbeeld met een koplopersnetwerk
2335 dat onder andere de programmamanagers kan ondersteunen, en PS over de uitwerking daarvan dit jaar te informeren. De motie is ingediend met D66, SP en Volt.

Motie 64-12 juni 2023 Koplopers aan tafel

2340

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- *De provincie de regie voert op het opstellen van het Noord-Hollands Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarmee verschillende grote opgaven in het landelijk gebied in*
2345 *samenhang moeten worden aangepakt;*
- *De landbouw een sleutelrol speelt in het integraal oplossen van de verschillende problemen, maar agrariërs nog met veel onzekerheid te maken hebben;*
- *Koplopers in de agrarische sector zoals biologische boeren al jaren laten zien hoe een gezond landbouwsysteem eruit kan zien.*

2350 *Overwegende dat:*

- *Koplopers een fundamenteel onderdeel van het vinden van nieuwe, gezonde verdienmodellen voor agrarische ondernemers zijn en hun plek aan tafel duidelijk zou moeten worden vermeld;*
- *De maatregelen en oplossingen die moeten leiden tot het oplossen van de verschillende problemen die in PPLG worden genoemd, nu voornamelijk in gebiedsprocessen worden*
2355 *gekozen;*
- *Het belangrijk is dat de belanghebbenden in het gebied ook kunnen worden gevoed en geïnspireerd door koplopers van buitenaf, omdat dat de kans vergroot op de meest effectieve oplossingen;*
- *Een koplopersnetwerk op provinciaal niveau daarbij ook van belang is, waar de sector makkelijk toegang tot heeft voor inspiratie, kennisdeling en veldbezoeken;*
- *Dat nu in het PPLG niet duidelijk wordt geborgd en vrijblijvend lijkt;*
- *Het wel of niet betrekken van (externe) koplopers nu namelijk overgelaten wordt aan "de beoordeling van de desbetreffende programmanager" en in de schematische weergave*
2360 *van de organisatie van het PPLG wordt het betrekken van externe koplopers ook niet genoemd (er wordt alleen gesproken van inwoners en lokale partners, en verder grondeigenaren en pachters);*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in de nieuwe versie van PPLG zoveel mogelijk duidelijk te borgen dat ook (externe) koplopers worden betrokken in het zoeken naar oplossingen via de gebiedsprocessen, bijvoorbeeld met een koplopersnetwerk (dat o.a. de programmamanagers kan*
2370 *ondersteunen);*
- *PS over de uitwerking daarvan eind dit jaar te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2375

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Sijmen Mulder (D66), Remine Alberts (SP) en Julia Schneemann (Volt).

2380

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan, voorzitter, ja, alle transities, zijn natuurlijk belangrijk. Het is doodzonde als we de dieren daarin niet meenemen. De provincie speelt een cruciale rol in welke kant het op gaat. Daar hebben we ook boeren en natuurorganisaties, dierenwelzijnsorganisaties, de provincie toe opgeroepen om de dieren daarin mee te nemen. Daarom de motie Ook onze transitie dierenwelzijn in proces PPLG, ingediend samen met SP. Gehoord de discussie verzoeken GS om dierenwelzijn voortaan zoveel mogelijk in de vormgeving van het PPLG en de gebiedsplannen een plek te geven, alsook in de uitvoering van het beleid in de gebiedsprocessen, en PS dit jaar te informeren hoe dat wordt uitgevoerd. Een soortgelijke motie is ook in Utrecht door vele partijen omarmd.

2385

Motie 63-12 juni 2023

2390

Ook onze transitie Dierenwelzijn in proces PPLG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

2395

- *De provincie de regie voert op het opstellen van het Noord-Hollands Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarmee verschillende grote opgaven in het landelijk gebied in samenhang moeten worden aangepakt;*
- *De Dierenbescherming, Natuur & Milieu, Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten en Caring Farmers het manifest 'Ook Onze Transitie'1 hebben gestuurd naar de provincies, om ervoor te zorgen dat dierenwelzijn in de landbouw, als kippen, koeien en varkens, een plek krijgt in de plannen en hand in hand gaat met het behalen van de natuur- en milieudoelstellingen in de provincies;*
- *De meeste Nederlanders zich zorgen maken over dierenwelzijn en vinden dat overheden nu te weinig doen;*
- *Provincie Noord-Holland heeft uitgesproken dierenwelzijn belangrijk te vinden en de belangen van dieren (waar relevant) expliciet mee te wegen in beleid.*

2400

2405

Overwegende dat:

2410

2415

2420

- *We aan de vooravond van een grote transitie van het landelijk gebied staan, waarmee in een keer veel winst kan worden geboekt voor leefbaarheid, water, natuur, boeren, én dieren;*
- *De provincie mede bepaalt waar miljarden euro's maatschappelijk geld in wordt geïnvesteerd;*
- *De provincie dicht bij de processen in het landelijk gebied staat en een sleutelpositie speelt als het gaat om de oplossingsrichtingen voor het landelijk gebied, en daarmee een grote verantwoordelijkheid heeft om te sturen op optimale oplossingen voor mens, natuur, milieu en dieren;*
- *Dierenwelzijn integraal meenemen in beleid vaak ook positief bijdraagt aan volksgezondheid;*
- *In de Voedselvisie staat dat de provincie streeft naar "een voedselsysteem met gezonde verdienmodellen voor de ondernemers, maar wat ook goed is voor het klimaat, de bodem, het milieu en dierenwelzijn", maar dit niet duidelijk terugkomt in PPLG;*
- *Dierenwelzijn in het huidige concept-PPLG ondergesneeuwd is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

2425

- *Om dierenwelzijn voortaan zoveel mogelijk in de vormgeving van het PPLG en de gebiedsplannen een plek te geven, alsook in de uitvoering van dat beleid in de gebiedsprocessen;*
- *Om PS dit jaar te informeren hoe dat wordt uitgevoerd.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP).

2430

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan de volgende motie in lijn met wat we net uitgebreid hebben uitgelegd. Een motie die eigenlijk geïnspireerd is Bennie Joling van Normaal. Hij zei dit namelijk. En het dictum is: verzoeken GS om in de nieuwe versie van het PPLG de ambitie te benoemen dat

Noord-Holland op termijn de intensieve veehouderij wil afbouwen en boeren daarbij wil helpen. Want dat is zo hard nodig. De burgers van alle kanten willen dit op termijn echt afbouwen en wachten op hun volksvertegenwoordigers om dat in te koppelen op termijn.

Motie 62-12 juni 2023

Gezonde toekomst voor iedereen zonder intensieve veehouderij

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constateernde dat:

- *De provincie de regie voert op het opstellen van het Noord-Hollands Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarmee verschillende grote opgaven in het landelijk gebied in*
- *De intensieve veehouderij schade toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;*
- *Uit het wetenschappelijk advies van o.a. topvirologen in het rapport "Zoönosen in het vizier" blijkt dat de intensieve veehouderij een verhoogd risico geeft voor de*
- *volksgezondheid en daarom onwenselijk is, juist in waterrijke provincies als Noord-Holland. Zuid-Holland erkent dat in haar PPLG;*
- *Met het huidige provinciale beleid bestaande intensieve veehouderijen verder kunnen uitbreiden en in de beantwoording van technische vragen bij PPLG wordt vermeld dat op termijn uitsluiten van intensieve veehouderij niet een ambitie is.*

Overwegende dat:

- *De meeste burgers de intensieve veehouderij niet meer bij deze tijd vinden passen en dat deze eensgezindheid politieke lijnen overstijgt;*
- *In 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;*
- *De toelichting bij artikel 6.34 Intensieve veehouderij in de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 luidt dat "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst."*
- *Verdere uitbreiding van intensieve veehouderijen in Noord-Holland niet past in de transities die we met boeren en burgers willen maken en ten koste gaat van ruimte voor boeren die de transitie maken naar natuurinclusieve, biologische, dierwaardige en meer plantaardige landbouw;*
- *Noord-Holland een voorbeeldfunctie kan vervullen, omdat de intensieve veehouderij hier makkelijker kan worden afgebouwd;*
- *Het bovenstaande nog niet in PPLG vertaald is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in de nieuwe versie van het PPLG de ambitie te benoemen dat Noord-Holland op termijn de intensieve veehouderij wil afbouwen en boeren daarbij wil helpen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt) en Remine Alberts (SP).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan de motie Goed gevulde instrumentenkoffer voor toekomstbestendig landelijk gebied. Met het dictum: verzoeken GS om in de volgende versie van het PPLG de beoogde instrumentenkoffer aan te vullen met de mogelijkheid om de nieuwe sturende instrumenten onder de Omgevingswet effectief in te zetten om de doelen vanuit het PPLG te bereiken, daarbij het resultaat van de eerder aangenomen motie Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit te betrekken. En PS hierover te informeren. Want, voorzitter, we missen de mogelijke instrumenten juist waar wij als provincie als het moet sturing zouden kunnen geven vanuit die Omgevingswet. Dat hebben we eerder ingezet vanuit het waterdossier. Dat zou mooi zijn om dat te combineren.

Motie 61-12 juni 2023

Goed gevulde instrumentenkoffer voor toekomstig landelijk gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constatende dat:

- 2495
- De provincie de regie voert op het opstellen van het Noord-Hollands Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarmee verschillende grote opgaven in het landelijk gebied in samenhang moeten worden aangepakt;
 - Eerder bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie NH2050 en dit jaar weer bij de raadpleging van Noord-Hollanders bleek dat inwoners eensgezind zijn in hun wens dat de provincie beter gaat zorgen voor een gezonde leefomgeving, oplossen van de problemen rond water en verbetering van de natuur;
 - De provincie verschillende instrumenten kan inzetten om de hardnekkige problemen rond o.a. water, natuur en gezonde leefomgeving zo effectief mogelijk op te lossen;
 - Instrumenten vanuit de ruimtelijke ordening (waaronder de nieuwe onder de Omgevingswet) daar een belangrijk onderdeel van zijn.
- 2500
- 2505

Overwegende dat:

- PS eerder heeft aangegeven de mogelijkheid van inzet van het ruimtelijke ordeningsinstrumentarium te willen benutten;
 - PS voor het oplossen van waterproblemen aan GS heeft gevraagd om voor de zomer de verschillende instrumenten te verkennen en te kijken welke effectief, nuttig en toepasbaar zijn om de waterkwaliteit- en kwantiteit in Noord-Holland te verbeteren, maar dit nog is meegenomen in het PPLG;
 - Volgens de beantwoording van de technische vragen over PPLG (d.d. 1 juni) het mogelijk inzetten van instrumenten als instructieregels, omgevingswaarden, maatwerkregels (zoals spuitvrije- of teeltvrije zones) om de verschillende doelen te halen nog niet wordt vermeld in het PPLG.
 - Dergelijke instrumenten uit de Omgevingswet meer mogelijkheden geven om als provincie waar nodig bij te sturen om de doelen voor een gezond en toekomstbestendig landelijk gebied tijdig te realiseren.
- 2510
- 2515

2520 Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om in de volgende versie van het PPLG de beoogde instrumentenkoffer aan te vullen met de mogelijkheid om de nieuwe sturende instrumenten onder de Omgevingswet, effectief in te zetten om de doelen uit het PPLG te bereiken;
 - Daarbij de resultaten van de aangenomen motie "inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit" te betrekken;
 - PS hierover dit jaar te informeren.
- 2525

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

2530

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En als laatste motie Borging monitoring groen en gezond Noord-Holland, samen met Volt. Het dictum: roept GS op om in het vervolgproces van het PPLG duidelijk aan te geven hoe natuur buiten de Natura 2000- en NNN-gebied wordt betrokken bij de monitoring. Want ook daar blijkt weer vanuit de Raad voor de Leefomgeving dat het heel belangrijk is voor onze natuur en onze gezondheid om breder te kijken dan alleen maar de NNN-gebieden, om te kijken hoe we de rest ook gaan beschermen. Dus, voorzitter, tot zover de eerste termijn. Dank u wel.

2535

Motie 67-12 juni 2023

2540 **Borging monitoring groen en gezond Noord-Holland**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constatende dat:

- Uit talloze wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat de natuur in ons land in zorgelijke staat verkeert;
 - De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) stelt dat een "inclusiever" natuurbeleid dringend nodig is om bijvoorbeeld ons water te beschermen. Dat betekent dat het "essentieel is dat natuurbeleid wordt verbreed en zich richt op ál het groen in ons land, dus zowel op de natuur in beschermde gebieden als daarbuiten";
 - Eerder bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie NH2050 en dit jaar weer bij de raadpleging van Noord-Hollanders bleek dat inwoners eensgezind zijn in hun advies aan
- 2545
- 2550

de provincie om te zorgen voor een gezonde leefomgeving, oplossen van de problemen rond water en verbetering van de natuur;

- In de Omgevingsvisie is afgesproken dat alle nieuwe ontwikkelingen natuurinclusief dienen te zijn;*
- In het PPLG van Noord-Holland staat dat ook "buiten de natuurgebieden, in het agrarisch gebied, de sloten en meren en in dorpen en steden" de natuur de ruimte moet krijgen;*
- Nu echter nog onduidelijk is hoe de natuur buiten de natuurgebieden wordt gemonitord en ambities over natuurinclusieve ontwikkelingen wordt geborgd.*

Overwegende dat:

- Gezonde, robuuste natuur helpt om verschillende doelstellingen effectief en kosten-efficiënt te halen, oplossingen biedt voor de aanpak van invasieve exoten, en voor schoon water en een gezonde leefomgeving zorgt;*
- Ecologisch robuuste veengebieden, graslanden, zoetwatergebieden en bossen grote hoeveelheden broeikasgassen opslaan;*
- De investeringen voor de nu beschermde natuur (NNN, Natura 2000) teniet worden gedaan als de omgeving van deze gebieden verder verslechtert.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- In het vervolgproces van het PPLG duidelijk aan te geven hoe natuur buiten de Natura 2000- en NNN-gebieden wordt betrokken bij monitoring.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik heb volgens mij een zevental moties gehoord. En deze maken, zodra ik deze heb ontvangen, deel uit van de beraadslaging. Ja. Hartelijk dank. Dus een zevental moties ontvangen welke deel uitmaken van de beraadslaging. Even kijken, ik heb nog drie sprekers in de eerste termijn. Ik ga dadelijk naar de Partij van de Arbeid en daarna de ChristenUnie en tot slot D66. Dan gaan we dus nu naar de Partij van de Arbeid. Dat is de heer Vonk. Meneer vonk heeft vandaag ook zijn maidenspeech als ik het wel heb. Dat betekent dat we hem niet zullen interromperen. Meneer Vonk, gaat uw gang.

De heer **VONK** (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. Een kleine tweehonderd jaar geleden stond Nederland voor een enorm dilemma: de waterwolf bedreigde Amsterdam. Laten we het land wegspoelen door de zee en de rivieren? Geven we de strijd op? Laten we het land verder in verval raken, de steden aan hun lot over, de economie in het slob, de armoede alom? Laten we die bestaan? Blijft het bij een spoorlijntje, krappe sluizen, onbevaarbare kanalen, onbebouwbaar land, zou ik zeggen, voor de boeren? Laten we het land woest, nat en leeg? Dat was de vraag. Nee, zeiden de ingenieurs, we kunnen het programma maken en we kunnen het land opbouwen. Nee, zeiden ook enkele vooruitstrevende politici, met politieke wil en moed kunnen we in dit land investeren. Laten we daadkracht tonen. Het land ging op de schop. De Haarlemmermeer werd drooggemalen en Amsterdam werd niet meer bedreigd door het water. Bruggen, wegen en spoorlijnen werden in het hele land aangelegd. Nederlanders hebben zelf Nederland gemaakt. En de opgave waar we nu voor staan, is vergelijkbaar. De landbouw loopt vast, de woningbouw valt stil en de natuur gaat achteruit. Noord-Holland staat voor de opgave om de transitie te maken naar een nieuw Nederland: een circulaire economie en energietransitie naar fossielvrij, een duurzame landbouw die de natuur versterkt. Dat is de lijn die het PPPLG inzet. De noodzaak is aangetoond. De politieke wil is er. En nu aan de bak. En dit document laat zien dat we heel wat te doen hebben om een gezond en leefbaar landelijk gebied te houden. Het PPLG dat nu voorligt, is een bundeling van eerder afgesproken plannen. Het leest als een optelsom van beleid, bestuurlijk-provinciaal beleid en landelijke regelingen. Je ziet dat het nog niet een integraal plan is, waarmee alle problemen kunnen worden opgelost. Dat is in dit stadium ook nog niet de bedoeling. Tweehonderd jaar geleden bedachten de ingenieurs wat we moesten doen om het lege land in orde te krijgen en tegenwoordig vinden we het toch wel dat we dit proces vooral samen moeten doorlopen. Dat gaat in de komende maanden uitgebreid gebeuren, en dat is goed. En dan komen er ook latere versies van het document.

Het beleid start met de erkenning dat we mondiaal, Europees en nationaal afgesproken doelstellingen moeten vasthouden. Partij van de Arbeid vindt ook dat we nu niet moeten tornen aan doelen. De tijd dringt. Ik denk dat in dit PPLG-document ook te lezen. Het PPLG dat voor ons

ligt, geeft een startschot voor een langdurig proces. In de komende jaren moet het gebeuren. In het PPLG worden afspraken genoemd, eerder vastgesteld beleid aangehaald en soms al oplossingsrichtingen genoemd. Dat maakt het PPLG tot een wat ingewikkeld onderwerp waar ambities, beleidskaders en technische oplossingen door elkaar lopen. In deze bijdrage aan het debat ga ik niet de complete inbreng in de commissievergadering herhalen. Ik beperk me tot een paar hoofdlijnen die ik hier wil benadrukken en dan ga ik nog even denk ik iets over moties zeggen.

Allereerst, als het gaat om stikstof, benadrukken we dat, als we het over innovaties hebben, het echt moet gaan om bewezen technieken waarmee je ook kan rekenen. Dat je wel gaat innoveren, maar nog niet op voorhand die resultaten naar je toe kan rekenen. De PvdA wil zich niet rijk rekenen met innovaties die nog moeten komen.

En dan, als het gaat om de bodemdaling van het veenweidegebied. We zijn blij dat er nu eindelijk doelen zijn benoemd, maar we hebben wel grote twijfel bij de genoemde oplossingen. Dus ook hier denken wij dat bewezen technieken leidend moeten zijn. Dus het waterpeil verhogen, dat lijkt de belangrijkste maatregel voor ons.

Voorzitter, ik had nog graag een heel betoog willen houden over de voortdurende verandering van het landschap – de ruilverkavelingen waar mevrouw Kostić ook even aan refereerde – en het recreatieschap Spaarnwoude, waar mijn vader zich mee bezig gehouden heeft in het verleden. Eigenlijk wilde ik u vertellen dat, ja, Nederlanders eigenlijk altijd projecten uitvoeren die het landschap veranderen en aanpassen aan de tijd van nu. Maar dat weet u eigenlijk allemaal al best. Dus ik hou het er eigenlijk bij dat verandering in het landschap eigenlijk de enige constante factor is in Nederland.

Over de moties. Als nieuwkomer- Ja, daar ga ik denk ik niet mijn hele tekst uitspreken, maar een beetje uit de losse mouw wat aanvullingen doen. Als nieuwkomer zie ik wel dat in dit Huis enorm veel moties worden ingediend. Het lijkt wel, en met alle respect, dat elke verstandige opmerking in het debat of in een commissie vertaald moet worden in een motie en dat hij anders geen recht heeft om te bestaan; om de eigen verstandige opmerking nog eens te onderstrepen, lijkt het wel. Volgens mij zijn er ook gewoon andere politieke instrumenten. Het is gewoon een debat. We voeren een debat. We praten met elkaar. Er wordt notie van genomen. En speciaal in dit debat gaat het erom dat wij elkaar informeren, met elkaar discussiëren en dat het college, en ook in de onderhandelingen die gevoerd worden door verschillende partijen, die uitkomsten worden meegenomen. En dat wordt gewoon gedaan. En de verschillende moties die ik langs heb zien komen, waar ik ook dit weekend overleg met verschillende van u over heb gehad, daar worden ook heel verstandige dingen in gezegd. Die zijn interessant en belangwekkend. De Partij van de Arbeid stelt zich dan ook voor dat ook de ambtenaar en het college in de volgende versies van het PPLG veel van dit materiaal zal meenemen. Daarmee geef ik ook even een oproep aan de vraag die eerder langskwam. Op dit moment zien wij, PvdA, de diverse moties alsnog niet zo nodig. We hebben dan ook niet het voornemen om ermee in te stemmen.

Voorzitter, ik ga afronden. De Partij van de Arbeid ziet graag een kanteling. Een kanteling van een opstapeling van beperkende maatregelen, die soms ook nog tegenstrijdig zijn, naar een geïntegreerd plan. Naar een geïntegreerd plan in een ruimtelijke strategie, zoals tweehonderd jaar geleden. Een geïntegreerd plan, dat de schijnbaar onoplosbare knoop van regels weer overzichtelijk maakt. En een goed plan, waarin ook de verbanden met duurzame mobiliteit – andere mensen zeiden dat ook al – extra woningbouw en de energietransitie een logisch geheel gaat worden. Een geïntegreerd plan waar Nederland weer leefbaar gemaakt wordt. En dat moet dan vertaald worden, uiteraard, in een geloofwaardige en haalbare uitvoeringsstrategie. Dat is iets wat later komt. De provincie moet de regie hierbij in handen nemen door een duurzaam, actief landschapsbeleid te gaan voeren. Een ingenieursaanpak, voorzitter, waar we later trots op zullen zijn. Dank u wel.

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank, meneer Vonk, voor deze maidenspeech. We gaan naar de ChristenUnie. De heer Klein komt er al aan lopen. Gaat uw gang.

2670

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Wij zijn blij met de gelegenheid om hier met elkaar te spreken over de conceptstartversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Wij worden expliciet in de voordracht gevraagd om wensen mee te geven. Wij hebben dat geïnterpreteerd om dat te doen in de vorm van moties. Nou, daar hebben

2675

we het net al even over gehad. Ik begrijp net van de heer Vonk dat hij er wat anders tegenaan kijkt. Ik hoor graag nog wel van GS hoe zij onze wensen graag meenemen in de vorm van aangenomen moties of dat het doen van een suggestie al voldoende is om meegenomen te worden.

2680

Maar dan inhoudelijk. Wij zijn in de commissie al positief geweest over het PPLG. Er wordt duidelijk richting gewezen naar een inrichting van het landelijk gebied waarin de natuur kan herstellen en we de agrarische ondernemers ondersteunen om te ondernemen op een manier die in balans is met wat de aarde geeft. Want we zullen een transitie moeten maken. Het landelijk gebied is nu niet in balans en dat komt door inderdaad de richting die we de afgelopen jaren met

2685

elkaar zijn ingegaan. De ChristenUnie ondersteunt ook de insteek dat we deze transitie met elkaar zullen moeten vormgeven, in gesprek met alle belanghebbenden. We moeten niet als overheid van bovenaf opleggen hoe we moeten veranderen, maar we moeten duidelijk aangeven wat onze doelen zijn en dan ruimte geven om daarbinnen naar goede oplossingen te zoeken. We hebben een aantal wensen die we graag willen inbrengen.

2690

De eerste gaat over het hanteren van uniforme criteria en doelstellingen door allerlei partijen die proberen bij te dragen aan de verduurzaming van de agrarische sector. Dat zijn er nogal wat. Zo is er bijvoorbeeld het GLB vanuit de EU, maar ook bijvoorbeeld het keurmerk On the way to PlanetProof, er is het weidemelklogo van de Stichting Weidegang, het programma 'beter voor de koe, natuur en boer' van Albert Heijn en Royal A-ware. Het is heel belangrijk dat de criteria, die al

2695

die verschillende organisaties hanteren, elkaar niet tegenspreken, want anders worden effectiviteit en uitvoerbaarheid veel minder. Het moet niet zo zijn dat het ene keurmerk vraagt om 120 dagen je koeien minimaal zes uur buiten te hebben en een ander keurmerk vraagt om 110 dagen zeven uur. Daarom hebben we een motie samen met de Partij voor de Dieren en Volt, waarin we GS opdragen in het PPLG te benoemen dat de provincie zich gaat inzetten voor

2700

afstemming en waar mogelijk uniformering van de provinciale kpi's en de criteria die in verschillende stimuleringsregelingen van andere partijen worden gehanteerd. En daarbij niet alleen bovenstaande voorbeelden mee te nemen, maar ook alle andere relevante initiatieven die in onze provincie een rol spelen.

2705

Motie 68-12 juni 2023 Uniforme criteria en doelstellingen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

2710

Constaterende dat:

- *Er veel initiatieven zijn die bedoeld zijn om boeren te stimuleren en belonen voor een duurzamere bedrijfsvoering (zoals bijvoorbeeld het GLB, het keurmerk "On the way to PlanetProof" het "weidemelk" logo van de stichting weidegang, het "Beter voor Koe, Natuur & Boer-programma" van Royal A-ware en Albert Heijn, etc.);*
- *De concept-startversie van het PPLG noemt dat voor de sturing op de transitie naar kringlooplandbouw kritische prestatie-indicatoren (kpi's) zullen worden ontwikkeld.*

2715

Overwegende dat:

- *Het belangrijk is dat de criteria die verschillende organisaties hanteren elkaar niet tegenspreken;*
- *Het de effectiviteit en uitvoerbaarheid ten goede komt als de verschillende initiatieven zo veel mogelijk dezelfde criteria hanteren.*

2720

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het PPLG te benoemen dat de provincie zich gaat inzetten voor afstemming en waar mogelijk uniformering van de provinciale kpi's en de criteria die in verschillende stimuleringsregelingen van andere partijen worden gehanteerd;*
- *Daarbij niet alleen de bovenstaande voorbeelden mee te nemen, maar ook andere relevante initiatieven die in onze provincie een rol spelen.*

2725

En gaan over tot de orde van de dag.

2730 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging.

2735 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ten tweede, in het PPLG maakt de provincie de keuze om in de gebiedsprocessen zich met voorrang te richten op de vermindering van de stikstofemissie binnen vijfhonderd meter van stikstofgevoelig leefgebied. Dat is te begrijpen, want ons doel is natuurlijk voor een groot gedeelte om natuurherstel te realiseren in die leefgebieden. In dit gebied worden agrarische ondernemers maximaal ondersteund met instrumenten, maar er zijn meer
2740 perspectieven dan alleen natuurherstel in Natura 2000-gebieden, want de hele agrarische sector staat voor de uitdaging om een transitie naar een meer duurzame landbouw te maken. Daarom heb ik een motie, samen met CDA, D66, Partij voor de Dieren en Volt, waarin we GS opdragen om in het PPLG op te nemen dat de provincie zich ook inzet om andere agrariërs, dus buiten de vijfhonderd meterzone, te ondersteunen met de transitie naar een duurzame landbouw en dat
2745 bekeken wordt welke instrumenten ook daarvoor ingezet kunnen worden.

Motie 69-12 juni 2023

Brede ondersteuning van agrariërs die willen verduurzamen

2750 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.
Constaterende dat:*

- *De provincie in de concept-startversie van het PPLG schrijft zich in de gebiedsprocessen met voorrang te richten op vermindering van stikstofemissie binnen 500 meter van het stikstofgevoelig leefgebied en agrarische ondernemers in dit gebied maximaal te ondersteunen met instrumenten ten behoeve van de emissiereductie.*

2755 *Overwegende dat:*

- *Deze keuze logisch is vanuit het perspectief van natuurherstel in Natura2000 gebieden;*
- *De hele agrarische sector voor de uitdaging staat om de transitie naar een meer duurzame landbouw te maken, zoals bijvoorbeeld kringloop, natuurinclusief en biologisch.*

2760 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *In het PPLG op te nemen dat de provincie zich ook inzet om andere agrariërs (buiten de 500 meter zone) te ondersteunen met de transitie naar een duurzame landbouw, en dat bekeken wordt welke instrumenten (ook) daarvoor ingezet kunnen worden.*

2765 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Willemien Koning-Hoeve (CDA), Sijmen Mulder (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

2770 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ten derde, het is helaas zo dat sommige agrariërs vanwege het ontbreken van opvolgers of om andere reden overwegen hun bedrijf te verkopen. Dat is jammer. Maar mogelijk kunnen deze stoppende agrarische bedrijven een bijdrage leveren aan de gebiedsprocessen, waarin gewerkt wordt aan natuurherstel en toekomstperspectief voor de blijvers. Wij hebben als Provinciale Staten recent het krediet strategische grondaankopen
2775 verhoogd met ons doel om meer armslag te hebben in de gebiedsprocessen. De ChristenUnie wil dat de stikstofruimte van stoppende bedrijven niet wordt gebruikt door andere bedrijven zonder dat er een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden over hoe we die stikstofruimte willen inzetten. Het is daarom goed als de provincie in beeld heeft welke agrariërs dit betreft en vroegtijdig met hen in gesprek gaan. We hebben een motie, samen met 50PLUS, D66, Partij voor
2780 de Dieren en Volt, waarin we GS opdragen om in het PPLG op te nemen dat de provincie actief agrariërs gaat benaderen om hen te vragen in contact te treden met de provincie als zij overwegen te gaan stoppen, waar mogelijk te inventariseren wie er overweegt te gaan stoppen en op welke termijn en dat de provincie ook zorgt voor voldoende capaciteit en middelen om gesprekken met stoppende agrariërs aan te gaan en mogelijk vervolgstappen te zetten.

2785

Motie 70-12 juni 2023

Actief informeren agrariërs over rol provincie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

2790 *Constaterende dat:*

- *Sommige agrariërs vanwege het ontbreken van opvolgers of om andere redenen overwegen hun bedrijf te verkopen;*
- *Stoppende agrarische bedrijven waarschijnlijk een bijdrage kunnen leveren aan de gebiedsprocessen waarin gewerkt wordt aan natuurherstel en toekomstperspectief voor agrarische bedrijven;*
- *Provinciale Staten recent het krediet strategische grondaankopen heeft verhoogd met als doel om meer armslag te hebben in de gebiedsprocessen.*

2795

Overwegende dat:

- *Het onwenselijk is dat de stikstofruimte van stoppende bedrijven gebruikt wordt door andere bedrijven zonder dat er een zorgvuldige afweging heeft plaatsgevonden over de inzet van schaarse stikstofruimte;*
- *Het goed zou zijn als de provincie vroegtijdig in gesprek kan gaan met agrariërs die overwegen te stoppen om te bezien of hun grond of stikstofruimte een bijdrage kan leveren aan de gebiedsprocessen.*

2800

2805 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *In het PPLG op te nemen dat:*
 - *De provincie agrariërs actief gaat benaderen om hen te vragen in contact te treden met de provincie als zij overwegen te gaan stoppen;*
 - *De provincie inventariseert wie er overweegt te gaan stoppen en op welk termijn;*
 - *De provincie zorgt voor voldoende capaciteit en middelen om deze gesprekken op korte termijn aan te gaan en wanneer mogelijk vervolgstappen te zetten.*

2810

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Sijmen Mulder (D66), Hein Stulemeijer (50PLUS), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

2815

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ten vierde. In de conceptstartversie van het PPLG staat dat de provincie ernaar streeft de wateroverlastnormering in de veenweidegebieden aan te passen als gevolg van de plannen om het waterpeil te verhogen. En we snappen de noodzaak van een hoger peil, al was het maar vanwege de rijksopgave eerder vandaag benoemd. Maar de ChristenUnie realiseert zich ook dat dit heel grote gevolgen kan hebben voor de inwoners en bedrijven in het betreffende gebied. En wij willen dat die belangen van de inwoners expliciet meegenomen worden in het proces. De ChristenUnie vindt, zeker na het drama met de gaswinning in Groningen, dat we moeten voorkomen dat er belangen van inwoners genegeerd worden. Hoe we de inwoners daarbij meenemen en ondersteunen, is dan onderdeel wat ons betreft van de verdere uitwerking. Maar in deze fase willen wij het wel in het PPLG benoemd zien om te voorkomen dat we mensen over het hoofd zien. Vandaar een motie samen met Volt. Wij het dragen GS op in het PPLG op te nemen dat bij aanpassing van de waterlastnormering de belangen van inwoners en bedrijven meegenomen gaan worden en onderzocht wordt op welke manier de provincie hen kan helpen om mogelijke negatieve gevolgen tegen te gaan.

2820

2825

2830

Motie 71-12 juni 2023

Borg belangen inwoners bij aanpassing wateroverlastnormering

2835 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.*

Constaterende dat:

- *De provincie in de concept-startversie van het PPLG schrijft er naar te streven de wateroverlastnormering in veenweidegebieden aan te passen.*

Overwegende dat:

- *Dit gevolgen kan hebben voor het risico dat de inwoners en bedrijven in het betreffende gebied lopen.*

2840

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In het PPLG op te nemen dat bij de aanpassing van de wateroverlastnormering de belangen van inwoners en bedrijven meegenomen gaat worden, en onderzocht wordt op welke manier de provincie hen kan helpen om mogelijke negatieve gevolgen tegen te gaan.*

2845

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie) en Julia Schneemann (Volt).

2850

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): En dan tenslotte, we hebben de afgelopen periode gezien dat er stikstofcowboys actief zijn die boerenbedrijven opkopen om hun eigen industriële uitstoot te kunnen laten toenemen. Denk aan Schiphol of Rijkswaterstaat. Wat er dan gebeurt, is een reductie van de ammoniakuitstoot die wordt ingezet voor een toename van de uitstoot van stikstofdioxide. Daarmee wordt de agrarische sector langzaam uitgeknepen. De ChristenUnie vindt dat dat moet stoppen. In de conceptstartversie wordt benoemd dat de huidige beleidsregels voor extern salderen tegen het licht worden gehouden en gekeken wordt of aanpassingen nuttig zijn. Nou, wat ons betreft is er voor een toekomstbestendige agrarische sector stikstofruimte nodig. Daarom moeten we een zorgvuldige afweging maken. We hebben daarom een motie, waarin we GS opdragen in het PPLG de wens op te nemen dat de afname van ammoniakuitstoot niet gebruikt mag worden ter saldering van de toename van stikstofdioxide-uitstoot en daarin ook te beschrijven hoe de provincie dit zou willen gaan bereiken.

2855

2860

Motie 72-12 juni 2023

2865

Geen saldering van NOx voor NH3

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

2870

- *De provincie beleidsregels heeft vastgesteld om extern salderen mogelijk te maken;*
- *De concept-startversie PPLG benoemt dat de huidige beleidsregels tegen het licht gehouden gaan worden om te bekijken of aanpassingen nuttig zijn.*

Overwegende dat:

2875

- *Extern salderen tussen vergunningsruimte voor de uitstoot van stikstofdioxide (NOx) en ammoniak (NH3) leidt tot opkoopacties van boerenbedrijven door industriële uitstoters, luchtvaartbedrijven of aanleggers van infrastructuur;*
- *Er voor een toekomstbestendige agrarische sector stikstofruimte nodig is;*
- *Een zorgvuldige afweging van de inzet van schaarse stikstofruimte gewenst is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

2880

- *In het PPLG de wens op te nemen dat afname van NH3-uitstoot niet gebruikt mag worden ter saldering van toename van NOx-uitstoot, en te beschrijven hoe de provincie dit zou willen bereiken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie).

2885

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): En dan heb ik straks voor de tweede termijn nog een aantal vragen voor collega-partijen over hun moties, maar voor de eerste termijn is dit het. Dank u wel, mevrouw de voorzitter.

2890

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan heb ik vijf moties ontvangen, welke dan ook deel uitmaken van de beraadslaging. We hebben nog één spreker in de eerste termijn en dat is de heer Mülder van D66.

2895

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Ja, vandaag bespreken wij het langverwachte PPLG, het document wat het magnum opus van de provincie zou moeten zijn. Het stuk waarin wij na jaren van schommelend of niet op elkaar inwerkend programma wij eindelijk gedwongen worden om een integrale visie op ons landelijk gebied te tonen. Dit plan moet een einde maken aan de onrust die er ook al een aantal jaren in Nederland is. Het PPLG zal op 1 juli onze inbreng zijn voor het grotere, landelijke plaatje. Het zal ons bid zijn op de vele miljarden die het Rijk heeft klaarliggen om ons in transitie te brengen, ons landelijk gebied. Door dit stuk als een loos document of concept te zien, kunnen we ons lelijk in de vingers snijden, omdat wij voor onze transitie tientallen miljoenen euro's mis zullen lopen als we niet goed onze strategieën en doelen op papier zetten. Maar er is nog een reden om in deze versie van het PPLG met de billen bloot te gaan, want lang is de agrarische sector aan het lijntje gehouden. Te lang hebben wij de natuur verwaarloosd en te lang hebben wij soms ook te weinig aandacht gehad voor het

2900

2905

niet-stedelijk gebied van onze provincie. Dat zullen toch velen hier met mij eens zijn? Vandaag zetten we met deze eerste versie een koers in. Het document verdient een groot compliment. De doelen zijn helder en vrijwel volledig door de D66-fractie te onderschrijven. De doelen zullen de agrarische sector in de nodige transitie brengen. Dit zal de natuur en de leefomgeving ten goede komen. Maar best progressief betekent wel dat er wat D66 betreft nog wel wat haken en ogen zijn die wij alsnog moeten benoemen. En voor sommige punten heb ik ook in de vorm van moties geprobeerd de nodige verbeteringen aan te brengen.

Dit zou een allesomvattend stuk moeten zijn. Het Rijk heeft ons verplicht om water en bodem sturend te krijgen in dit document. Ten aanzien van het halen van de KRW-doelen hebben ik en mijn fractie daar nog twijfels bij. We begrijpen de complexiteit van de verschillende bestuurslagen om die KRW-doelen te halen. Dus daarom hebben wij samen met Partij voor de Dieren een motie opgesteld met de titel Waterdoelen. Ik hoorde dat er heel leuke titels waren, maar ik heb het heel saai gehouden dit keer. Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om naar de gemeenten en waterschappen in de provincie een brief te sturen over het belang van het behalen van de KRW-doelen, in deze brief te vragen om een antwoord hoe het betreffende college verwacht dit te gaan halen.

Motie 73-12 juni 2023
Waterdoelen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.
Constaterende dat:

- *De maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) uitgevoerd dienen te zijn in 2027;*
- *Het behalen van deze doelen een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van meerdere overheidslagen;*
- *Op dit moment geen enkel van de oppervlaktewateren in de provincie voldoen aan de doelen voor de chemische kwaliteit.*

Overwegende dat:

- *Gezond water goed is voor plant, dier en mens;*
- *Wanneer de waterkwaliteit niet voldoet, de vergunningverlening in gevaar kan komen;*
- *Een groot gedeelte van het oppervlaktewater in beheer is bij gemeenten en waterschappen;*
- *De provincie bij maar een beperkt aantal projecten (mede)initiator is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om naar de gemeenten en de waterschappen in de provincie een brief te sturen over het belang van het behalen van de KRW-doelen;*
- *In deze brief te vragen om een antwoord hoe het betreffende college verwacht de doelen te halen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mulder (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Julia Schneemann (Volt).

De heer **MÜLDER** (D66): De gedeputeerde lijkt op sommige details wat tekstuele vrijheid te hebben opgezocht. Zo lijkt er in dit stuk te worden gesuggereerd dat wij pas in 2029 ons NNN afronden, terwijl we hier een jaar geleden nog een andere tijdslijn voor hadden afgesproken. We hebben de taak om in 2027 onze NNN te realiseren en hebben GS de mogelijkheid gegeven om met bepaalde uitkooptrajecten tot 2029 uitloop te krijgen. Deze tekst wil ik ook graag terugzien in het PPLG. Daarom heb ik een motie ingediend en dat heb ik gedaan samen met, even kijken, de Partij voor de Dieren en met Volt. De titel luidt Realisatie NNN. Wederom iets minder sjeu dan andere. Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten voor 1 juli op te nemen in het PPLG dat Noord-Holland streeft naar het afronden van NNN in 2027 en waar nodig gebruikt kan maken van de door de Staten gegunde uitloop tot uiterlijk 2029.

Motie 74-12 juni 2023
Realisatie NNN in 2027

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

- 2965 *Constaterende dat:*
- *In de concept-startnotitie wordt gesteld dat wij het natuurnetwerk Nederland (NNN) in Noord-Holland afronden in 2029;*
 - *De streefdatum van de provincie Noord-Holland voor de realisatie van NNN nu nog 2027 is;*
- 2970 *In de Provinciale Statenvergadering van 21 november 2022 het Programma Natuurnetwerk2023 (PNN) is vastgesteld, waarin wordt gesteld dat de periode 2027-2029 als realisatiejaren NNN van de restopgave als uitloop wordt beschouwd;*
- *Deze uitloop alleen bedoeld is voor het uitvoeren van de uitkoop.*
- Overwegende dat:*
- 2975 *Afronding van het gehele NNN noodzakelijk is voor het behalen van de opgaven van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG);*
- *Dat er haast moet worden gemaakt met het realiseren van het NNN in Noord-*
 - *Holland;*
 - *Om uitkoop in 2Q29 af te ronden, deze nu al in gang gezet dient te worden.*
- 2980 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- *Voor 1 juli op te nemen in het PPLG dat Noord-Holland streeft naar het afronden van NNN in 2027, en waar nodig gebruik kan maken van de door de staten gegunde uitloop tot uiterlijk 2029.*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 2985 *Ondertekening: Sijmen Mulder (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt).*

- 2990 De heer **MÜLDER** (D66): In het PPLG wordt er al gesproken over een fout in het huidige beleid, want bij het afromingspercentage bij de saldering wordt het stuk al bekritiseerd, omdat onze huidige regeling in realiteit geen enkel effect heeft op de natuur, wat wij wel graag willen. Een korte uitleg. Een vergunning – want ik denk niet dat iedereen misschien meteen weet waar dit over gaat – voor bijvoorbeeld honderd koeien wordt volgens onze regels nu voor dertig procent afgeroomd voor natuur bij saldering. Alleen, in de praktijk blijkt dat de meeste boeren niet de volledige ruimte van hun vergunning gebruiken. Bijvoorbeeld een stal of ze hebben maar
- 2995 zeventig koeien. Dat betekent dat die dertig procent dan helemaal niets uitmaakt, want die waren er al niet. Daarom hebben veel provincies ook al een heel ander beleid hiervoor. Daarom wil ik graag ook een motie indienen om het beleid, wat bijvoorbeeld staand beleid is in Gelderland, hier nu voor te leggen. Daarom dien ik een motie in met de titel Extern salderen. Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten bij extern salderen een afrompercentage van dertig procent aan te
- 3000 houden, maar dan over de feitelijk gerealiseerde capaciteit. Dus over die zeventig.

Motie 75-12 juni 2023 **Extern salderen**

- 3005 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.*
Constaterende dat:
- *De provincie Noord-Holland een afrom-percentage van 30% aanhoudt bij extern salderen, die ten gunste moet komen van de natuur;*
 - *Een gemiddelde vergunning in Noord-Holland voor stikstofemissie 30% ongebruikte stikstofruimte bevat;*
- 3010 *Het huidige afromingspercentage van 30% niet kan worden beschouwd als een maatregel die ten gunste komt van de natuur.*
- Overwegende dat:*
- *Bij extern salderen een gedeelte aan de natuur ten goede moet komen;*
 - *De meeste provincies een percentage en regelingen hebben hoe bij extern salderen een gedeelte van stikstofruimte wel ten goede komt aan de natuur.*
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- *Bij extern salderen een afrompercentage van 30% aan te houden van de feitelijk gerealiseerde capaciteit.*
- 3020 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Sijmen Mulder (D66) en Julia Schneemann (Volt).

De heer **MÜLDER** (D66): Verder maak ik mij vooral zorgen over twee punten die in het hele document terug te vinden zijn, ook al eerder genoemd door andere partijen. Het PPLG lijkt toch weer erg te leunen op innovatie in plaats van de volle focus op die transitie die we zo graag willen. Want na de recente uitspraken van de rechter kunnen we toch niet weer een gok wagen met nieuwe, dure, maar nog onbewezen innovaties te gaan inzetten? Hoe kijkt de gedeputeerde hiernaar? Mede hierdoor dienen wij mede met de Partij voor de Dieren de motie in om slim om te gaan met maatschappelijk geld. Of de titel: Slim omgaan met maatschappelijk geld.

Ook stoort het me dat de voordracht de landbouwsector zo ophemelt, maar als ze eerlijk moeten zijn over de gevolgen van bepaalde doelen die in het PPLG zijn, dat ze dat niet kunnen doen, bijvoorbeeld de verhoging van het waterpeil waar het al vaker over is gegaan. Dat heeft deze desastreuze gevolgen voor de huidige vorm van landbouw in specifieke gebieden. Is de gedeputeerde het met me eens dat we in dit document toch eindelijk een keer duidelijkheid moeten geven aan die agrarische sector?

Daarnaast maak ik mij ook grote zorgen over het gebrek aan sturing. Zoals in de commissie al verteld, is er geen enkel instrument om aan te kunnen wijzen wie waar gaat boeren. Er wordt gesteld dat stoppende boeren zorgen voor genoeg reductie, maar hypothetisch zou het kunnen gebeuren dat alle boeren in de binnenduinrand verder gaan met boeren en alle boeren in een kansrijk gebied als West-Friesland stoppen. Dit is een bedreiging van de ambitieuze, mooie doelen van het PPLG. Daarom wil ik het u-woord gaan toevoegen aan de instrumentenkoffer van GS met de volgende motie: verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om mee te nemen – en dit is mij gevraagd – in de bredere consultatie omtrent het PPLG dat het instrument als verplicht verplaatsen dan wel uitkoop in de uiterste situatie niet zal worden geschuwd om de PPLG-doelen tijdig te halen.

Motie 76-12 juni 2023
Instrumenten om te sturen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.
Constaterende dat:

- De provincie Noord-Holland in het huidige PPLG geen enkele instrument heeft om te sturen waar en hoe het landelijk gebied agrarisch wordt gebruikt;
- De provincie inzicht heeft in de boeren die nadenken over stoppen.

Overwegende dat:

- Zowel stoppen als doorgaan voor de boeren regioafhankelijk zou moeten zijn om de doelen te halen.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Op te nemen in het PPLG dat instrumenten als verplicht verplaatsen of uitkoop als een uiterste middel niet zullen worden geschuwd om de PPLG-doelen tijdig te halen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mulder (D66).

De heer **MÜLDER** (D66): Extra toevoeging na het tumult van vandaag: de formerende partijen ondergraven hier wel een beetje met hun beslissing om vandaag niet veel te doen, hun eigen mandaat en verdoen ook hun eigen en mijn tijd een beetje. Aan alle individuen van deze partijen: u neemt ook een risico door vandaag geen kleur te bekennen. U geeft uw eigen stem voor dit belangrijke dossier volledig weg aan de mensen van uw eigen partij die gaan onderhandelen.

De heer **VONK** (PvdA): Ja, met het gevaar nog meer van uw kostbare tijd te souperen, meneer Mulder, wilde ik toch vragen, stelde u nou voor dat als een van uw moties nou niet aangenomen wordt vandaag of een ander keer, betekent het dan ook niet dat we op dat moment besluiten dat we dat wat u voorstelt gewoon niet gaan uitvoeren? Oftewel, er zit ook een risico aan het indienen van een motie waar u niet weet of u een meerderheid gaat halen. Dat is een politiek instrument wat u nog niet zo bekeken heeft blijkbaar.

De heer **MÜLDER** (D66): Dat is het omdraaien. Dit is omdraaien. Dus u zegt tegen mij: elke motie die ik indien en die wordt weggestemd, gaat u sowieso niet uitvoeren?

3085 De heer **VONK** (PvdA): Nou, als de meerderheid in deze zaal besluit om een motie niet te steunen, gaat die niet uitgevoerd worden. Dat is het idee.

3090 De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dan kunnen we nog wel wat meer scherpere moties gaan maken, want dan wordt het ook wel heel lastig. Dus dan betekent het ook dat bijvoorbeeld mijn motie over het uitkoopinstrument toevoegen, als die straks wordt weggestemd, gaat u die niet uitvoeren. Dus u zal dat nooit erin hebben. Maar bijvoorbeeld op hetzelfde moment de motie van het CDA over bijvoorbeeld het waterpeil, dat gaat dan ook niet gebeuren als die ook wordt weggestemd.

3095 De heer **VONK** (PvdA): En dat soort dingen overweegt u niet van tevoren als u uw motie schrijft? Dat vind ik dan wel heel merkwaardig, moet ik zeggen, hoor.

3100 De heer **MÜLDER** (D66): Nou, ik overweeg bij een PS-vergadering dat, als ik kom met een motie op een document wat hier voorligt in een PS-vergadering- Want anders hadden we het in de commissie kunnen afdoen. Daar had u ook voor kunnen kiezen. Maar daar hebben we niet voor gekozen, want het moest naar PS. En daarom heb ik moties voorbereid, want dat wordt zo van mij verwacht.

De heer **VONK** (PvdA): Niemand verwacht van u een motie. Nee, hoor.

3105 De **VOORZITTER**: Goed. Voordat het een welles-nietesdiscussie wordt. Meneer Müller.

3110 De heer **MÜLDER** (D66): Ik zal in mijn tweede termijn daar ook nog wat over zeggen. Ik was eigenlijk bij het einde aangekomen. Ik hoop dat alles hier inhoudelijk kan worden beoordeeld en ik ben heel blij dat we het inderdaad alsnog kunnen bespreken. Ik hoop dat er ook inderdaad zoveel mogelijk wordt meegenomen.

3115 De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Ik heb van u een viertal moties ontvangen. Ik had nog een controlevraag op de eerste over de waterdoelen. U zei 'deze is mede-ingediend door Partij voor de Dieren', maar ook met Volt denk ik, want dat- Ja, oké, uitstekend. Zij staan erop. Zeker. Dank u wel.

3120 Ja, en dan is het toch zover gekomen dat we aan het einde zijn gekomen van de eerste termijn van de behandeling in de Staten. Ik kijk even naar GS. Gedeputeerde Rommel, gedeputeerde Zaal. Heeft u even tijd nodig? Ja? Een kwartier? [...] We gaan twintig minuten schorsen en daarna zal GS overgaan tot beantwoording. Dus ik schors de vergadering tot 17.20 uur.

Schorsing 16.58 tot 17.31 uur.

3125 De **VOORZITTER**: Neemt u allen weer plaats voor het vervolg van de vergadering. Goed, kan ieder op zijn eigen plek weer gaan zitten? Dan heropen ik de vergadering voor de beantwoording door GS in de eerste termijn van de conceptstartversie PPLG. Daarvoor geef ik graag het woord aan gedeputeerde Rommel.

3130 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Nou, ik moet zeggen, ook hartelijk dank aan alle Statenleden voor de bijdrage die jullie geleverd hebben. Ik heb dat al in de commissievergadering ook gezegd. De commissievergadering was natuurlijk al op heel korte termijn, maar ik ben ook wel blij dat jullie de vandaag ook de richtinggevende standpunten hebben meegegeven. Hoe ik het stuk zie, zal ik straks ook nog wel even meegeven, nadat ik de vragen van u beantwoord heb. Het is ook wel iets bijzonders, de manier waarop we dit behandeld hebben vandaag. Maar ik ga eerst even de vragen beantwoorden voordat we daarover verder gaan. Ik had het even geclusterd. Ik heb wat vragen over de landbouw en wat vragen over stikstof.

3140 BBB had de vraag gesteld van, ja, hoe kunnen we de ruimte samen laten vallen en waar komt die ruimte dan vandaan? Nou ja, dat is inderdaad wat de verschillende partijen hier ook altijd zeggen. We gaan voor meervoudig ruimtegebruik, want de ruimte die er is in de provincie zullen we moeten verdelen. Er komt nog een ruimtelijk voorstel, die ook nu in de Staten behandeld gaat

worden. Daar zullen we ook met elkaar op zoek moeten gaan naar de ruimte, waar we die gaan neerleggen. Het is ook altijd zo dat wij altijd streven naar dat meervoudig ruimtegebruik.

3145 U zegt ook, ja, om hoeveel grond gaat dat bij extensiveren? Nou ja, u weet nog beter dan ik, dat wij natuurlijk een provincie zijn die al heel extensieve landbouw hebben. Dat gaan we ook allemaal meenemen in de gebiedsprocessen. Het valt ook samen inderdaad met het verdienenmodel. Dus daar gaan we ook naar kijken. Ik kan u wel zeggen dat in het PPLG zal ook nog wel een voorbeeld opgenomen worden van een gebiedsproces wat heel goed uitpakkt is.

3150 Daar ben ik ook heel blij mee en wordt ook als voorbeeld gegeven hoe dat in die gebieden dan ook kan. Maar dat wordt straks in juli ook meegenomen.

U vraagt ook, ja, in de veenweidegebieden, daar maken de ondernemers zich zorgen over het waterpeil. Dat is niet alleen bij de ondernemers, maar dat is ook bij de inwoners. En, nou ja, het werd ook wel genoemd vanuit de andere partijen, van de PvdA, die dan zegt van, het waterpeil opzetten, dat is ons liefste instrument. We hebben niet genoeg water in heel Noord-Holland om dat te kunnen doen. En bij sommige veengebieden lukt dat niet eens, omdat dat veen zo compact en dicht is dat het niet eens water op zal nemen. Dat is gewoon allemaal maatwerk en daar zijn we nog onderzoeken naar aan het doen. We zullen in de gebieden daar oplossingen voor bieden.

3160 Dan het CDA. Ja, kan GS meegeven dat het stuk nog wordt bijgesteld in verband met de agrarische sector? Ik herken de zorg. Dat hebben we ook besproken. Ik had het zelf niet zo in het stuk gelezen, maar ja, daarom is het ook goed dat we nu met dit stuk de brede consultatie ingaan en met alle partijen spreken over, nou ja, wat ze nog missen in het stuk. Ik heb al

3165 gehoord bijvoorbeeld ook, geef nou – nou ja, Partij voor de Dieren zei het ook al – de duidelijkheid, ook in de gebieden, maar die worden nog uitgewerkt en die komen in het stuk van 1 juli over de opdrachten die er zijn. Maar we zijn ook in overleg, de ambtenaren ook gelijk al, met de agrarische sector. Gedeputeerde Zaal en ik hebben ook al het eerste overleg gehad. Maar het is niet alleen de agrarische sector, want het zijn natuurlijk ook de waterschappen. Die zijn

3170 ook niet eerder in dit stuk geheel meegenomen en die zeggen ook, ja, wij hebben ook nog wel zo hier en daar wat vraagtekens en waar we wat meer willen zeggen. Het zijn dus verschillende stakeholders waar we de komende tijd die brede consultatie in gaan.

Dan over stikstof. JA21, ik weet niet of het nou echt een vraag was, maar u zei nog: ja, hoe ziet die evenredige reductie eruit? Nou, dat zit in die gebiedsprocessen. U heeft als Staten de doelen al vastgesteld en die evenredigheid hebben we vertaald naar de verschillende gebieden. Wij zullen natuurlijk straks wel in die gebieden moeten checken en kijken, en dat gebeurt nu ook al, of we dat goed gezien hebben en of die reductie ook uit kan. Maar dat zijn echt wel die processen.

3180 Het CDA, u zei over stikstof ook nog van, ja, die 2030, dat tijdstip, die horizon. Ja, ik wil u – maar dat zult u ongetwijfeld ook doen – om dat echt ook in de Tweede Kamer daar in te zetten, wat ook door meneer Klein wel werd aangegeven van, ja, laten we nou gewoon even onze ambitie hebben en gewoon aan de slag gaan en kijken waar we komen. Ik zie daar echt wel gewoon heel

3185 mooie dingen naar voren komen. Het staat in het regeerakkoord. Ik heb hier ook altijd gezegd: wij volgen de wet en wilt u wat veranderen, dan zal het in de Tweede Kamer moeten, maar niet in deze Staten als het om de wet van de Tweede Kamer gaat.

U zegt ook over die twintig miljoen in die achterzak voor de PAS-melders. Ik ga dat nog een keertje uitleggen. De BBB had ook al gezegd: provincie, neem de rol en de verantwoording die nodig is voor de PAS-melders. Dan blijf ik daar toch bij: ik wil de rol en de verantwoording daar houden waar die zit, en die zit bij het Rijk. In het PPLG staat heel duidelijk dat wij ook mee gaan denken – en dat doen we al – met het Rijk over: hoe kan je die PAS-melders gaan legaliseren, en de interimers en de niet-vergunninghouders? Vorig jaar heb ik gezegd, toen gingen wij naar het

3190 Rijk toe, omdat heel veel bedrijven zich aangemeld hadden in Noord-Holland, waar wij dachten dat we een groot deel van het PAS-melders konden gaan legaliseren. Het Rijk heeft ons dat geld niet gegeven. Vandaar dat wij gewoon het geld niet hebben en ik dus ook niet kan zeggen, nou, we gaan zoveel PAS-melders legaliseren, want we hebben gewoon die mogelijkheden daar niet toe. Dat wat er toen was, die mensen die daar zich aangemeld hadden, die zijn van de bok

3200 gesprongen.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat de verantwoording voor de PAS-melders bij het Rijk ligt, dat begrijp ik. Maar hoe lang wil het college of een eventueel volgend college nog wachten op duidelijkheid uit het Rijk voordat wij zelf hier in de provincie Noord-Holland zeggen: dan gaan wij het wel doen en we zoeken daar een mogelijkheden voor> Bijvoorbeeld met zo'n provinciale stikstofbank of een ander instrument. Hoe lang geeft u dat nog?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zover was ik nog niet, maar dank voor de reminder. Nee, kijk, hoe lang geven we dat? We hebben dat natuurlijk zelf ook gezegd. Wij gaan in deze provincie nu ook het Rijk helpen. De ambtenaren hadden een heel plan bedacht met die PAS-melders- Sorry, met die vergunninghouders, die zich aangemeld hadden om opgekocht te worden van, wat kunnen we daar doen? Maar dat is niet zo van- Je moet echt een match hebben. Nou, die zijn van de bok gesprongen. Dus die match hadden we niet. Als Staten heeft u gezegd – nog op 6 maart als ik het goed heb, maar vóór de verkiezingen – van nou, wij gaan de strategische grondaankopen, het krediet daarvoor, gaan we verhogen. Gewoon breed, hè, want dat moet ook wel. Niet alleen voor de PAS-melders, maar breed. Maar daar kijken we natuurlijk ook met die kredieten, kunnen we daar die PAS-melders mee helpen? En het laatste punt. U heeft het over de stikstofbank. Nou ja, daar gaan we kijken of we daar een voorstel zouden kunnen doen waar een meerderheid voor zou kunnen zijn of niet over de PAS-bank. Maar ook over de natuurbank.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel. Dank, gedeputeerde, voor het antwoord. Zou u dan misschien kunnen toezeggen dat u voor het eind van het jaar ons daarvan op de hoogte wil houden, of in ieder geval met een voorstel kunt komen daarover?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, op dit moment is het natuurlijk in deze tijd lastig om als gedeputeerde daar toezeggingen over te doen, maar, nou ja, kijk, er wordt gewoon naar gekeken. Dus ik kan niet zeggen: ik kom met een voorstel, want daarvoor zit ik niet in de positie. Maar ik vind het wel een heel interessante natuurlijk en het wordt ook gevraagd.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, toch even een bevestiging. We hebben het steeds over de PAS-melders. Maakt GS ook dat onderscheid richting het Rijk van de ondernemers die zich netjes hebben gemeld per 1 juli 2015 en daarna? Dus eerst hebben gemeld en daarna hebben uitgebreid, zoals het hoort. En ondernemers die eerst hebben uitgebreid voor 2015, 1 juli, en toen ze zagen dat er een mogelijkheid was om te melden, daarna pas hebben gemeld, de zogenaamde valse PAS-melders.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, ik moet u eerlijk zeggen, die zijn mij niet bekend. Dus ik kan u daar geen antwoord op geven. Of eigenlijk, het gebeurt dus niet, want ik ken het niet.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik zou de gedeputeerde toch willen vragen om hier nog even te sparren met de ambtenaren, want in de technische beantwoording blijkt dat de provincie meer weet. Maar ik wil het eigenlijk gewoon bevestigd hebben en ook GS vragen om die inzetten te tonen, om dat onderscheid te laten maken door het Rijk, omdat het ook eerlijk is naar de boeren die het gewoon wel volgens de regels hebben gespeeld.

De **VOORZITTER**: Mag ik als voorzitter dan voorstellen dat dat in de tweede termijn dan terugkomt?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja.

De **VOORZITTER**: Ja? Dan kan de gedeputeerde verder gaan met de beantwoording.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dit waren de vragen die ik heb. Nou ja, dan ga ik even over tot de moties. Even kijken. Daar wil ik wel eerst even het volgende over zeggen. Kijk, zoals ik dit gezien had – maar ja, zo zie je maar weer, hoe je het bedenkt en hoe het uitgevoerd wordt, dat zijn er twee – zoals wij gedacht hadden, wij vonden het heel belangrijk om de Staten mee te nemen bij de besluitvorming van dit stuk. En omdat wij op 1 juli een stuk, een concept, gaan sturen, een startstuk, naar Den Haag, wilden we heel graag ook dat we jullie daarin consulteerden. Dit is echt wel iets heel nieuws, want we hebben niet een Statenvergadering naar mijn weten eerder gehad wat over richtinggevende standpunten ging en dergelijke. Ik heb het zo gezien van dat u uw visie

mee zou geven en waarvan we gingen kijken hoe we dat nog in het stuk van 1 juli en anders in het definitieve stuk mee zouden nemen. Ik had eerlijk gezegd ook verwacht dat u, als u een motie in zou dienen, dat dat bij het definitieve stuk, dus bij het besluit, zou zijn, want dan zou u kunnen zeggen en kunnen zien: ja, maar jullie hebben niet naar mij geluisterd. Dan zeggen van, ja, we doen dat nu. U weet zelf ook al wel, we zitten – ik hoef dat niet te herhalen, maar ik doe het toch – best wel in een spagaat, want 1 juli moeten we wat opleveren en dit stuk is geschreven op het huidige coalitieakkoord en op de afspraken die daar zijn gemaakt, en we hadden nog niet uw richtinggevende standpunten meegenomen. En dat had ik dus nu verwacht. U zei zelf van ja, u heeft dat ook vertaald als zijnde dat dat de moties zouden zijn. Ik vind dat dus wel een heel lastige, maar ik begrijp heel goed dat u graag moties wilt indienen. Ik wil u daarbij vragen vanuit GS van, nou ja, als Staten, zoals ik het duid van, nou, zou u de moties aan willen houden totdat het definitieve stuk daar is? Dat is dus in lijn met hoe ik gedacht had om dat hier te kunnen behandelen. Maar ja, worden er – en dat kunt u doen – dus wel moties in stemming gebracht, ja, dan wil ik dat als GS ook wel zien als wat we meenemen als moties worden aangenomen bij de verdere brede consultatie. Kijk, ik had ook graag zien dat dat anders in de motie had gestaan en niet gelijk het overnemen. En dan kan ik zo mijn advies geven.

De **VOORZITTER**: Ja, houdt u dat nog even vast. Dan gaan we eerst naar de interruptie van mevrouw Koning, het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, wij vragen ons wel af van waarom heeft u dan een PS hiervoor uitgeschreven? Of waarom hebben we dat met elkaar gedaan, ook wel op uw advies? Want dan hadden we in de commissie natuurlijk ook onze richtlijnen mee kunnen geven en PS doe je omdat je dan met elkaar kan stemmen en een PS doe je omdat je dan moties kan indienen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, dit was eigenlijk iets nieuws, als een soort nieuwe politiek wat we niet kenden. En ik dacht van nou, het is zeker iets- Kijk, als dit nou goed werkt. Bij de commissievergadering zitten we niet met alle Statenleden bij elkaar. Ik vind dit wel heel erg belangrijk om dat een keer te zien hoe dit werkt. Dat is gewoon alles wat ik daarin meegeef. En hoe u dat dan overgenomen heeft... Ja, ik vind het belangrijk om dit in de Staten te bespreken. Het is geen besluit, dat weet u zelf ook, maar richtinggevende uitgangspunten vind ik wel iets bijzonders om dat een keer zo te proberen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Bent u het dan met mij eens dat moties eigenlijk richtinggevende uitspraken zijn van een Staten?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Moties zouden dat kunnen zijn. Als u in de moties had gezegd van 'draagt u op om dat op te nemen in', want dan lees ik het als dat dat in maart volgend jaar is. Maar als u had gezegd om in de brede consultatie dit als overweging mee te nemen, had ik het anders gelezen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, nou breekt mijn klomp. Dan had u dat toch wel duidelijker ook van tevoren zo moeten stellen. Want nu zitten wij dus met een voldongen feit dat blijkbaar geen een van de beoogde coalitiepartijen voor moties wil gaan stemmen. Waar wij nu in enorme problemen komen, moeten wij nu al die moties gaan omvormen, is eigenlijk wat u van ons vraagt.

Gedeputeerde **ROMMEL**: U kunt het omvormen, maar wat ik net zei dat als ik zou zeggen 'houd ze aan tot een besluitvorming daarin is' en de uitspraken die erin gedaan worden, willen wij als GS meenemen in de brede consultatie. Als u ze om wilt vormen door te zeggen van nou, we willen dat in een motie zetten dat die meegenomen wordt in de brede consultatie... Maar ik heb gezegd, ik neem het richtinggevend mee. Meneer Klein, die vroeg dat ook: hoe ziet GS dat? En zo had ik dat gezien toen u met die moties kwam. Ik heb dat niet eerder aangegeven, want dat is ook aan uw Staten. Maar dat is even hoe ik ernaar keek en kijk.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, nou, ik denk in ieder geval dat we ervan moeten leren dat we de wederzijdse verwachtingen dan helder hebben voordat we zo'n proces ingaan, want we hebben vaak genoeg te horen gekregen van GS: ja, u kunt wel iets zeggen, maar hoe weet ik nou of daar een meerderheid van de Staten voor is? En daarom hebben wij denk ik breed geïnterpreteerd: dan

- 3320 hebben we een motie en dan kan daarmee gewogen worden of er een meerderheid in de Staten voor is. Maar goed, u doet nu een ander aanbod. U suggereert nu dat wij ze aanhouden en dat ze dan meegenomen worden in de verdere consultatie. Als ik dat probeer ietsje concreter te maken, zou u kunnen toezeggen dat u dan een- Want ons wordt nu gevraagd in de voordracht, waar we
- 3325 vanavond over gaan stemmen, om wensen mee te geven die GS dan meeneemt in de versie die op 1 juli naar het Rijk wordt gestuurd. Zou u dan ons kunnen toezeggen dat u een Nota van Beantwoording aan ons doet toekomen, waarin u aangeeft hoe alle aangehouden moties, wat daar wel of niet mee gedaan is in de versie die naar het Rijk gaat?
- 3330 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, kijk wat het is, is in de brede consultatie- Dat wil niet zeggen dat alle moties die u nu neergelegd heeft, dat die een-op-een overgenomen worden in het PPLG. Maar misschien begrijp ik het verkeerd. Kijk, in de komende tijd zullen zaken ook in overleg gaan met stakeholders om te kijken wat die ook nog vinden en zeggen en aan het einde- En wat we nu op 1 juli in de versie mee zouden kunnen nemen of zouden willen nemen of zeggen van nou, die kunnen daarin staan, zullen we meenemen, maar dat zal niet alles zijn. Dat is ook waarom ik zeg:
- 3335 houd die moties anders aan, want dan kunt u ook zeggen straks in maart van ja, maar dit is wat we graag hadden gewild en we willen het nu dan toch wel in stemming brengen om te kijken of het in de definitieve PPLG terechtkomt. Wat naar het Rijk gaat, dat is een conceptstartnotitie op basis waarvan wij van het Rijk ook willen horen of we met dit stuk een goede uitvoering geven aan de vraag die het Rijk ons heeft gesteld en daar gaan we mee de consultatie in.
- 3340 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dat snap ik. Maar tegelijkertijd, in de voordracht wordt ons gevraagd om wensen mee te geven ten behoeve van die startversie en dat die startversie niet in beton gegoten is en dat daar dan nog een heel brede consultatie overheen gaat. Dat snappen we allemaal. Dus dat niet iedere zin in de startversie in de definitieve versie terechtkomt, snappen
- 3345 wij ook. Maar als we het nu hebben over heel concreet deze vergadering, dan hebben we volgens mij de meeste voorstellen die worden gedaan zijn heel brede voorstellen, die zeker niet over een hele specifieke maatregel gaan. En dan zou ik het heel fijn vinden als dan GS kan aangeven op 1 juli welke van die suggesties nog meegenomen zijn in de startversie die naar het Rijk gaat.
- 3350 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik moet even kijken of dat kan, op welke wijze dat zou kunnen. Maar ik ga straks ook nog even wel op de moties in om te zeggen hoe GS daartegenaan kijkt. Wellicht dat u dan daardoor meer richting ook van mij krijgt.
- 3355 De **VOORZITTER**: Goed. Dat gaan we dan zo horen. Maar eerst ga ik- Ja, meneer Mantel, JA21.
- De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik heb hier het ontwerpbesluit van de voordracht die ons toegezonden is. Daarin vraagt GS aan PS kennis te nemen van de conceptstartvisie, eventueel wensen en bedenkingen uit te spreken ten aanzien van de inhoud van dit concept en Gedeputeerde Staten te verzoeken deze wensen en bedenkingen zoveel mogelijk te benutten
- 3360 voor de vervolmaking van de startversie. Dus als wij een motie indienen, kunt u dat toch gewoon meenemen in het stuk?
- Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb u gezegd dat wij – dat heb ik ook gezegd – dat wat er staat, dat zullen wij ook doen. Voor zover dat mogelijk is om dat mee te nemen, zullen we dat ook meenemen. Alleen, ik heb ook gezegd, GS ziet dit, deze moties, als richtinggevend in de verdere consultatie en ook naar 1 juli toe. Er zullen nog wel een paar dingen veranderen voor 1 juli.
- 3365 De **VOORZITTER**: Heeft u iets nieuws, meneer Mantel? Want dit was al een herhaling van wat meneer Klein zei.
- 3370 De heer **MANTEL** (JA21): Nou, dat zien we toch even anders. Maar er staat hier toch heel duidelijk 'wensen en bedenkingen over de inhoud van het stuk', en als wij dan de inhoud willen sturen daarop, dan is dat toch precies wat GS aan ons vraagt?
- 3375 De **VOORZITTER**: Goed. Dit is volgens mij weer hetzelfde, maar ik kijk nog even naar de gedeputeerde.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar dat is ook precies wat ik meeneem. Ik zal straks op de moties even goed wel ingaan om te zeggen wat we daarvan vinden. En dan weet u ook al een beetje de
3380 richting van wat er in de startnotitie zal komen. Wat wij hier gehoord hebben, en dat is meer dan alleen de moties, zullen wij in de overwegingen ook meenemen naar 1 juli, het stuk van 1 juli.

De **VOORZITTER**: Goed. U houdt ons nog even in spanning, want eerst gaan we naar Statenlid
3385 Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, een tweedelige vraag. Wat ik niet zo goed begrijp, u zegt 'we nemen het mee, maar dan reageren we alvast'. Dus is het niet verstandig, als u nu toe toch toezegt dat u
3390 alle moties mee gaat nemen in de rest van het gesprek richting 1 juli, om dan misschien het daarbij te houden, aangezien, ja, wat heeft het dan voor zin om dat later nog terug te horen dat het wel of niet is meegenomen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ik ken u ook als iemand die altijd zegt dat u graag de partijen breed aan het woord wil hebben. Ik heb net ook gezegd: dit stuk, dat heb ik eerst aan de Staten
3395 gebracht om naar dat stuk te kijken en te zeggen wat ze ervan vinden. Maar wij moeten ook nog naar de waterschappen die gezegd hebben van ja, maar dit kan niet of dat klopt niet. We gaan natuurlijk nog met de agrarische sector, we gaan nog kijken- We krijgen nog een brief voor de industrie, wat die moeten gaan doen. Dus zo breed wil ik hem wel trekken en wil ik ook uw overwegingen daarin meenemen, zodat we straks, als we het definitieve PPLG gaan bespreken -
3400 en dat zal niet de laatste definitieve zijn, want er komen er nog wel meer - dat we dat ook kunnen aangeven aan uw Staten wat we ermee gedaan hebben. Eerst 1 juli. Dat kunnen we aangeven wat we ermee gedaan hebben. En dan wordt het ook nog maart 2024.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): We zijn het helemaal met elkaar eens. Ik denk dat we een beetje langs
3405 elkaar heen praten. Het enige wat ik dus niet zo goed begrijp, dat aan de ene kant wordt gezegd 'we gaan de input meenemen en dan laten we weten hoe het is verwerkt', aan de andere kant wordt straks alvast gereageerd. Dus misschien is het verstandig om het een of het andere te kiezen. Nou ja, volgens mij, onze partij vindt het eigenlijk een heel mooie handreiking wat u doet om te zeggen van nou, weet je, we zitten in een lastig parket, er moet van alles nog worden
3410 gedaan richting 1 juli, maar we willen in ieder geval de moties, zoals ze net zijn ingediend, meenemen in het proces en dan, wat mijn collega van de ChristenUnie stelde, is om vervolgens aan het einde - dus ergens voor 1 juli - ons te informeren wat u daar wel of niet mee heeft gedaan. Kunnen we dat afspreken?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, kijk, dat is ook zoals ik het heb gezien, die moties, als dat we die
3415 meenemen. Het zal niet zo zijn dat alles per 1 juli overgenomen wordt, maar dat we het wel meenemen inderdaad in het proces. Vandaar ook dat ik zei: ik zou het liefste zien dat u de moties zou aanhouden en dat u dan zegt van, nou, in maart na alle consultaties, de hele, brede consultatie, maart 2024, als het stuk definitief vastgesteld wordt en u zegt, ja, dit is er helemaal
3420 niet goed ingekomen en in de tussentijd zullen we heus nog wel met elkaar in gesprek gaan, dat u dan zegt, ja, maar nu dien ik die motie ter stemming om het te veranderen. Want er staat gewoon echt in uw moties van, wij vragen GS om dat over te nemen in het PPLG. En het overnemen in het PPLG zie ik voor de- Die wordt niet in maart pas behandeld, maar die wordt in maart definitief vastgesteld. Daarvoor hebben we natuurlijk al een moment dat we u over het stuk
3425 gaan consulteren, van of u zich hierin kunt vinden.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik vraag alleen maar even over duidelijkheid. Maart, prima wat u daar
doet. Het is natuurlijk ook ons als PS om wel of niet moties in maart in te dienen. Zo ver vooruit denk ik ook weer niet, moet ik zeggen. Wat ik belangrijk vind, is die 1 juli. Volgens spreek ik
3430 namens meerdere partijen hier. En volgens mij hoorde ik u ook dat u richting die 1 juli, zoals ook nu in de voordracht staat, de wensen en bedenkingen, die nu in die moties zijn geformuleerd, gaat meenemen; en niet dat het allemaal letterlijk wordt overgenomen, wat u zei. Maar wat wij graag zouden willen, is dat u vervolgens in ieder geval een briefje naar ons toestuurt van, nou ja, deze moties hebben we zo verwerkt, deze motie hebben we helemaal niet verwerkt, want
3435 blablabla. Kan dat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, wij kunnen daar een lijstje van maken van wat we hebben gedaan. En ja, nou ja, dat zullen we dan meenemen bij het stuk wat wij 27 juni bij GS vaststellen, dat dat daarna naar u toekomt.

3440 De **VOORZITTER**: Goed. Ook de SP heeft nog een interruptie. Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat is toch een beetje een procesmatige vraag die ik stel aan de gedeputeerde. Had u niet genoeg aan de geluidsband van deze bijeenkomst om wensen en bedenkingen te horen, want – ik zal het even toelichten – de
3445 partijen die nu bezig zijn met de onderhandelingen, die hebben wel dingen gezegd, maar die komen niet met moties. Dus is eigenlijk de geluidsband niet datgene waar we het mee moeten doen of waar u het mee moet doen?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, mevrouw Alberts, weet u, ik kijk ook altijd heel graag naar de mimiek van mensen om zaken te interpreteren. Dus ik heb niet voldoende aan de geluidsband. Als u dat wel heeft, als ik wat zeg, dan-

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dat is eventjes tussendoor, maar we hebben natuurlijk gewoon opnamen gemaakt. Dus u kunt ook de mimiek zien dan.
3455

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou dat- Ja, sorry, nee, dat is niet hoe ik met deze Staten om wil gaan, want het is niet zo- Ik luister naar u, ik luister naar alle partijen, en hoe de Staten omgaan straks met het stemmen, nou ja, daar zitten de partijen. Die zitten daar. Die hebben ook al het nodige gezegd. Ik heb ook mijn eigen aantekeningen gemaakt. En ik neem dat mee in de verdere
3460 afhandeling van het PPLG om voor 1 juli de conceptstartnotitie naar het Rijk te sturen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ja, dan concludeer ik eigenlijk dat u toch voldoende had gehad aan alleen maar de opname van deze vergadering te volgen om mee te kunnen nemen wat u allemaal gaat doen. Maar ik heb nog een vervolgvraag. Als er nou straks op 1 juli een stuk ligt, wat gaan we er dan mee doen? Is dat dan wat we gaan vaststellen? Want dan moeten we onze moties omvormen tot amendementen als we het anders willen.
3465

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, wat er nu gebeurt, is dat we een conceptstartnotitie vaststellen en daar geeft u richtingen in mee. Dat zijn we nu ook al aan het doen met diverse partijen in overleg
3470 op de vraag wat zij ervan vinden. Waterschappen hebben er ook nog het nodige over te zeggen. Die hebben we ook nog niet gesproken. En dan komt het in de loop der tijd weer op de agenda te staan, zodat u er weer wat over kan zeggen. En dan een eindelijk, uiteindelijk wordt hij dan in maart 2024, is de planning, wordt het definitieve PPLG vastgesteld door de Staten. Wij vonden het als GS ook een te belangrijk stuk om dat definitieve PPLG niet door de Staten vast te stellen. En
3475 dan, op dat moment, kunt u dus uw amendementen en moties en dingen en allemaal maken.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u dan door met uw advisering.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Er zijn wel wat moties die ook door de heer Loggen en mevrouw Zaal behandeld zullen worden. Dus als ik er eentje oversla, wees dan niet teleurgesteld.
3480

Motie 51 van de PVV. Nou ja, om talloze reden zal ik deze ook ontraden, want, nou ja, de opgave voor het landelijk gebied is – en ik weet dat u daar anders over denkt – maar die is wel behoorlijk groot. Het PPLG is daar een heel belangrijk document bij, ook zeker om aan onze wettelijke
3485 verplichtingen te voldoen, waar we ook geld zullen krijgen en vragen bij het Rijk.

Dan motie 52 van JA21 en het CDA, Meer leven in de sloot zonder exoot. Ik zou dit ontraden, want dit ligt bij het Rijk en we vragen echt wel het Rijk om actie hierop te ondernemen. De lobby hierop zetten we wel voort, maar het valt echt, de rivierkreeften bijvoorbeeld, onder de
3490 visserijwet.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, sorry, hoor, maar nu snap ik er echt niks meer van. U gaat moties ontraden, terwijl u ons vraagt om ze aan te houden en niet in stemming te brengen. Wat wilt u nou?

3495

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, ik heb niet van u gehoord dat u de moties aanhoudt.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Oké. Dus dat wilt u van ons horen. Nou, dan gaan we daarover overleggen. Maar ik vind het wel allemaal een rare situatie.

3500

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het is allemaal een beetje verwarrend.

De **VOORZITTER**: Wacht u nog even, want de ChristenUnie, meneer Klein, gaat uw gang.

3505

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja een vervolgvraag daarop. Hoe moeten we nou uw advies interpreteren? Is dat, als ik een motie ontraad, dan gaan onze ambtenaren het zeker niet meenemen in de conceptversie van het PPLG? Of is dat, zoals het nu geformuleerd is, kan het niet, maar het aandachtspunt nemen we wel mee in de verdere uitwerking?

3510

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, kijk, dat is nou precies wat de spagaat is, wat ik net ook zei. Als u zegt 'je moet het overnemen, of wat dan ook'. Als u zegt 'neem dit mee in de verdere, bredere consultering en ook alvast naar de startnotitie voor 1 juli', ja, zo is het. Maar ja, ik ben soms heel erg blauw, dus juridisch. Zo zou ik dat interpreteren. En als u zegt 'nou, we willen even', Ja, dat laat ik aan uw Staten, het daar even met elkaar over hebben hoe er naar aanleiding van wat ik gezegd heb wat u aan mij gevraagd heeft van 'GS, hoe kijkt u hier nu naar' toch even schorsen. Vind ik ook prima. Maar anders kan ik gewoon doorgaan met de behandeling van de moties met het advies wat daarbij zit.

3515

3520

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nog een vervolgvraag. Heeft u behoefte aan een weging van de Staten of ziet u gewoon alles wat er ingebracht is vandaag als nuttige bijdrage?

3525

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, wat ik u net al zei. Kijk, ik heb ook heel erg meegeschreven. Dat is anders dan de moties, want daar zit wel ook heel veel informatie in waar we natuurlijk naar zullen kijken. Maar uw inbreng is meer dan de motie alleen. Dat nemen we natuurlijk ook mee. Het is echt niet zo van, dat ik alleen maar de moties meeneem. Het is de totale inbreng en de totale bijdrage die we meenemen, ook wat gezegd werd over, nou ja, de toon die in het PPLG staat, neem dat mee, kijk daar nog een keer naar, dat nemen we mee. Ik hoor heel graag van u wat u ervan vindt.

3530

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben een beetje aan het denken wat nu handig is. Om even kort- Ik weet dat niemand zit te wachten op nog een schorsing, maar toch even schorsen om te overleggen wat we hier nou mee aan moeten en of we een procedure kunnen afspreken, zodat we niet nu bij voorbaat al dingen van tafel krijgen waar misschien best wel met een net wat andere formulering een positieve ontwikkeling in het PPLG gemaakt kan worden. Ik zie wat mensen knikken. Dan wil ik toch vragen om even te schorsen. Dan kunnen we daar even over overleggen om dan te bedenken hoe het verder gaat.

3535

3540

De **VOORZITTER**: Dan zijn er natuurlijk twee opties. Schorsen is prima, We kunnen kort schorsen. Dan zou ik echt willen zeggen, nou, we doen het twee minuten. Of we schorsen met de dinerpauze en dan duurt het natuurlijk wat langer. [...] Schorsen tot na het diner gaan we dan doen? Dus dan gaan we daarna- Ja, dat gaan we doen. [...] Meneer Klein.

3545

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik denk toch dat een korte schorsing nu, om in ieder geval duidelijkheid te hebben over de rest van het proces, nuttig is. En dan kunnen we dat ook meenemen als we in de dinerpauze ook inhoudelijk verder moeten spreken.

3550

De **VOORZITTER**: Oké, dan kijk ik nog een keer rond. Ja, het blijft nu wat rustiger. Dan gaan we maximaal vijf minuten schorsen. Dus tot, even kijken, 18.07 uur, en dan gaan wij door. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing 18.02 tot 18.11 uur.

- 3555 De **VOORZITTER**: Neemt u allen weer plaats. Beste mensen, wij gaan weer verder. Het is alweer meer dan vijf minuten geleden dat wij gingen schorsen. Dus ik wil u echt vragen om plaats te nemen. [...] Goed. Er is dus tijdens de beantwoording door gedeputeerde Rommel in de eerste termijn een schorsing aangevraagd door de heer Klein van de ChristenUnie. Ik geef dan nu graag het woord aan de heer Klein.
- 3560 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. We hebben overlegd en ik denk dat ik voor de meeste partijen spreek die moties hebben ingediend, dat die moties richtinggevend bedoeld zijn, dat we blij zijn dat er een reactie van GS komt over hoe dat meegenomen kan worden en dat de moties grotendeels zullen worden aangehouden, misschien op een enkele uitzondering na.
- 3565 De **VOORZITTER**: Grotendeels aanhouden? Is dat dan iets wat we nu kunnen inventariseren? Of wilt u eerst de reactie van de gedeputeerde daarop hebben?
- 3570 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, het lijkt me ook goed voor de geluidsband, dat ik even sommeer wat ik te zeggen heb. Nee, wat we heel goed kunnen doen, is dat als u de moties aanhoudt, dan kunnen we bij het besluit wat PS neemt – want we zullen ook kijken, wat we al aan kunnen passen – maar bij het besluit van GS op 27 juni zullen wij ook die moties ook netjes allemaal op een rijtje zetten met wat we ermee gedaan hebben, wat we ermee doen, zodat u dat kunt blijven volgen. En dat het ook niet verzandt, dat u zelf al die moties in de gaten moet blijven houden. En dan gaat 1 juli het definitieve stuk naar het Rijk. Maar u heeft dan ook het totale beeld van wat we met de moties hebben gedaan en wat we ermee gaan doen.
- 3575 De **VOORZITTER**: Ik zie de heer Mülder aan komen lopen van de interruptie, van D66.
- 3580 De heer **MÜLDER** (D66): Dit klinkt verdacht veel als een Nota van Beantwoording. Klopt dat? Ja? Dat zie ik het goed?
- De **VOORZITTER**: Als u dat in die termen wilt zien, dan is dat het ook.
- De heer **MÜLDER** (D66): Dan zitten we op dezelfde pagina.
- 3585 De **VOORZITTER**: Goed. En de heer Dekker van Forum voor Democratie.
- De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, even voor de duidelijkheid: wij willen onze motie niet aanhouden.
- 3590 Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, dat begrijp ik. Dat is het sluitstuk van dit debat.
- 3595 De **VOORZITTER**: Goed. Dan is het misschien goed om- Wij gaan na diner een tweede termijn doen. U kunt dan aangeven wat u nog wenst mee te geven en of u uw moties aan wilt houden. Ik kan ook zeggen, ik ga nu een inventarisatieronde doen. Van Forum voor Democratie heb ik het al gehoord. Zijn er mensen die nu hun motie willen aanhouden meteen al? Ik geef het woord aan de heer Klein.
- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Onze vijf moties worden aangehouden.
- 3600 De **VOORZITTER**: Goed. Nog meer? Ja, Statenlid Kostić.
- Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Onze zeven moties worden ook aangehouden.
- 3605 De **VOORZITTER**: Dus alle zeven van Partij voor de Dieren en mede-indieners, en alles van de ChristenUnie wordt aangehouden. Meneer Mantel, JA21. U had er vier. Drie. Excuus.
- De heer **MANTEL** (JA21): Twee, voorzitter.
- De **VOORZITTER**: Inderdaad.
- 3610 De heer **MANTEL** (JA21): Ik wacht nog even met eventueel aanhouden tot na de tweede termijn.

De **VOORZITTER**: Dat is goed. En dan had ik verder nog van de SP, het CDA en D66. En dat wordt- Ja, mevrouw Alberts.

3615

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): De SP houdt de ene motie, die overigens fantastisch was – maar dit terzijde – aan.

3620

De **VOORZITTER**: Dat is motie nummer 54. Dat is het voor nu, denk ik? Dat betekent motie, de moties van JA21, dat is motie 52 en- O, het CDA, mevrouw Koning, gaat uw gang.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, ik zie nu geen andere optie dan de moties aan te houden en dat de gedeputeerde het meeneemt.

3625

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik naar D66, meneer Mülder.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik voel me helaas gedwongen om al mijn moties aan te houden.

3630

De **VOORZITTER**: Goed, dat brengt wel een hele verandering in het lijstje teweeg, want motie 54 tot en met motie 76 – ik zal ze niet allemaal opnoemen – worden aangehouden. Motie 51 van Forum voor Democratie wordt straks in stemming gebracht. Ja? Goed.

3635

Motie 54 'Belastende commerciële activiteiten niet langer toestaan in Natura 2000', ingediend door SP en Partij voor de Dieren' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 55 'Agrarisch natuurbeheer binnen NNN', ingediend door CDA en JA21 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3640

Motie 56 'Keuzevrijheid kringlooplandbouw', ingediend door CDA en JA21 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3645

Motie 57 'Grondwaterstand veenweidegebieden', ingediend door CDA en JA21 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 58 'Balans tussen natuurversterking en agrarische activiteiten', ingediend door CDA en JA21 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3650

Motie 59 'Doelen binnenduinrand', ingediend door CDA en JA21 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 60 'Sturen op instandhouding van de staat van de natuur', ingediend door CDA en JA21 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3655

Motie 61 'Goed gevulde instrumentenkoffer voor toekomstig landelijk gebied', ingediend door Partij voor de Dieren maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3660

Motie 62 'Gezonde toekomst voor iedereen zonder intensieve veehouderij', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en SP maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 63 'Ook onze transitie Dierenwelzijn in proces PPLG', ingediend door Partij voor de Dieren en SP maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3665

Motie 64 'Koplopers aan tafel', ingediend door Partij voor de Dieren, D66, SP en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3670

Motie 65 'Serieuze impuls voor groene verdienenmodellen voor boeren', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 66 'Slim omgaan met maatschappelijk geld binnen PPLG', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt en D66 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3675 *Motie 67 'Borging monitoring groen en gezond Noord-Holland', ingediend door Partij voor de Dieren en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Motie 68 'Uniforme criteria en doelstellingen', ingediend door ChristenUnie, Partij voor de Dieren en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3680 *Motie 69 'Brede ondersteuning van agrariërs die willen verduurzamen', ingediend door ChristenUnie, CDA, D66, Partij voor de Dieren en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

3685 *Motie 70 'Actief informeren agrariërs over rol provincie', ingediend door ChristenUnie, 50PLUS, D66, Partij voor de Dieren en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

3690 *Motie 71 'Borg belangen inwoners bij aanpassing wateroverlastnormering', ingediend door ChristenUnie en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Motie 72 'Geen saldering van NOx voor NH3', ingediend door ChristenUnie maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3695 *Motie 73 'Waterdoelen', ingediend door D66, Partij voor de Dieren en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Motie 74 'Realisatie NNN in 2027', ingediend door D66, Partij voor de Dieren en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3700 *Motie 75 'Extern salderen', ingediend door D66 en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

3705 *Motie 76 'Instrumenten om te sturen', ingediend door D66 maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dan zijn wij ook aan het einde van de beantwoording gekomen, want dan zullen de gedeputeerden Zaal en Loggen ook op hun motie niet hoeven te adviseren. Goed, en dan gaan wij zo de dinerschorsing in en dan gaan we daarna een tweede termijn doen. Ik zie nog wat- Meneer Mulder.

3710 De heer **MÜLDER** (D66): Volgens mij begreep ik dat JA21 wel nog een beantwoording wilde op hun moties. Dus zullen we die dan nog wel even voor het eten doen?

3715 De **VOORZITTER**: Dan heb ik het niet goed gehoord. Uitstekend. Prima. Dus dan heb ik nog 'Meer leven in de sloot zonder exoot' en motie 53 over de PAS-melders. En dan kijk ik- De eerste was al ontraden. En dan hebben we motie 53. Daar zal een advies op gegeven worden. Tenminste, dat vraag ik aan GS. Motie 53, de titel daarvan is 'Prioriteit PAS-melders', ingediend door JA21, mede-ingediend door het CDA. En dat valt in de portefeuille van mevrouw Rommel.

3720 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, de prioriteit PAS-melders. Ja, natuurlijk, maar dat heb ik ook al in mijn beantwoording van de vragen al gezegd: sympathie voor de achterliggende gedachte. Maar wat er gevraagd wordt, dat gebeurt, en het Rijk is primair verantwoordelijk voor de vraagstukken. Dus daarbij zeg ik: ontraden.

3725 De **VOORZITTER**: Goed, dan staan er nog een drietal moties: motie 51, 52 en 53, waarop advies is gekomen vanuit GS. Ik zei net, die worden niet in stemming gebracht, maar wij zullen in tweede termijn horen wat JA21 daarmee doet. Zo zeg ik het juist? Goed, dank dan daarvoor. Het was best af en toe even zoeken naar hoe we vandaag in deze vergadering verder moesten komen, maar we zijn volgens mij een heel eind gekomen. Wij gaan nu wel de dinerpauze in. Dan stel ik

3730 voor dat wij om 19.00 uur- Ja, om 19.00 uur hier weer verdergaan voor de tweede termijn van het PPLG. Ik wens u smakelijk eten. Ik zie u graag om 19.00 uur terug.

Schorsing 18.18 tot 19.08 uur.

3735 *Voorzitter: commissaris van de Koning, de heer Van Dijk*

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? Het is 19.10 uur. Maar u begrijpt, alles wat we later beginnen, stoppen we zeker niet vroeger vanavond. Ik wil iedereen verzoeken stil te zijn. Dames en heren, de vergadering is heropend. We zijn terechtgekomen in
3740 de tweede termijn van agendapunt 9. Dat is de conceptstartversie van het PPLG. Ik dank de vicevoorzitter Statenlid Van der Waart voor het waarnemen. Dank u wel. Ik zal vanaf nu het voorzitterschap weer overnemen.

Tweede termijn

3745 De **VOORZITTER**: Ik ga als eerst het woord geven in de tweede termijn aan de heer Van Tiggelen van de PVV.

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. In de eerste termijn de derde spreker, de
3750 heer Mantel van JA21, die schijnt nogal eens in de natuur te komen en had daar met eigen ogen iets waargenomen. Nou, ben ik weliswaar geen opticien, maar er markeert niks aan zijn ogen, hoor. Het feit dat ondergetekende dezelfde waarneming heeft, heeft natuurlijk niets te betekenen. Wat echter wel betekenisvol is, is dat we in dit land een kleine zestienduizend mensen hebben rondlopen, professionals en vrijwilligers, die de natuur minutieus in de gaten houden. De
3755 biodiversiteit, elk plantje wordt geregistreerd, elk insect, elk dier wordt keurig netjes in kaart gebracht. Een en ander is terug te vinden op de verspreidingsatlas.nl. Daarnaast hebben we ook nog eens de NDFF, de Nationale Database Flora en Fauna, vooralsnog niet gratis toegankelijk, maar als ik goed ben geïnformeerd, wordt daaraan gewerkt. Dat de natuur herstel zou behoeven of zelfs op omvallen zou staan, staat op gespannen voet met de werkelijkheid.

3760 Een tijdje later kwam de trein van de VVD voorbijrijden bij monde van de heer De Wit. Wij wijzen erop dat je bij het spoor dwarsliggers nodig hebt om de rails recht te houden. De trein laten rijden zonder dwarsliggers, dan ben je al snel het spoor bijster. De politiek is hier aan het ontsporen in onze beleving.

3765 Het woord 'innovatie' is een paar keer gevallen. Ik ging nog even terug in mijn mailbox die ik wel eens verzuim om leeg te maken, en in dit geval pakte dat goed uit. 17 januari 2020 heb ik een mailtje gestuurd naar de gedeputeerde met daarin een aantal links, verwijzend naar aantoonbaar werkende proefopstellingen van uitvindingen waarbij ammoniak vrijwel geheel of zelfs geheel
3770 wordt afgevangen. Die mail heb ik eventjes natuurlijk doorgestuurd naar de Partij voor de Dieren. Dat snapt u wel.

Voorzitter, we leven in een bijzondere tijd. Mensen die geloven dat koeien niet in de wei horen, maar zonnepanelen wel. Heel bijzonder. We blijven voorstander van beleid met realiteit als basis.
3775 Dat schijnt nogal een uitzonderlijk standpunt te zijn, maar we houden nog even vol. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u. Dat waren minstens drie tegeltjes, denk ik. De heer Dekker van Forum voor Democratie.

3780 De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Een paar een paar, ja, observaties naar aanleiding van de eerste termijn en ook, ja, wat overpeinzingen. Je ziet vaak bij demissionaire colleges, demissionaire kabinetten, dat er nog in de laatste fase beslissingen worden genomen in de oude constellatie die eigenlijk politiek veel te zwaarwegend zijn. Je zag dat toen Forum van democratie in de Eerste Kamer de meerderheid zou krijgen zo ongeveer, in ieder geval een heel
3785 grote constellatie zou hebben, en de verkiezingen onder andere won op de klimaatwetgeving, toen werd er voorafgaand aan de installatie van een nieuwe Eerste Kamer nog snel even klimaatwetgeving doorgedrukt. Je ziet het nu eigenlijk weer in Den Haag bij de Wet publieke gezondheid en ook bij de pensioenwetgeving dat er enorm tempo wordt gemaakt om te voorkomen dat een eventuele nieuwe constellatie daar roet in het eten kan gooien. En je ziet nu

3790 hier op provinciaal niveau eigenlijk een beetje hetzelfde. Er heeft een partij landelijk, maar ook hier, spectaculair gewonnen, de BoerBurgerBeweging, omdat ze vinden dat de landbouw, de boeren, in de hele ruimtelijke ordening met stikstof, met CO₂, enzovoorts, ja, fundamenteel tekort wordt gedaan en er echt heel anders moet worden gekeken naar, ja, het vormgeven van het landschap van Nederland met in het oog het belang van de boeren en van de productie van
3795 voedsel. Dat is het thema waarop de BoerBurgerBeweging gigantisch heeft gewonnen. Wat er nu hier voorligt, lijkt een beetje op die andere voorbeelden die ik gaf. Het is een nota, weliswaar aan een conceptstartnotitie, maar die in wezen aangeeft wat de hoofdlijnen van de inrichting zou moeten zijn van de provincie Noord-Holland, en daar is er een spanning tussen natuur, tussen NNN-gebieden en weer die boerenomgevingen. Maar ja, dat verhaal ligt er eigenlijk al. Het is een
3800 voortzetting van het beleid van het huidige coalitie goed beschouwd. Er is bovendien nog een soort tijdsclim, want ja, Den Haag heeft gezegd dat het voor 1 juli toch echt moet worden ingeleverd. En wat je ziet gebeuren, is dat zo'n BoerBurgerBeweging met al zijn kracht in deze Staten, ja, eigenlijk inbindt en zegt ja, wij gaan met die- We zitten nou in die coalitieonderhandelingen, dus we kunnen geen kant op. Weet je wat? Laten we dit maar even
3805 door laten gaan. Dus ze zitten al helemaal vast in de nieuwe constellatie. En verder vind ik nog een keer dat wij als Staten dan zeggen, ja, Den Haag zegt het nou eenmaal. Dus ook al zijn we demissionair en kunnen we dit eigenlijk helemaal niet beslissen, tja, 1 juli is 1 juli. Terwijl iedereen weet dat per 1 juli zo'n beetje alle ambtenaren in Den Haag voor drie maanden op vakantie zijn. Dus het heeft geen enkele zin om je strak aan 1 juli te houden. Dat vind ik toch
3810 opvallend. Dus ik zou mijn motie, onze motie, toch nog een keer in herinnering willen roepen. Het is denk ik helemaal niet verboden om te proberen om een werkelijke verandering te organiseren vanuit BBB en überhaupt vanuit deze Staten om te kijken of we niet kunnen afwijken van het pad wat gewoon al is ingeslagen en waar je de facto gedwongen wordt om verder op door te gaan. Dank u wel, voorzitter.

3815 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Mantel, JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, gezien de coalitieonderhandelingen was dit spel uit de eerste termijn natuurlijk wel te voorzien, maar waar
3820 de inwoners uit deze provincie hoopte dat er na 15 maart echt iets zou veranderen en dat er nieuwe politiek bedreven zou worden, die zijn wakker geworden met een illusie. In de commissie was er unanieme steun. Het PPLG gaat voor 1 juli naar PS, zodat de Statenleden inbreng kunnen geven en voorstellen kunnen indienen. En dat die voorstellen nu niet serieus worden genomen door de onderhandelende partijen vanwege een broedende kip is echt een schande. Stemmen
3825 zonder last of ruggenspraak geldt kennelijk niet voor iedereen. Ik doe daarom nogmaals een oproep aan de collega-Statenleden: beoordeel de ingediende moties op inhoud waarvoor u bent verkozen en niet op basis van de emotie uit uw achterkamer. Of, zoals de collega van de Partij van de Arbeid in de eerste termijn al zei, er staan bijzonder verstandige dingen in de moties. Met name natuurlijk de motie rivierkreeften. Het zou ook heel bijzonder zijn als de Noord-Hollandse fractie van de Partij van de Arbeid tegen de motie over rivierkreeften zou stemmen. Die motie is
3830 immers gekopieerd van de PvdA- motie uit Zuid-Holland en die werd unaniem aangenomen. Wij verwachten dan ook volop steun voor de motie. Het verbaasde mij helemaal daarom dat de gedeputeerde in eerste instantie de motie ontraadde, want hoe kan dat nou? Hij is namelijk al een jaar in uitvoering in Zuid-Holland. Maar oké, we zullen de motie aanhouden en er in de commissie op terugkomen. Voorzitter, tot zover het proces.

Argwanend zijn we nog wel over het maatwerk dat nog geleverd kan worden nadat dit stuk is opgestuurd naar het Rijk. Ik heb het er al even over gehad. Welke minister is er bereid om en
3840 nabij een miljard euro over te maken naar een provincie zonder daar harde eisen voor te stellen? Wij zijn benieuwd hoe dat zal verlopen, maar we zijn niet verbaasd als het zo zou verlopen.

Even kijken, voorzitter, een laatste dingetje over de motie die wij ingediend hebben over de PAS-melders. Ja, voorzitter, wij vinden dat inwoners en ondernemers recht hebben op antwoorden. Wij vragen de provincie in deze motie simpelweg de handschoenen op te pakken, druk te zetten op het
3845 Rijk na al dat getreuzel in Den Haag en desnoods zelf een plan uit te werken hoe nou om te gaan met de PAS-melders. Wij zullen deze motie dan ook gewoon in stemming brengen. Dank u wel.

Motie 52 'Meer leven in de sloot zonder exoot', ingediend door JA21 en CDA maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3850

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Alberts van de SP.

3855

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel. Dames en heren, we zijn veertig jaar te laat om fatsoenlijke maatregelen te nemen waar we het nu over hebben. Wat mij betreft zouden we vandaag al stappen hebben kunnen zetten. Maar goed, er is weer op de rem getrapt. Het zij zo. Ik leg me erbij neer, maar onder protest. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Vendrig van de BBB.

3860

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, de BBB wil het eigenlijk kort houden. We zijn als BBB-fractie erg blij dat we er zo uitgekomen zijn. Ja, het deed mij voorkomen dat deze vergadering niet alledaags was, begrijp ik. Ik heb natuurlijk nog niet zoveel vergaderingen meegemaakt. Maar goed. Er is voor een goede oplossing gekozen, denk ik. Ja, de moties worden nu – er zijn ook goede moties bij – meegenomen. Dus ja, ik wilde het graag hierbij laten.

3865

De **VOORZITTER**: Een interruptie door de heer Mantel.

3870

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik vroeg me af of de BBB het eens is met de motie PAS-melders, zoals ik die heb ingediend.

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, over de PAS-melders is natuurlijk veel te doen. Wij zijn daar natuurlijk ook mee bezig. Het wordt nog besproken ook in de formatiebesprekingen. Dus in dat opzicht, ja, kan ik er niet alles over zeggen nu.

3875

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, ik heb nog één vraag. In Limburg zit er een nieuwe coalitie, zo werd volgens mij vanmorgen bekend. Die hebben het onderdeel verplichte uitkoop uit de instrumentenkoffer gehaald. Is de BBB daar hard genoeg voor om dat ook hier in Noord-Holland voor elkaar te boksen?

3880

De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, ook dit, moet ik zeggen, ligt nog op de tafel bij de formatiebesprekingen. Dus ja, ik kan daar nu ook geen harde uitspraak over doen.

3885

De heer **MANTEL** (JA21): Dat betekent dus dat het onderhandelbaar is en dat de keiharde belofte 'geen gedwongen uitkoop' bij deze gebroken is?

De heer **VENDRIG** (BBB): Nee, dat is het helemaal niet, want wij gaan daar heel zorgvuldig mee om. We zullen kijken, ja, hoe we daar uit gaan komen.

3890

De **VOORZITTER**: Dat was uw bijdrage, meneer Vendrig? Dank u wel. Dan gaan we naar Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

3895

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ik wilde het ook kort houden. Ik wilde Gedeputeerde Staten bedanken voor de beantwoording van de vragen uit de eerste termijn en de vorm van, nou ja, laten we het inderdaad een soort van Nota van Beantwoording noemen die er nu komt. Eén vraag is nog opengebleven. Die ging namelijk over het natuurbeheerplan, hoe gaan we daarmee om? Dat wordt een bevoegdheid van GS. Prima. Maar is het dan wel zo dat, analoog met hoe we omgaan met de Omgevingsverordening, als daar zaken in zitten waarvan we denken nou, dat kan best wel eens groots en meeslepend worden, politiek, of heel klein zijn, maar toch venijnig blijken, dat we dan als commissie meegenomen worden daarin en nog een advies uit kunnen brengen? Daar zou ik nog benieuwd naar zijn.

3900

De **VOORZITTER**: Een interruptie door Statenlid Kostić.

3905

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Een interruptie op een vraag. Mooi.

De **VOORZITTER**: Volgens mij is het een interruptie, want het is geen commissiebehandeling. Dus het is een interruptie.

3910 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, het kan allemaal in deze Staten. Ja, want wij zaten daar ook mee. Ik heb voor de zekerheid – niet dat ik hem per se hoeft in te dienen – een amendement achter de hand. Maar ik probeer een beetje te polsen bij GroenLinks. Wij hebben vooral bezwaar tegen besluitpunt vier, omdat GS zegt: geef ons deze bevoegdheid, omdat u met het vaststellen van het PPLG vandaag eigenlijk ook de kaders vaststelt voor het maken van het natuurbeheerplan. Daarmee wordt het natuurbeheerplan geen beleidsstuk meer, maar wordt het
3915 eigenlijk gewoon uitvoering. Maar bent u het ook met ons eens dat het nu eigenlijk niet het geval is? Want vandaag stellen we het PPLG niet vast; dat doen we volgend jaar.

3920 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ben ik het daar mee eens? Nou ja, dat is niet echt ter discussie, want dat doen we. Dus of ik het daarmee eens ben of niet. Desalniettemin denk ik wel dat we nu alvast die natuurbeleidsplannen kunnen delegeren als het inderdaad zo is dat we meegenomen worden in grootse en meeslepende, dan wel kleine en venijnige zaken.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder? Of u was klaar?

3925 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ik was klaar.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de heer De Wit van de VVD.

3930 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, waarvoor dank, voorzitter. Ik denk toch gehoord hebbende vanmiddag de discussie dat het ook goed is voor ons als Staten om te reflecteren op het feit dat we, laten we zeggen, in januari, februari met elkaar hebben gezegd in de commissie NLG: we willen graag betrokken zijn, we willen bespreken wat er naar Den Haag gestuurd wordt. Dat hebben we vandaag met elkaar gedaan. Maar ik heb toch het idee dat in ieder geval delen van de
3935 aanwezigen, maar ik schaar mezelf daar ook onder, laat ik dat zo zeggen, misschien toch even behoefte heeft van nou, is dit nou geslaagd op welke manier we PS betrokken hebben bij dit proces? Wellicht moeten we de volgende keer de verwachtingen- Wat eerder de klokken gelijkzetten, laat ik het zo zeggen. De verwachting daarbij managen. Dus als in ieder geval een les die ik er vandaag wel uitgehaald heb. Ik wil overigens daarbij wel opmerken, voorzitter, dat de VVD wel degelijk serieus heeft geluisterd naar de inbreng van andere partijen. De suggestie werd
3940 net even gewekt door de collega van JA21 dat dat misschien niet het geval zou zijn. Ik heb zeker nuttige dingen gehoord. De VVD maakt zich ook zorgen over de effecten van wat we met onder andere zoetwater in het veengebied gaan doen. Wij maken ons ook zorgen over de betrokkenheid van de agrarische sector in de breedste zin van het woord en ook, laten we zeggen, het perspectief dat er voor die sector moet zijn. Ik sluit me ook helemaal aan bij de noodzaak voor
3945 bijvoorbeeld invasieve exoten. Volgens mij kunnen we daar elkaar echt wel vinden. Dus het is niet zo dat als een motie niet in stemming wordt gebracht of aangenomen, dat daar niet een wezenlijke meerwaarde in dit debat zou kunnen zitten. Ik heb ook dingen gehoord waar ik het vandaag niet mee eens ben. En dat zal altijd zo blijven, ben ik bang, in deze zaal. Dat is verder ook niet heel erg. Zo werkt de politiek uiteindelijk.

3950 Wat ik overigens wel wat meer nog even onderstreept wil hebben, is, we hebben het gehad over moties die zijn ingediend en dat de inhoud daarvan wordt meegenomen bij de verdere totstandkoming van het PPLG. Wij mogen er toch van uitgaan dat alles wat niet in moties is gezegd, maar toch ook zinnig is, ook op een of andere manier in dit college voor 1 juli, maar ook
3955 daarna, zal worden meegenomen, want uiteindelijk hoeven niet alle zinnige opmerkingen in een motie te worden verrat. Die wijsheid dank ik aan de collega van de Partij van de Arbeid waar ik het geheel mee eens ben. Dank voor die mooie observatie. Ik denk dat het nu aan ons is om ook de participatie, de inbreng van anderen, in de provincie serieus te nemen. Dat is een taak van ons allemaal. Daar staan wij voor aan de lat. Wij doen dat graag. Ik roep de mensen thuis op, die
3960 misschien naar dit debat hebben geluisterd: je hoeft geen motie te schrijven, wij nemen uw inbreng serieus en benader ons als u daarover in gesprek wil. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Koning-Hoeve van het CDA.

3965 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, wij zijn als CDA wel teleurgesteld over het proces van vandaag. Het CDA vindt dat daarna nu echt aanpassing van het PPLG nodig is, voordat het naar de minister wordt gestuurd. Daarom was voor ons het indienen van moties heel belangrijk.

Maar nu blijkt dat de beoogde coalitiepartijen standaard tegen alle moties gaan stemmen, is er een onwerkbaar werkwijze ontstaan en heeft het dus geen zin om die moties in te dienen. Er zit niets anders op dan de meeste nu aan te houden. Feit is nu dus wel dat de inhoud van het PPLG bepaald gaat worden door acht mensen die achter gesloten deuren aan de onderhandelingstafel zitten. Is dat transparante politiek? Wij zijn uiteindelijk wel blij met de toezegging van GS, dat ze alle moties gaan meenemen, en daar hebben wij dan wel hoge verwachtingen van natuurlijk. Een motie die nu nog wel ingediend wordt, is die over de PAS-melders, interimmers en vrijgestelde bedrijven. Daar moet nu echt heel snel een oplossing voor komen. Dus geen pas op de plaats, maar legalisatie. Omdat die motie eigenlijk min of meer losstaat van het PPLG, is het wel terecht dat hij nu wel ingediend wordt. Wij hopen dan ook, om met redacteur Ivo de Grote te spreken, dat de BBB dan nu bij deze motie in ieder geval wel kan laten zien dat ze meer onder de motorkap heeft dan het mooie en woeste geronk van een tractordiesel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel, voorzitter. Ten eerste dank aan GS voor de oplossing die we uiteindelijk gevonden hebben voor het grootste deel van de moties om het toch als richtinggevend te gebruiken. Het wordt gewaardeerd dat er toch met ons is meegedacht. En ik wilde nog even ingaan op het commentaar van de heer van de PvdA over de vele moties die worden ingediend. Ik denk dat we hier allemaal niet zitten om alleen maar moties in te dienen, maar ik denk dat we hier zitten om dingen te bereiken. Dus zolang het mogelijk is om dingen te bereiken zonder het indienen van moties, dan staan we daar natuurlijk voor open om minder moties in te dienen, maar dan zou ik wel graag willen gewaarborgd zien dat het commentaar wordt meegenomen.

De **VOORZITTER**: De heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Voorzitter, dit is een gekke dag. Er is geen landbouwakkoord, er is geen coalitieakkoord en toch hebben we hier met zijn allen een enorme vergadering gehad over het PPLG. We hebben het zelfs gehad over moties en wat de betekenis van moties is. Kortom, we hebben met elkaar een hele hoop uitgewisseld, en dat is goed. Daarom is het ook, buiten dat het een rare dag is, een goede dag geweest, omdat we met elkaar goed hebben kunnen praten. Wij danken de samenstellers van het PPLG-rapport en we danken de gedeputeerde voor de gevonden oplossing, het aanhouden van al die moties, en we hopen dat het tot een mooi resultaat zal leiden. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, kort. Ik wil heel graag drie dingen benadrukken. Dat we het echt heel belangrijk vinden, ook vanuit die verbindende boodschap, om ten eerste in te zetten op de maatregelen die op integrale oplossingen sturen voor natuur, milieu en een gezonde leefomgeving. Emissiearme stallen doen dat niet. Die sturen per definitie op één aspect, bijvoorbeeld ammoniak, en dat past gewoon niet goed in onze PPLG. Ten tweede, zorg ervoor dat we maatregelen kiezen die het meeste opbrengen voor de maatschappij. Maatschappelijke kostenbatenanalyse. En ten derde, alsjeblieft, het dierenwelzijn. Dit is onze kans dat we de boeren niet weer tegen de muren laten oplopen over vijf jaar of zes jaar, omdat we daar weer nog wat moeten doen. Dus neem het dierenwelzijn mee, herzie je mening over de intensieve veehouderij, want volgens mij stuurt alles in het PPLG in gedachten misschien weg van die intensieve veehouderij, maar het is ook tijd om het een keer uit te spreken in lijn met wat onze burgers vinden.

Tenslotte nog een amendement. Dat slaat op wat ik net tegen GroenLinks heb gezegd. En wellicht is het niet nodig, maar ja, ik zie wel of ik het moet intrekken of niet. Amendement Natuurbeheerplan bij PS. Besluiten in bovengenoemd ontwerpbesluit de tekst in besluit 4 'in te stemmen met het voorstel van Gedeputeerde Staten om het natuurbeheerplan vanaf heden te laten vaststellen door het college van Gedeputeerde Staten', te vervangen door 'in te stemmen met het voorstel van Gedeputeerde Staten om het natuurbeheerplan vanaf heden te laten vaststellen door het college van Gedeputeerde Staten met uitzondering van grote en

meeslepende en kleine, ingrijpende wijzigingen in subsidiemogelijkheden voor natuur en landschap'. Dank u wel.

Amendement 10-12 juni 2022

4030 Natuurbeheerplan bij PS

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Besluit:

De tekst in besluit 4:

4035 *"in te stemmen met het voorstel van Gedeputeerde Staten om het Natuurbeheerplan vanaf heden te laten vaststellen door het college van Gedeputeerde Staten"*

te vervangen door:

4040 *"in te stemmen met het voorstel van Gedeputeerde Staten om het Natuurbeheerplan vanaf heden te laten vaststellen door het college van Gedeputeerde Staten, met uitzondering van grote en meeslepende, en kleine en ingrijpende wijzigingen in subsidiemogelijkheden voor natuur en landschap."*

4045 *Toelichting*

GS stelt dat het beleidsmatig kader voor het Natuurbeheerplan het PPLG is. Dit programma is echter nog in concept-startfase en dient daarom (nog) niet als beleidskader.

En gaan over tot de orde van de dag.

4050

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ondertekend. Maakt onderdeel uit, dit amendement, van onze beraadslagen. Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Vonk van de PvdA.

4055

De heer **VONK** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Aan deze kant van de tafel staat het dingetje al een beetje hoger ingesteld, dus dat lijkt mij wel praktisch. We hebben heel breed en constructief gepraat over het PPLG. Dat stemt de Partij van de Arbeid zeer tevreden. De Partij van de Arbeid is ook eigenlijk wel blij met het aanhouden van alle moties, wat u heeft willen doen, want dat geeft twee effecten. Het eerste is dat dat nog meegenomen kan worden in de definitieve conceptversie voor 1 juli. Maar het levert ook op dat wij, als Partij van de Arbeid, daar ook heel veel elementen uit kunnen pakken waarvan wij denken: die kunnen nog wel wat extra nadruk in de coalitieonderhandelingen gebruiken. En daar zijn we u allen zeer dankbaar voor. Voorzitter, dat is het. Dank u wel.

4060

4065

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Ja, de heer De Wit stelde wel een goede vraag: is het nou geslaagd wat we vandaag gedaan hebben? Ik weet niet direct het antwoord. Ik denk dat het proces geen schoonheidsprijs verdient, maar dat we met de uitkomst best tevreden zijn. En ik heb net zelfs gehoord dat we de agenda van de coalitieonderhandelingen mede hebben bepaald. Nou, dat is natuurlijk helemaal een mooie uitkomst. Maar wij zijn in ieder geval blij dat de inhoud van deze moties en suggesties, die we hebben gedaan vandaag, meegenomen worden en ook in een Nota van Beantwoording uitgelegd wordt op welke manier dat wel of niet kan worden meegenomen.

4070

4075

Dan nog een opmerking over het natuurbeheerplan. Wij ondersteunen het feit dat het goed zou zijn als er expliciet wordt gemaakt dat grootse en meeslepende en kleine, venijnige wijzigingen via PS komen. Dus daar horen we graag uw reactie op.

4080

En dan tenslotte de motie die nog staat. Wij ondersteunen van harte de motie van JA21 om het Rijk op te roepen om prioriteit te geven aan PAS-melders en interimers. Het staat ook eigenlijk helemaal los van het PPLG. Het is gewoon een probleem wat we nu moeten oplossen. Als we dat niet horen van het Rijk voor het eind van het jaar is het goed dat wij dit zelf gaan oppakken.

4085

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Mülder van D66.

4090

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel voor het woord. Om nog even terug te komen op, waar we eigenlijk in de eerste termijn waren gebleven, de kritiek van de heer Vonk op het indienen van zoveel moties, die dan weer werd gesteund door de heer De Wit. Er werd gevraagd of ik mij genoeg gedegen bewust was van het risico wat ik neem als ik een motie indien op het moment dat die wordt weggestemd, dat dat beleid dus ook nooit meer kan worden uitgevoerd. Maar dat is ook precies het risico wat bijvoorbeeld de PvdA heeft op het moment dat ze tegenstemmen. Dat is de hele reden waarom we moties indienen. Ik denk dat er ook nog te weinig in deze discussie wordt belicht dat er ook een mogelijkheid is vanuit GS om ook dingen toe te zeggen bij moties. Daar straks meer over. Want allereerst inderdaad sluit ik me aan bij wat meer andere mensen hebben gezegd: een beetje dramatische dag was het wel. Een puntje van kritiek ook voor de gedeputeerde: er werd gesproken over de blauwe persoonlijkheid en de juridische achtergrond. Ik denk dat als we dat inderdaad hadden gezien in dit proces, dat dat niet zo dan had hoeven gebeuren.

4100

Maar over die, ja, soort van toezeggingen gesproken. We hebben natuurlijk in de commissie, heb ik een aantal van deze moties al aangekondigd. Ik zie wel dat ik er net eentje ben vergeten. Ik wil namelijk- Over eentje was er namelijk consensus met de gedeputeerde. Dat was die over de realisatie van NNN, want het is staand beleid. Dat is staand beleid. Dus daar werd al van gezegd: ja, ja, dat is eigenlijk al zo, Dat is eigenlijk anders opgeschreven. Dus daarom wil ik die alsnog even indienen om te kijken of ik dit keer-

4105

De **VOORZITTER**: Een moment, want ik denk dat in het voorgaande wat u heeft uitgesproken, de heer De Wit een interruptie voor u heeft.

4110

De heer **DE WIT** (VVD): Ik werd er toch even door getriggerd, voorzitter, en ik wil er toch even een punt van maken. De collega van D66 praat over de kleuren die de gedeputeerden al niet bij haar zou hebben. Maar is de collega het met mij eens dat de partijen in de Staten hier ook om gevraagd hebben, om dit debat vandaag, en dat in die zin dat proces, dat wellicht niet de schoonheidsprijs verdient, ook echt wel vanuit onze Staten is gekomen en niet alleen maar aan de kleur van de gedeputeerde al dan niet zou zijn te wijten.

4115

De heer **MÜLDER** (D66): De kleur van de gedeputeerde is hetgeen wat de gedeputeerde zelf heeft genoemd. Ik wil u er ook even op wijzen dat inderdaad – en dat gaat ook over de dubbele rol – de gedeputeerde ook deel van onze Staten is. Dus ja, daar is ze ook debet aan. Maar om daarop terug te komen, de motie Realisatie van NNN- Ik moet hem er eigenlijk even bij pakken, want ik heb hem daar vergeten. Als u mij even toelaat.

4120

De **VOORZITTER**: De tijd loopt gewoon door.

4125

De heer **MÜLDER** (D66): Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om voor 1 juli op te nemen in het PPLG dat Noord-Holland streeft naar het afronden van NNN in 2027 en waar nodig gebruik kan maken van de door de Staten eerder gegunde uitloop tot uiterlijk 2029. Nou, hopelijk hebben we nog steeds consensus daarover.

4130

Motie 77-12 juni 2023 Realisatie NNN in 2027

4135

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.
Constaterende dat:*

- *In de concept-startnotitie wordt gesteld dat wij het natuurnetwerk Nederland (NNN) in Noord-Holland afronden in 2029;*
- *De streefdatum van de provincie Noord-Holland voor de realisatie van NNN nu nog 2027 is;*
- *In de Provinciale Statenvergadering van 21 november 2022 het Programma Natuurnetwerk2023 (PNN) is vastgesteld, waarin wordt gesteld dat de periode 2027-2029 als realisatiejaren NNN van de restopgave als uitloop wordt beschouwd;*

4140

- 4145 • Deze uitloop alleen bedoeld is voor het uitvoeren van de uitkoop.
Overwegende dat:
- Afronding van het gehele NNN noodzakelijk is voor het behalen van de opgaven van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG);
 - Dat er haast moet worden gemaakt met het realiseren van het NNN in Noord-Holland;
 - Om uitkoop in 2Q29 af te ronden, deze nu al in gang gezet dient te worden.
- 4150 Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- Voor 1 juli op te nemen in het PPLG dat Noord-Holland streeft naar het afronden van NNN in 2027, en waar nodig gebruik kan maken van de door de staten gegunde uitloop tot uiterlijk 2029.
- 4155 En gaan over tot de orde van de dag.
- Ondertekening: *Sijmen Mulder (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt).*
- 4160 De **VOORZITTER**: Die dient u opnieuw in, begrijp ik?
- De heer **MÜLDER** (D66): Ja.
- De **VOORZITTER**: Klopt het dat dat motie 74 was?
- 4165 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, het is precies dezelfde.
- De **VOORZITTER**: Oké. Dus die wordt opnieuw ingediend. Dan krijgt die een ander nummer, want hij is in eerste instantie- Ik heb begrepen, in de eerste termijn is alles aangehouden of ingetrokken. De status van intrekken, aanhouden is juridisch gezien hetzelfde. Dus dat betekent dat deze motie opnieuw wordt ingebracht. Oké. Hij maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.
- 4170 De heer **MÜLDER** (D66): Ik hoop dat mensen begrijpen dat dit de reden is: omdat er hier eigenlijk al consensus over was.
- 4175 Dan had ik als laatste punt, dat ik nog eventjes wilde benadrukken dat ik ook de oproep van GroenLinks, Partij voor de Dieren en van de ChristenUnie steun over besluitpunt vier.
- 4180 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Voordat ik naar het college kijk, ik heb even een vraag aan JA21. Er was hier aan deze kant van de tafel wat onduidelijkheid. In ieder geval, uw motie over de PAS-melders heeft u niet ingetrokken. En de vraag is of motie 52, of die wel of niet is aangehouden. Dat is de motie over de sloot zonder exoot. De heer Mantel.
- 4185 De heer **MANTEL** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter, ja, die motie over rivierkreeften, die wordt aangehouden.
- De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dus dat betekent dat ik na de zojuist ingediende motie dan motie 51, motie 53 en de nieuw ingediende motie 'oud 74', en ik weet niet welk nummer die gaat krijgen, maar dat zijn dan drie moties en één amendement. Dank u. 77 wordt dat straks. Dan kijk ik naar het college voor de beantwoording in de tweede termijn. En schors ik even vijf minuutjes, dan kan de gedeputeerde ook even kijken naar het amendement. Is dat goed? Vijf minuten schorsing.
- 4195 *Schorsing 19.39 tot 19.44 uur.*
- De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan het college, gedeputeerde Rommel, in tweede termijn.
- 4200 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ik ga eerst nog maar eventjes terug naar Statenlid Kostić over – want daar was ik door in verwarring gebracht – de valse melders. Dat ik denk, ja ik praat zelf niet over valse melders. Wat we aan het doen zijn, is, dat we van de PAS-melders die er

4205 zijn, dat we aan het kijken zijn of zij al voor de legalisatie in aanmerking komen of dat we nog meer informatie nodig hebben. En als eruit zou komen dat er ten onrechte gemeld is – en dat kan met van alles te maken hebben, ik wil dat geen valse melders noemen – dan hebben wij gewoon echt meer informatie nodig, ook van het Rijk, om dat goed te kunnen gaan beoordelen. Er is nog geen specifiek intrekkings- en handhavingsbeleid geformuleerd. Dus ook hier geldt maatwerk ten aanzien van alle PAS-melders.

4210 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Oké, maar u maakte uw zin niet af. De gedeputeerde zei ‘als er sprake is van onterecht melden, dan...’ Kunt u dat afmaken?

4215 Gedeputeerde **ROMMEL**: Als er sprake is van onterecht melden, dan zullen we daar natuurlijk naar moeten kijken van wat we daarmee gaan doen, want die zijn dan blijkbaar vergunningsplichtig in plaats van dat ze PAS-melder zijn. Dus moeten we kijken, ook bij hen verifiëren, of zij gelegaliseerd- Of, zich kunnen legaliseren. Wat ik net zei, we hebben geen intrekkings- of handhavingsbeleid daar nog op en dat is gewoon maatwerk.

4220 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, nu ben ik helemaal in de war, want in de beantwoording van onze technische vragen bij het PPLG staat toch echt dat bij zulke gevallen dan niet wordt gelegaliseerd. Als het onterecht is, wordt het niet gelegaliseerd. Bent u het daar met ons eens? Dan zijn we klaar met dit debat. Of wilt u daar toch een andere mening over formuleren?

4225 De **VOORZITTER**: Mevrouw Rommel, via de voorzitter graag. Ja, dat snap ik maar- Ik geef het woord aan mevrouw Rommel.

4230 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik zei dat eventjes verkeerd. Ik corrigeerde mij daar ook in die zin. Dat klopt, die gaan wij niet legaliseren. Die moeten zelf kijken of zij hun vergunning kunnen aanvragen en hoe ze dat doen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

4235 Gedeputeerde **ROMMEL**: Voorzitter, het amendement. Kijk, waarom wij gevraagd hebben om de natuurbeheerplannen, dat is een uitvoering voor GS en PS stelt de kaders in allerlei stukken, zoals het Masterplan biodiversiteit en dergelijke. Wij willen alleen heel graag- Het is nu dat wij iedere keer dit beheerplan voorleggen aan de Staten voordat er een besluit wordt genomen. Wij willen de procedure van subsidieaanvragen, en dat is gewoon een service naar de beheerders toe, versnellen. Dat is alles wat wij vragen om straks de uitvoering, nou ja, aan GS over te dragen. Ja, het PPLG is nu nog niet vastgesteld, maar op basis van de PNN, de Omgevingsverordening en dat
4240 soort zaken, is dit een uitvoeringsgebeuren. Ja, dat is het verzoek wat ik aan de Staten doe om dat goed te keuren. Kunt u er wat over zeggen? Ja, u kunt er altijd nog wat over zeggen. Ook zoals mevrouw Van Wijnen zei van GroenLinks. Het wordt naar de commissie toegestuurd. Dus u kunt er altijd iets over zeggen. Zeker ook als het groots en meeslepend is, ja, dan kunt u dat meegeven nog aan GS. Dus dit amendement wil ik hierbij ontraden.

4245 En dan heb ik de motie van D66, Partij voor de Dieren over de-

De **VOORZITTER**: De heer Klein, een interruptie.

4250 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, nog even over dat klein en venijnig en groots en meeslepend. Het gaat natuurlijk juist om het actief betrekken van de Staten en niet dat wij het wel kunnen lezen en het altijd in de commissie kunnen agenderen. Kunt u daar een toezegging over doen?

4255 Gedeputeerde **ROMMEL**: Maar, meneer Klein, u kunt daar wat over zeggen in de commissie, want bent u het niet met mij eens dat dit een uitvoeringsplan is?

4260 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): In principe wel, maar er zijn natuurlijk situaties – dat hebben we eerder gezien in de uitvoering – dat je denkt, ja, dit zit wel heel dicht aan tegen ook andere kaders of de situatie waarin het toch heel groots wordt. En dan zou ik graag willen dat u belooft, dat u toezegt, dat u in gevallen, waarin u denkt van nou, dit is toch wel groots of klein en venijnig, dat u de Staten betreft.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat beheerplan komt bij u als Staten in de commissie en daar kunnen wij u natuurlijk bij betrekken. Dat kunt u ook zelf op de agenda zetten.

4265

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik snap, we kunnen natuurlijk alles op de agenda zetten in de commissie, maar het zou fijn zijn als GS ons helpt en zegt: jongens, we hebben nu in het beheerplan een aantal dingen waar wellicht wat weerstand over is, of weet ik wat, wat een grote invloed heeft, zodat wij ook daarop voorbereid zijn. Kunt u dat toezeggen?

4270

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, als u wilt dat ik daar actief een stuk bij schrijf van nou, hier willen we graag nog wat over weten, dan wil ik dat best wel doen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Oké. Dank u wel voor de toezegging.

4275

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik weet, de gedeputeerde, dat we zo iets ook met NNN doen. Dus dat we bij NNN, een ontgrenzing, begrenzing, ook vragen van, goh, kan GS ons proactief bij groots en meeslepend en klein en ingrijpend vooraf informeren, zodat we hier iets over kunnen zeggen en meegeven aan GS? Kunt u die lijn volgen? En ja, dan is dat amendement overbodig en kunnen we die intrekken.

4280

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik heb het idee dat ik net iets dergelijks gezegd heb tegen de heer Klein. Dat wij dus, als er iets in zit, dat we dat zullen benadrukken van, let hier extra op, omdat u er wellicht anders overheen zou lezen of niet zou zien. Dat wil ik best doen.

4285

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voor de helderheid, want dit is wel een belangrijke voor ons. Vooraf, bij groots en meeslepend, klein en ingrijpend, het stuk proactief naar ons als PS sturen, zodat wij er op tijd iets over kunnen zeggen dat u weer kan meenemen. Is dat wat u nu toezegt?

4290

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wat ik toezeg, is dat wat ik tegen de heer Klein ook zei. Dat is dat we er een stuk bij zullen doen van, let hier even op, of hier willen we iets over hebben.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Iets naar de commissie sturen kan ook op de C-lijst belanden. Zegt u nu toe: ik zet het dan op de B-lijst, zodat het besproken wordt? Want dan zijn we klaar met de discussie nu.

4295

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, kijk, ik begrijp wel van- Kijk, op de B-agenda zetten, dat weet u zelf ook, dat doet u zelf. Alleen, wat ik dus zeg nu, is dat we wel de Staten actief mee kunnen nemen als er iets in zit, wat groots en meeslepend of klein en- Maar u bent zelf degene die het op de B-agenda zet, als het op de C-agenda staat. Dus wij kunnen het, als u dus zegt van 'nou, we willen het zelfs nog dat GS het op de B-agenda zet', dan wil ik dat ook best wel doen. Maar het is wel aan u om het op te B-agenda te zetten. Maar als u zegt 'wij willen dat allemaal als Staten', dan hoor ik dat graag van alle Staten. Maar dan wil ik dat best doen.

4300

4305 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dan met betrekking tot de motie Realisatie NNN in 2027 van D66. Die zegt: kun je dit zo opnemen in het PPLG? Wat er nu in het PBLG staat, dat is op basis van de werkwijze die we hebben afgesproken binnen GS en dat hebben we gezegd dat we dat ook in het PPLG doen. Daarin staat: wij zullen de NNN, de datum, en dat staat nu in het PPLG- Kijk, we zitten natuurlijk ook in de onderhandelingen, maar we zullen als afrondingsdatum 2027 hanteren, waarbij het zo kan zijn dat we de verwerving in 2027 zullen doen en de uiteindelijke realisatie in 2029. Dat is de afspraak die er nu is en daar hou ik me nu aan vast.

4310

4315 De heer **MÜLDER** (D66): En dan als laatste stap zou ik nog graag willen zien dat u dat ook gaat opschrijven. Want dan is dat gewoon een toezegging op mijn motie.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou, naar mijn idee staat het er nu zo in. Dus dan moet ik even de tekst nakijken. Maar het staat erin, zoals wij het in de werkwijze hebben vastgesteld. Ik heb dat daaruit ook over laten nemen.

4320

De heer **MÜLDER** (D66): Nou, 2027 staat niet genoemd. Er staat gewoon alleen '2029' genoemd als realisatiejaar.

4325 Gedeputeerde **ROMMEL**: Laat ik het zo zeggen, daar gaan we dan even naar kijken. En als 2027 niet genoemd staat, maar ik was in de veronderstelling van wel, dan voegen we dat 2027 toe met wat ik net zei: dat verwerven in 2027 en dat realiseren in 2029. Dat was het voorzitter.

4330 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn, reactie van GS. Er is nog even gesproken over het amendement en de motie die zojuist zijn ingediend. Als ik straks overga naar het volgende agendapunt, dan kunt u niets meer wijzigen aan moties of amendementen. Dus ik kijk even rond of daar behoefte aan is.

4335 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Kan ik twee minuten schorsen om even met andere partijen af te stemmen?

De **VOORZITTER**: Zeker.

4340 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u.

De **VOORZITTER**: Vijf minuutjes. Ik schors de vergadering.

Schorsing 19.55 tot 20.00 uur.

4345 De **VOORZITTER**: Dames en heren, mag ik u verzoeken te gaan zitten? [...] Goed, als alle Statenleden gaan zitten of hun plaats weer innemen, dan geef ik nu het woord aan Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren.

4350 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Gezien de toezegging van de gedeputeerde trekken we het amendement in.

Amendement 10 'Natuurbeheerplan bij PS', ingediend door Partij voor de Dieren maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

4355 De **VOORZITTER**: Dat betekent, geachte Statenleden, dat amendement genummerd 10 is ingetrokken. Anderen nog? De heer Mulder.

4360 De heer **MÜLDER** (D66): Ja, ik ben ook erg tevreden met mijn toezegging en daarom trek ik ook mijn motie in.

Motie 77 'Realisatie NNN in 2027', ingediend door D66, Partij voor de Dieren en Volt maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

4365 De **VOORZITTER**: Dan is motie 77 ook ingetrokken. Anderen nog? Andere partijen? Dat betekent dat er twee moties zijn overgebleven. Dat is motie 51 en motie 53. Die zullen aan het eind van de beraadslagingen straks aan het eind van de vergadering in stemming worden gebracht en sluit ik hiermee dit agendapunt af.

4370 *De discussie wordt gesloten.*

10. Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer (VD-18).

4375 De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu naar agendapunt 10, dat is de Zienswijze van de conceptbegroting. Randstedelijke Rekenkamer 2024. Het is voordracht 18. De Randstedelijke Rekenkamer is opgericht bij de regeling door Provinciale Staten van de provincies Utrecht, Flevoland, Zuid-Holland en Noord-Holland. Die heeft een begroting voor het jaar 2023 opgesteld. U kunt conform ons artikel 48 van de Wet gemeenschappelijke regelingen een zienswijze op deze conceptbegroting indienen. In de beleidsbegroting is één programma opgenomen en dat is een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken worden genoemd. In de

4380 eerste begrotingswijziging 2024 zal de Randstedelijke Rekenkamer een concreet onderzoeksprogramma opnemen. Dus die krijgt u nog in deze Staten te zien. In de financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie in de meerjarenbegroting opgenomen.

Eerste termijn

4385 De **VOORZITTER**: Dan heeft zich volgens mijn lijstje één spreker aangemeld en dan geef ik het woord in de eerste termijn aan Statenlid Van Wijnen.

4390 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Voorzitter, wij zouden graag een amendement indienen bij dit stuk. Dat is rondgestuurd. Dus dat is bekend. Ik zal me beperken tot het dictum. Wijzigen derhalve het besluit van de Statenvoordracht als volgt: na a komt te staan 'gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer, in deze zienswijze op te nemen dat het werk van de plaatsvervangend bestuurder met een toezichthoudende rol onverenigbaar is met het uitvoeren van andere functies in de Randstedelijke Rekenkamer en wij erop vertrouwen dat de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer wordt betrokken bij het inrichten van het bestuurs-/directieteam, zodanig dat de onafhankelijkheid van de plaatsvervangend bestuurder met een toezichthoudende rol is geborgd. En verder instemmend reageren met de begroting.

4400

Amendement 11-12 juni 2022

Zienswijze Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2024

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 12 juni 2023.

Constaterende dat:

- 4405
- *In 2022 en 2023 door personele onderbezetting ongebruikelijke stappen zijn genomen in de taakverdeling in de Randstedelijke Rekenkamer*
 - *De plaatsvervangend bestuurder met toezichthoudende rol tevens taken uitvoerde van de adjunct-directeur.*

Overwegende dat:

- 4410
- *Indien dergelijke ongebruikelijke stappen worden genomen PS hierover geïnformeerd dient te worden en de tijdelijkheid van deze stap onderbouwd en overlegd moet worden.*

Besluit:

Wijzigen derhalve het besluit van de Statenvoordracht als volgt:

4415 *Na a. komt te staan: gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer.*

In deze zienswijze op te nemen dat

- 4420
- *Het werk van de plaatsvervangend bestuurder met een toezichthoudende rol onverenigbaar is met uitvoeren van andere functies in de Randstedelijke Rekenkamer.*
 - *Wij erop vertrouwen dat de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer wordt betrokken bij het inrichten van het bestuurs-/directieteam zodanig dat de onafhankelijkheid van de plaatsvervangend bestuurder met toezichthoudende rol is geborgd.*
- 4425

- *En verder instemmend te reageren met de begroting;*

En gaan over tot de orde van de dag.

4430 *Ondertekening: Tessa van Wijnen (GroenLinks), Daniël van den Berg (JA21), Gerda Bakker (VVD), Dennis Heijnen (CDA), Johan Dessing (Forum voor Democratie), Michel Klein (ChristenUnie), Marco Deen (PVV), Emre Kanik (D66), Ingrid de Sain (BBB), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Gert-Jan Leerink (PvdA), Remine Alberts (SP) en Maik de Weerdt (Volt).*

4435 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Fijn dat u hem heeft rondgestuurd, want u heeft hem zo snel voorgelezen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het is vrij droge tekst.

4440 De **VOORZITTER**: Hij is door een groot aantal partijen ingediend en hij is ook door alle partijen ondertekend. Dank u wel.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, hij is door alle partijen ingediend.

4445 De **VOORZITTER**: Dat zei ik al. U hoeft niet alles te herhalen, hoor, mevrouw Van Wijnen. Uiteindelijk heeft de voorzitter altijd het laatste woord, zoals u weet. Er zijn geen andere sprekers aangemeld. Er is geen behoefte, weet ik, om namens GS daarop te reageren. Mevrouw Van Wijnen, wilt u in de tweede termijn het woord? Nee, niet vanaf uw plaats. Als u het woord wil voeren, moet u- Nee, dat dacht ik al. Dank u wel. Daarmee hebben wij- Is er nog behoefte om iets
4450 in het amendement te wijzigen? [...] O, sorry, ja, hij maakt wel onderdeel uit van de beraadslagingen. Hij zal zo worden rondgedeeld en dat zal dan amendement nummer 10 worden. Sorry, nummer 11, want nummer 10 is zonet ingetrokken. En daarmee rond ik de beraadslagingen over agendapunt 10 af.

4455 *De discussie wordt gesloten.*

11. Vragenuur.

4460 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij het vragenuur beland. Er zijn, even voor alle duidelijkheid, bij het vragenuur geen interrupties toegestaan en er kunnen ook geen moties worden ingediend. De termijnen: eerste termijn voor Provinciale Staten is drie minuten en voor Gedeputeerde Staten ook drie minuten; en de tweede termijn voor Provinciale Staten één minuut, dat is per vraag
4465 natuurlijk, en één minuut voor GS; en dan eventueel kunnen ook nog aanvullende vragenstellers in de tweede termijn een minuut krijgen om aanvullende vragen te stellen. Er zijn vier sets mondeling vragen ingediend door de fractie van Forum voor Democratie inzake verkeersbeleid Amsterdam, de SP inzake artikel Noord-Hollands Dagblad over het bedrijf in Beemster, de fractie van D66 in het kader van archeologie en de fractie van de Partij voor de Dieren inzake financiële crisis bij waterschap Amstel Gooi en vecht.

4470 *Vragen van de fractie Forum voor Democratie inzake Verkeersbeleid Amsterdam.*

De **VOORZITTER**: En dan ga ik als eerste het woord geven aan de heer Dessing voor het stellen van de vraag van Forum voor Democratie.

4475 De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. "Ik begin het gevoel te krijgen dat ik rond rij in een doolhof zonder uitgang", aldus de bestuurder van een bestelbus die vandaag vastliep in de knip in de Weesperstraat in Amsterdam, die, zoals u allemaal weet, vandaag is ingevoerd. Er stond een file op de A2 tot aan Utrecht, omdat je de stad Amsterdam niet meer in kon komen. Vier buslijnen werden ingekort door de verkeerschaos en die konden alleen tot Amsterdam Noord rijden, want de binnenstad van Amsterdam was vandaag onbereikbaar. De Ondernemersclub MKB
4480 Amsterdam zegt: dit is heel slecht voor de bereikbaarheid van de stadsdelen Oost, Centrum en Zuid. "Alle ondernemers, leveranciers, busjes van schoolkinderen en gehandicapten, servicemonteurs en dus ook tweehonderdduizend Amsterdammers gaan hier last van krijgen", aldus De Telegraaf vanochtend. Dat is meteen het bruggetje naar de provincie, want ook de provincie heeft last van deze knip. Daarom stellen wij als Forum voor Democratie de volgende
4485 vragen. In hoeverre vindt er overleg plaats over de Amsterdamse plannen tussen de provincie en de gemeente? Denkt de gedeputeerde dat de economische positie van de periferie door de plannen onder druk staat? Vraag 2, de gemeenten willen onder meer de N200 reguleren, wat volgens de Omgevingsvisie 2050 inhoudt dat er sprake zal zijn van intelligente toegang, betalen naar gebruik of circulatiemaatregelen/knips. Hoe beoordelen de gedeputeerden dit plan? Is de
4490 gedeputeerde van plan om medewerking te verlenen aan Amsterdam? Vraag 3, deelt de gedeputeerde de zorgen van de ANWB en vindt de gedeputeerde dat Amsterdam de doorstroom op de A10 in gevaar mag brengen? Vraag 4, verwacht de gedeputeerde dat de A8 en daardoor ook de N247 en de N235 te maken krijgen met meer drukte als de Amsterdamse plannen worden doorgevoerd? En hoe gaat de gedeputeerde een verkeersinfarct, zoals er nu in Amsterdam
4495 vandaag al gebeurde, ook in de dorpen voorkomen? Vraag 5, veel mensen uit de provincie zijn afhankelijk van de auto, omdat het ov-net niet overal toereikend is. Hoe gaat de gedeputeerde ervoor zorgen dat Amsterdam bereikbaar blijft? Gaat de gedeputeerde ervoor zorgen dat het ov-

net op korte termijn wordt verbeterd of gaat de gedeputeerde zich uitspreken tegen de Amsterdamse plannen? Vraag 6, hoe beoordeelt de gedeputeerde het plan van de gemeente om de pr-tarieven te verhogen? Is de gedeputeerde van plan om Amsterdam te ondersteunen bij het toegankelijk en betaalbaar houden van de P+R? En de laatste, vraag 7, hoe beoordeelt de gedeputeerde de Amsterdamse ambitie om fossiel vrachtvervoer te verbieden? Denkt de gedeputeerde dat ondernemers uit de provincie en met name het MKB voldoende financiële middelen hebben om uitstootvrije voertuigen te kopen? Dat was het. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik naar het college en in plaats van de heer Olthof zal gedeputeerde Stigter deze antwoorden overnemen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Het gevoel van een doolhof had ik ook wel een paar keer vandaag, terwijl ik niet eens in de file heb gestaan. Kunt u nagaan?

Een aantal vragen. In hoeverre hebben we overlegd met de gemeente Amsterdam over deze plannen? Nou, de provincie Noord-Holland zit eigenlijk samen met Amsterdam in dezelfde alliantie van het programma Samen bouwen aan bereikbaarheid. Daarbinnen hebben we gewerkt aan het multimodaal toekomstbeeld, afgekort MTB. Ik noem het nog een paar keer, vandaar dat ik het even MTB noem. Dat is niet de mountainbike in dit geval, maar het programma Multimodaal toekomstbeeld. Een van de belangrijke principes uit dat MTB is dat wij de focus houden op een aantal draaischijven, de A1, de A9 en de A10. Daaraan heeft ook Amsterdam zich gecommitteerd. Dat betekent dat wij- Dat is nog steeds het vertrekpunt, zoals we eigenlijk met elkaar samenwerken en waar we ook Amsterdam aan zullen houden.

De tweede vraag gaat over de regulering van onder andere de N200, waarbij u refereerde aan de omgevingsvisie van de gemeente. Nou, de gemeente Amsterdam heeft in 2021 haar omgevingsvisie vastgesteld en ingezet op eigenlijk de modal shift van minder auto's naar andere vormen van mobiliteit, ook om de leefbaarheid daarin te vergroten. Dat is nog een zelfbindende visie. Dat wordt op dit moment uitgewerkt in een aanpak. Die zal na de zomer ongeveer gereed zijn. Dat zullen wij met Amsterdam bespreken en dan zullen we uiteraard kijken of die uitgangspunten van het MTB daarin nog steeds gehonoreerd gaan worden.

Deelvraag 3 over de doorstroming op de A10, of wij van mening zijn dat dat niet in gevaar mag komen. Dat delen wij. Daar zullen we ook Amsterdam aan houden. Dat maakt onderdeel uit van de principes die we met elkaar hebben afgesproken.

Vraag 4 over de effecten op de andere wegen, waaronder de A8 en de N247. Nou, op dit moment hebben wij geen indicaties dat op het moment dat die maatregelen doorgaan, dat het daar nu gaat vastlopen.

Vraag 5 gaat over de mensen die afhankelijk zijn van de auto. Ook wederom, er is in het MTB gekeken hoe we de bereikbaarheid kunnen vergroten. Dat gaat voor een deel over de autobereikbaarheid, maar ook over fiets en ov. Daar zijn allerlei maatregelen genomen om in het kader van de verstedelijking te kijken hoe die bereikbaarheid wel te garanderen. Dat betekent een aantal maatregelen op het gebied van bereikbaarheid, ten aanzien van automobilititeit, maar ook voor de versterking van fiets en ov zie je ook het voorbeeld dat we met de MIRT hebben afgesproken rondom het doortrekken bijvoorbeeld van de Noord-Zuidlijn.

Vraag 6 over de beoordeling van de gemeente van de plannen om de P+R-tarieven te verhogen. Nou, ik denk dat een goed parkeerbeleid het hele MTB, de kaders, in principe goed kan ondersteunen op dat vlak. Het is aan de gemeente zelf eigenlijk om daar invulling aan te geven. In algemene zin zie je dat die P+R of die energie- Mobiliteitshubs – energiehubs, kunt u nagaan – daarbij ondersteunend kunnen zijn en daarin ondersteunen wij de gemeenten. Dat was uw vraag. Niet alleen Amsterdam, maar ook de andere gemeenten.

En dat is de laatste, de beoordeling van de Amsterdamse ambitie om fossiel vrachtvervoer te verbieden. Nou, in het kader van ons Regionaal Mobiliteitsplan, dat is iets dichterbij mijn portefeuille, is er een menukaart ontwikkeld waar gemeenten gebruik van kunnen maken met maatregelen om CO2-reductie te realiseren rondom mobiliteit. Het is aan de gemeente zelf om daar keuzes in te maken. Daarbij gaat het niet alleen maar om de aanslag van nieuwe

vrachtauto's of wat dan ook, maar gaat het ook om andere typen maatregelen waar gebruik van kan worden gemaakt. Dat is ook wat we zien wat Amsterdam doet. Tot zover, voorzitter.

4560

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing, wilt u nog in tweede termijn een minuut nadere vragen stellen?

4565

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. En dank voor deze, ja, toch als ik zeg wat summiere antwoorden. En een aantal begrijp ik goed, maar wat ik toch moeilijk vind, is dat er eigenlijk gezegd wordt van ja, nou ja, Amsterdam doet eigenlijk nu eenmaal dat verhaal zo en die wil die modal shift; en ja, we moeten maar met het ov. Ik zie dat al voor me, dat MKB-busje, die stukadoors, die straks op een P+R moeten staan, dan de spullen ergens in een of andere bus moeten gaan doen. Ik zie het gewoon niet voor me. Dat kan toch niet waar zijn dat we op deze manier het MKB ook in de provincie toch eigenlijk in de kou laten staan? Ik zou daar toch wat meer reflectie nog op willen horen van Gedeputeerde Staten, want dit kunnen we het MKB, en ook de mensen die afhankelijk zijn van de auto richting Amsterdam vanuit de provincie, kunnen we wat ons betreft niet aandoen. Hoe kijkt de gedeputeerde daarnaar?

4570

4575

De **VOORZITTER**: Voordat de gedeputeerde gaat antwoorden, kijk ik even of er nog andere Statenleden zijn die wellicht nog een vraag ook willen stellen? Ik zie geen Statenleden die dat willen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Stigter namens het college.

4580

Gedeputeerde **STIGTER**: Volgens mij was de reflectie dat in het kader van de MTB vanuit de opgave die wij zien, vanuit de verstedelijking, vanuit de economie, is gekeken welke maatregelen zouden doelrend, doeltreffend zijn, om de komen tot een goede bereikbaarheid en tegelijkertijd ook de andere doelen die Amsterdam heeft ten aanzien van de leefbaarheid bijvoorbeeld te vergroten. En dat heeft geleid tot een pakket van maatregelen, een aantal principes. En een van de belangrijkste principes daarin is het zorgdragen dat de bereikbaarheid in de kader van de drie draaischijven, de A1, de A9 en de A10, gewaarborgd blijft. Dat is ook precies de manier waarop we ook het gesprek voeren met Amsterdam en de andere partners, waaronder ook het Rijk. Dat is ook hetgeen waar wij Amsterdam aan zullen houden.

4585

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

4590

Vragen van de fractie van de SP inzake Artikel NHD over bedrijf in Beemster'.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de volgende vragen die gesteld zijn door de fractie van de SP inzake Noord-Hollands Dagblad over een bedrijf in de Beemster. Dan geef ik het woord aan mevrouw Alberts voor het stellen van de vragen.

4595

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Vorige week verscheen een artikel in het Noord-Hollands Dagblad, waarin verslag werd gedaan van een discussie in de gemeente Purmerend over een vergunningaanvraag door een boerderij om die uit te breiden met een loods van dertienhonderd vierkante meter en drie silo's van negenhonderd vierkante meter. Toen ik dat stukje las, dacht ik: daar wil ik wat vragen over stellen, want het vond plaats in de Beemster. De Beemster is Unesco werelderfgoed. En mijn vraag is dan, in hoeverre zijn die regels voor Unesco werelderfgoed – want dat is de Beemster – hier van toepassing? Dat hoor ik graag. Een van de gemeenteraadsleden, die stelde tijdens de bespreking in de Purmerendse Raad, en ik citeer – het gaat om een ondernemer die een efficiëntieslag wil maken – “wie kan daar bedrijfsmatig op tegen zijn?” Einde citaat. Bent u het met de SP eens dat het bedrijfsmatig misschien wel slim is, maar dat tegenwoordig ook andere criteria gelden, onder andere die waar we vandaag over gesproken hebben, namelijk alles wat met het PPLG en dergelijke te maken heeft. En dat zou ook nog zelfs binnen de omgevingsvisie iets kunnen betekenen. De derde vraag is, zou het niet beter zijn om de aanvraag on hold te zetten totdat duidelijk is wat er uit het PPLG komt? En de vierde vraag is, heeft GS inmiddels – want natuurlijk, het stuk stond vorige week in de krant en ik stel nu pas de vragen – heeft u naar aanleiding van dit artikel al contact opgenomen met de gemeente Purmerend, de vergunningverlener? En zo ja, wat is daarvan de uitkomst? En zo nee, bent u dat van plan om alsnog te doen? Dank u wel, voorzitter.

4615

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik naar het college en de heer Loggen gaat hier antwoord geven op de gestelde vragen namens het college.

4620 Gedeputeerde **LOGGEN**: Dank u wel, voorzitter. Ja, in hoeverre zijn de regels voor Unesco Werelderfgoed voor de Beemster van toepassing? Een terechte vraag, voorzitter, maar zoals u weet, heeft u al Staten in het verleden al een onafhankelijke commissie in het leven geroepen, namelijk de Advies Ruimtelijke Kwaliteit, of kortweg de ARK, en daar is het plan tot twee keer aan toe door beoordeeld. Het is ook aangepast en uiteindelijk is dat akkoord bevonden. Het plan is in lijn met de leidraad landschap en cultuurhistorie en de kernkwaliteiten van de Beemster. Op uw
4625 tweede vraag met trekking tot de opmerking over efficiency van een raadslid in de gemeente Purmerend, ja, daar kan ik alleen maar op antwoorden dat, afhankelijk van het kader waarin het initiatief besproken wordt, er inderdaad meer aspecten een rol kunnen spelen dan sec bedrijfsmatige overwegingen. Maar volgens mij kijken wij naar de landschappelijke en cultuurhistorische overwegingen, waar ik al eerder aan heb gerefereerd. Uw vraag 3, zou het niet
4630 beter zijn om de aanvraag on hold te zetten? Nou, volgens mij gaat het hier om een gemeentelijke planprocedure en dat is de planning. Daarop heeft de provincie geen invloed. Het PPLG is dan ook nog niet vastgesteld. Dat begint maart volgend jaar, als we de discussie net goed begrijpen. In beginsel mogen agrarische bedrijven hun bouw voor twee hectare uitbreiden mits het passend is in de Kernkwaliteiten UNESCO Beemster en volgende de leidraad, voorzitter. En
4635 heeft u naar aanleiding van het artikel contact opgenomen met de gemeente Purmerend? Nee, dit plan is door de gemeente Purmerend voor advies aan ons voorgelegd en het plan is naar het advies van de provincie en de ARK en alles wat erbij hoort akkoord bevonden, omdat het passend is binnen de kernkwaliteiten van de Beemster.

4640 De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts, heeft u nog behoefte aan een vervolgvraag?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nee, ik heb geen behoefte.

De **VOORZITTER**: Nog anderen?

4645

Vragen van de fractie van D66 inzake AWN Archeologie.

4650 De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de volgende vraag in het vragenuur en dat is een vraag die is gesteld door de fractie van D66 in het kader van archeologie. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Vroom.

Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, dank, voorzitter. Het Verdrag van Faro, een akkoord waarin wordt geschreven dat erfgoed meer dan nu een functie kan hebben voor de samenleving. Een bron voor
4655 meerstemmigheid, co-creatie, burgerinitiatief en burgerexpertise in erfgoedzorg. D66 is dan ook blij, zoals eerder bleek uit vragen van mijn collega van de D66-fractie, met dit akkoord en het nieuws van een paar weken geleden, dat staatssecretaris Uslu dit verdrag gaat ondertekenen. In dit kader wil ik het graag hebben over de vereniging van vrijwilligers in de archeologie, de AWN. Zij hebben onlangs twee brieven gestuurd aan de leden van de Provinciale Staten van Noord-Holland, waarin zij zorgen hebben over twee zaken. Namelijk, de uitvoering van de gemeentelijke
4660 verantwoordelijkheid om in een gebied archeologisch erfgoed te beschermen en te behoeden en het recht doen aan daadwerkelijke burgerparticipatie, ook gezien de opmaat naar ratificatie van het Verdrag van Faro. Volgens AWN heeft dit Steunpunt Monumenten en Archeologie geen duidelijke bestuursopdracht en ontbreekt het aan burgerparticipatie en lokale betrokkenheid. Wij hebben nog geen contact gehad met het Steunpunt, voorzitter, maar mijn fractie vindt het wel
4665 belangrijk om vragen te stellen aan Gedeputeerde Staten naar aanleiding van deze signalen van vrijwilligers. Want wat is meer burgerparticipatie dan je vrijwillig inzetten voor een dergelijke organisatie? Daarom stel ik namens de D66-fractie de volgende vragen. Hoe ziet het college de rol van het Steunpunt als het gaat over burgerparticipatie? Hoe ziet het college de rol van commerciële partijen als het gaat over burgerparticipatie? Wat vindt het college van de opmerking
4670 van AWN dat het niet de taak is van het Steunpunt om participatie door erfgoedvrijwilligers en inwoners de regie uit handen te nemen? En hoe ziet het college de rolverdeling tussen het Steunpunt en AWN? Bent u bereid om in gesprek te gaan met AWN over hun visie over burgerparticipatie? Het lijkt erop dat vrijwilligers op dit terrein niet gemotiveerd worden, en vrijwilligers zijn nou eenmaal heel hard nodig. D66 wil weten of het college deze signalen ook
4675 ontvangen heeft. Is deze ontwikkeling ook gesignaleerd? En in de evaluatie van het Steunpunt

opgenomen? Welke maatregelen zijn er genomen als gevolg van signalen en, of naar aanleiding van de evaluatie? En als laatste, het lijkt erop dat de relatie tussen AWN en het Steunpunt verstoord is. Wat doet het college om deze relatie te herstellen en weer samen op te trekken? Dank.

4680

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik zie dat Statenlid Kocken haar pet verwisseld heeft tot gedeputeerde Kocken. Zo zie je maar. Zij gaat nu op de vragen antwoorden namens het college.

4685

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ter beantwoording van de vragen. Ik begrijp naar aanleiding van de brief de vragen, maar ik denk eigenlijk dat er vooral sprake is van een soort verwarring over de taken die er liggen, want het Steunpunt zorgt niet voor burgerparticipatie. Het Steunpunt is er om gemeenten te ondersteunen in het ontwikkelen van erfgoedbeleid. Dat betekent dat zij primair ook met gemeenten communiceren. Er is geen specifieke rol voor burgerparticipatie bij het Steunpunt belegd.

4690

Hoe ziet het college de rol van commerciële partijen op het gebied van burgerparticipatie? Als u daarmee bedoelt, zou een commerciële partij de taak van burgerparticipatie namens een overheid kunnen uitvoeren, dan is het antwoord daarop denk ik in algemeenschap: ja. Als je zo'n taak aanbesteedt of ergens belegt, dan kan dat aan allerlei verschillende entiteiten zijn. En als dat als beste uit een aanbesteding komt, dan kan dat ook een commerciële onderneming zijn die dat doet. Maar in dit geval, zeg ik dan nog een keer, hier is geen burgerparticipatie belegd bij het Steunpunt. Het zou wel kunnen dat een partij, die voor het Steunpunt een deel van de provinciale taak uitvoert, in een andere hoedanigheid wellicht een burgerparticipatietraject begeleidt, maar dat is dan niet in opdracht van de provincie of in het kader van de opdracht die het Steunpunt van de provincie krijgt.

4695

4700

Hoe zien wij de rolverdeling tussen het Steunpunt en AWN? AWN is een organisatie met een eigen doelstelling en die mogen zij nastreven. Dan herhaal ik nog maar een keer: het Steunpunt zorgt er voor ons voor dat gemeenten worden ondersteund in het maken van goed erfgoedbeleid.

4705

Dan ga ik eerst even naar vraag 5, of wij signalen hebben ontvangen dat vrijwilligers niet worden gemotiveerd, zeg ik dan maar even een beetje parafraserend. In eerdere evaluaties is daar nooit een hint over geweest. Dus we hebben daar zeker nog geen maatregelen op genomen. Op de evaluatie van het Steunpunt, die aanleiding is geweest voor het beleidskader Erfgoed en Cultuur op basis waarvan nu aan het Steunpunt een opdracht is gegeven, heeft in ieder geval geen aanleiding gegeven om daar aandacht aan te besteden. Dus het eerste signaal zou dan in deze brief zitten.

4710

En dan kom ik denk ik eigenlijk bij uw laatste vraag. Die vat ik dan even samen: of ik bereid ben om met AWN daarover te spreken. Op zich is er al contact over geweest, maar kennelijk nog niet naar tevredenheid is de boel opgehelderd. Dus ik ben best bereid om de voorzitter en de vicevoorzitter te ontvangen en met hen nog eens door te akkeren waar het Steunpunt voor is en waar eventuele wrevel zit.

4715

4720

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vroom, heeft u nog behoefte aan nadere vragen? Anderen?

Vragen van de fractie van Partij voor de Dieren inzake Financiële crisis bij Waterschap Amstel Gooi en Vecht.

4725

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de laatste vraag die gesteld is door de Partij voor de Dieren, de financiële crisis bij Waterschap AGV, Amstel Gooi en vecht. Ik geef het woord aan de Statenlid Kostić.

4730

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Volgens berichtgeving zijn er flinke financiële tekorten bij Amstel Gooi en Vecht, al enkele jaren. Sommige mensen bij Amstel Gooi en Vecht spreken zelfs in het openbaar over een inktzwarte situatie. Wij hebben begrepen dat er wel contact is geweest met de provincie. Aangezien de waterschappen een belangrijke rol spelen in die transities en de doelen die we moeten behalen, met name als het gaat om bescherming van

4735 ons water wat onze burgers willen en de natuur versterken, biodiversiteit versterken, maken wij ons zorgen of dat dan op deze manier goed gaat en hoe de provincie daarnaar kijkt. De vragen heeft u kunnen lezen, maar ik zal ze toch nog oplezen. 1, welke gesprekken zijn er met AGV gevoerd over de financiële situatie en wat is daar uitgekomen? 2, hoe heeft het kunnen gebeuren? En wanneer heeft de provincie voor het eerst opgemerkt dat het niet goed gaat met AGV? Wat is
4740 er toen gedaan? En had achteraf niet eerder ingegrepen kunnen worden? 3, kan GS garanderen dat AGV haar taken straks goed kan verrichten als het gaat om de bescherming van water, de zorg voor sterke biodiversiteit in en rond het water en waterveiligheid? 4, is GS bereid om samen met AGV te borgen dat eventuele bezuinigingen niet ten koste gaan van de inzet van het waterschap op het gebied van waterkwaliteit en biodiversiteit? 5, waarom voldoet zeventien
4745 procent van de dijken niet aan veiligheidsnormen? En wanneer voor dat opgelost? Want dat was ook een nieuwigheid voor ons in ieder geval. En 6, welke instrumenten staan de provincie ter beschikking om te interveniëren? En welke gaat zij daadwerkelijk gebruiken? Is GS bereid of vindt zij dat nu opportuun om AGV onder curatele te stellen? Dank u wel.

4750 De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Loggen namens het college.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dank u wel. In antwoord op uw vraag 1, welke gesprekken zijn er met AGV gevoerd over de financiële situatie en wat is daar uitgekomen? Nou, al een aantal jaar- Nee, laat ik het anders zeggen. Jaarlijks voeren wij overleg op zowel ambtelijk als bestuurlijk
4755 niveau met de waterschappen over hun jaarrekeningen. Dat doen we altijd. Al een fors aantal jaren schrijven we ook in onze brieven richting de waterschappen, in ieder geval in dit geval AGV, onze bevindingen en dat die ook zorgelijk zijn. Die worden ook gestuurd naar de Verenigde Vergadering, zodat ook de volksvertegenwoordiging aldaar daar kennis van kan nemen. En u weet, het is een monistisch stelsel. Dus dat is één bestuurlijk gremium. Daarmee is de bal in
4760 eerste instantie bij datzelfde bestuurlijke gremium, namelijk de Verenigde Vergadering, om te zorgen dat hun dagelijks bestuur aangespoord wordt om de juiste maatregelen te nemen. En dan zal ik nog preciezer zijn. Noord-Holland maakt samen met Utrecht deze bestuurlijke brief jaarlijks. Dus dat betekent ook dat de provincies onderling daar ook afstemming over hebben. En wij geven daar ook in aan welke stappen wij graag zien welke genomen moeten worden. Wij
4765 hebben ook al aangegeven dat wij graag een plan zien met maatregelen, waarin die schuldenafbouw ook zichtbaar wordt.

Dan vraag 2, hoe heeft dit kunnen gebeuren en wanneer heeft de provincie het voor het eerst opgemerkt dat het niet goed gaat? Daar verwijs ik ook voor een deel naar antwoord één. Al langer
4770 hebben wij gewezen- We hebben al meerdere brieven richting AGV gestuurd. En op 11 mei is in ieder geval de provincie ambtelijk geïnformeerd over het hogere negatieve resultaat over '22 en '23. Wij zijn op dit ogenblik echt alle relevante stukken aan het bestuderen. Medio juni is er een ambtelijk overleg ingepland en begin juli is er een bestuurlijk overleg ingepland om hier verder met elkaar over te spreken.

4775 Dan uw antwoord op vraag 3, kan GS garanderen dat AGV haar taken goed kan verrichten? Dat gaat natuurlijk in de volle breedte, zult u ongetwijfeld bedoelen, van het waterschap. Dan wil ik er toch op wijzen dat het waterschap een zelfstandig, bestuurlijke organisatie met een eigen algemeen en dagelijks bestuur en dat zij ook zelf verantwoordelijk is voor het uitvoeren van die
4780 taken. GS kan daardoor niets garanderen, want dat is echt aan het eigen bestuurlijk gremium.

Is GS bereid om samen met AGV te borgen dat eventuele bezuinigingen niet ten koste gaan van het waterschap op het gebied van waterkwaliteit en biodiversiteit? Dat is uw vraag 4. Ja, dan
4785 verwijs ik toch in deze naar wat ik eerder gezegd heb. Het is een zelfstandig bestuursorgaan. Dat heeft een eigen volksvertegenwoordiging. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van hun taken, inclusief de financiële consequenties. En ik voel daar niet voor om in die verantwoordelijkheid te gaan treden.

4790 Dan uw vraag 5, waarom voldoet zeventien procent van de dijken niet aan veiligheidsnormen en wanneer is dat opgelost? Dan heel even wat feiten. AGV heeft 629 kilometer aan dijk in beheer en eind 2022 voldeed het 520 kilometer aan die norm, en 109 kilometer – en dat is inderdaad die zeventien procent waar u over spreekt – voldoet nog niet. Dan is het ook goed om te weten dat van die 629 kilometer 38 kilometer primaire keringen zijn. Dat is het water wat van buiten naar binnen komt. Die voldoen allemaal. Dat is het hoofdwatersysteem. Die voldoen. Die zijn ook op

4795 orde voor de komende vijftig jaar. Dan houden we nog 591 kilometer over en die zijn met name voor de bescherming tegen boezemwater. En juist van die 591 voldoet die 109 niet. De verwachting is wel, en die afspraken hebben we ook gemaakt, dat ze in 2027 op orde zullen zijn. Zoals wij dat kunnen inschatten, zijn die risico's goed beheersbaar en achten wij op dit ogenblik gewoon nihil. Vaak zie je ook dat wat vertraging ook zit in natuurlijk in de wijze van, waar wordt
4800 het uitgevoerd, is het technisch mogelijk, hoeveel werkzaamheden komen er tegelijkertijd, en natuurlijk ook heel vaak, wat u ook heel belangrijk vindt, natuurlijk de participatie rondom die werken.

4805 Dan 6, welke instrumenten staan de provincie ter beschikking om te interveniëren en welke gaat zij gebruiken? En is GS bereid om AGV onder curatele te stellen? Nou, dan is het misschien vooraf nog wel even goed om te vermelden dat in tegenstelling tot de Gemeentewet, de provincie op de interventieladder op basis van de Waterschapwet minder sporten heeft om op te staan. Dus daar verschilt. Daarom kun je het niet een-op-een vergelijken met een gemeente. En per geval zal de provincie ook af moeten wegen of een beoordeling moet leiden tot verder handelen, een
4810 interventie. En de stappen die door de provincie gezet kunnen worden, die vallen in een aantal onderdelen uiteen. Dan kunnen we denken aan het gedeeltelijk of het vermeerderen van het toezicht als er goede scores zouden zijn. Dus dan ga je echt naar een soort kader. Wat hebben we dan? Het voeren van ambtelijk overleg, het voeren van bestuurlijk overleg, onthouden van goedkeuring aan besluiten of verordeningen, het geven van een aanwijzing, het schorsen of vernietigen van besluiten en het in de plaats treden van het nemen van gevorderde besluiten. Dat is de uiterste sanctie. Maar daarmee moet u ook goed in uw achterhoofd houden: dat vergt afstemming met drie provincies – Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht – als we die kant op zouden gaan. Het is een uiterste middel. Dus wij zijn op dit ogenblik ook aan het kijken van welke stappen er nodig zijn. Dat zal naar aanleiding van het eerste bestuurlijk overleg wellicht
4820 wat helderder worden. Ik zal eerst maar eens gewoon opnieuw aandringen op een goed plan.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Loggen, ik heb u iets langer door laten gaan, maar u bent al ruim over de tijd. Het is wel een heel fijn verhaal om naar te luisteren, maar ik ben bang dat ik iets streng moet zijn en u moet gaan verzoeken-

4825 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik dacht dat dit mijn laatste Statenvergadering zou zijn. Dus ik denk, ik pak het moment even.

De **VOORZITTER**: Daarom heb ik u ook een minuutje extra gegeven. Ik zie onze nieuwe provinciesecretaris ook zeer geïnteresseerd luisteren naar uw verhaal. Ik kijk zo nu en dan of ze ook knikt, of het klopt. Maar in die zin heb ik u dan toch ruim de tijd gegeven.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, dan was dit het.

4835 De **VOORZITTER**: Ik kijk nog even naar Statenlid Kostić, of zij nog aanvullende vragen heeft. U krijgt nog een tweede kans. Ik had namelijk een een-tweetje met Statenlid Kostić en ik wist dat er nog een aanvullende vraag zou komen. Dus u krijgt nog een tweede kans, gedeputeerde Loggen.

4840 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. De gedeputeerde zegt: ja, dit is al langer bekend. Wat is al langer? Drie jaar? Vier jaar? Tien jaar? En ja, als het wat langer is, waarom zitten we nu pas op de eerste ladder eigenlijk: ambtelijk overleg? Waarom is GS nog steeds van plan om alleen maar nog een plan te vragen? Wat is er met die andere plannen gebeurd? En hebben wij die plannen ook kunnen inzien? Kunnen wij die plannen, die al eerder zijn gestuurd, ergens inzien? Hebben wij iets gemist daarin? En tenslotte, GS zegt: ja, het waterschap heeft eigen bevoegdheden.
4845 Uiteraard. Tegelijkertijd heeft de provincie de bevoegdheid om te interveniëren als het gaat bijvoorbeeld om water. Dat wij ervoor zorgen dat het waterschap wel, als het gaat om de Kaderrichtlijn Water haar bijdrage doet. Dus is GS bereid om er in ieder geval voor te zorgen dat daar, als het gaat om die financiële kwetsbaarheid, dat die Kaderrichtlijn Water-doelen niet in het gevaar komen?

4850 De **VOORZITTER**: Precies binnen de tijd. Zijn er nog andere Statenleden die een aanvullende vraag willen stellen? Ja, dat is mevrouw Poot van de VVD.

4855 Mevrouw **POOT** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Twee aanvullende vragen. Ik wil zeker niet in de bevoegdheid treden van het waterschap en tegelijkertijd ben ik wel benieuwd of de gedeputeerde de zorg mee wil nemen, en dan eigenlijk met name de zorg: is er straks ook geen invloed op bewoners van onze provincie? Bijvoorbeeld als het gaat over zwemwaterkwaliteit of over kwaliteit van dijken, kijkend naar de droogte. Dat is vraag 1. En vraag 2 gaat juist over dit monistische stelsel. De huidige coalitie is van plan om daar mogelijkwerijs een dualistisch stelsel van te maken. En mijn vraag is: is dat nou wel het juiste moment? Dank u wel.

4865 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Andere Statenleden nog? Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Loggen. En voor de verslaglegging: dit is zeker niet, denk ik, zijn laatste Statenvergadering. We hebben er nog wat voor de zomer.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dank u wel, voorzitter. Anders was dit een laatste bestuurlijke tango met mevrouw Kostić geweest. En wat een mooier eind had ik kunnen wensen, wat dat betreft? Dit is niet van mijn tijd af, hè, voorzitter? [...] Oké.

4870 Voorzitter, ja, wanneer wisten we dat? Zoals ik al zei, al enige jaren hebben wij zorg over het hoge schuldenplafond van dit waterschap. Daar hebben we ook op gewezen. En dan is het de eerste taak aan hun eigen volksvertegenwoordiging om daarop te wijzen. Als zij daar niets mee doen, en kennelijk is daar onvoldoende mee gebeurd, ja, dan krijg je op een gegeven moment waar nu dan wat tegenvallers op zijn. Dat is natuurlijk het feit dat daar ook organisatorisch het een en ander niet helemaal lekker loopt, waardoor die inningen van hun belastinggebied wat lastiger gaan. Dat zullen we ook echt moeten bestuderen: waar zit die oorzaak dan in? Want anders is het speculeren en dat is buitengewoon risicovol. Dus daarom ook dat overleg. We hebben jaarlijks een bestuurlijk en ambtelijk overleg daarover. En nogmaals, wij gaan niet alleen over AGV. Omdat het in drie provincies werkzaam is, doen we dat ook met twee anderen, is dat in afstemming. Onze zorg hebben wij ook al- En dat zullen we ook telkens kenbaar maken als zij dus onvoldoende maatregelen in onze ogen nemen.

4885 Nou, dan is: wilt u dat gaan borgen? Daar heb ik volgens mij in antwoord 3 en 4 voldoende op gezegd. Dat het een eigenstandig bestuursorgaan is met een eigen belastinggebied en zij zelf verantwoordelijk moeten zijn om hun eigen middelen daarvoor toe te delen. Op het moment dat zij daar niet aan toe komen, dan kom ik bij mijn antwoord op vraag 6, wat ik u gegeven heb, op onze interventiemogelijkheden en dat wij dan besluiten wellicht gaan opschorten, omdat daar in onze ogen onvoldoende financiële dekking tegenover staat. U hecht, zoals wij allemaal, buitengewoon grote waarde aan de biodiversiteit en de KRW. Ik ga nog zelfs een stap verder. Ik vind namelijk dat de waterveiligheid de allerhoogste taak is namelijk van het waterschap en dat moet volop gegarandeerd zijn. Dat beeld hebben we, zoals ik ook al heb gezegd, dat wij daar geen risico's op dit ogenblik zien. Maar wij zullen de situatie wel natuurlijk nauwgezet blijven volgen. U kunt van mij aannemen dat ook de portefeuillehouder en de dijkgraaf binnenkort een zeer goed verhaal moeten hebben tegen de provincie.

4895 Dan de invloed op bewoners en dijken. Ja, het is een eigen bestuurlijke entiteit met een eigen belastinggebied. Op het moment dat daar een tekort is, dan zullen de inwoners dat merken, want dan zullen ze waarschijnlijk een verhoging van hun belastingen moeten doorvoeren. Ja, en u weet hoe dat werkt. Eens in de vier jaar kan men dan afrekenen met een zittend bestuur. Het goede nieuws is: ze zijn net gekozen. Het slechte nieuws is: ze zijn net gekozen. Dus hoe dat verder gaat voor de burger, dat zullen we echt moeten afwachten. Ik focus me nu volledig op mijn primaire, op mijn bestuurlijke verantwoordelijkheid. En dat is dat ik nu die gespreksronde met ze inga.

4905 Als het gaat over het monistisch en het dualistisch stelsel: ik laat het juridisch natuurlijk nog wel even checken, maar de wet zegt dat dit de laatste bestuurslaag in Nederland is wat een monistische bestuurslaag is. De wet zegt niets over dat zij een keuzemogelijkheid hebben om naar een dualistisch systeem over te gaan. Maar nogmaals, ik laat het veiligheidshalve wel even checken en ik volg in deze de wet.

4910 De **VOORZITTER**: Dank. Daarmee hebben we de vragen van het vragenuur behandeld.

12. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

4915 De **VOORZITTER**: Er zijn geen moties Vreemd ingediend.

13. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.

4920 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij agendapunt 13. Dat is de gebundelde stemming. Dan gaan wij als eerste in stemming brengen- Bent u daar allemaal klaar voor? Wij hebben een aantal afwezigen vanavond. Dat is mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer Olthof van de PvdA, mevrouw Oulad Hadj van de PvdA en mevrouw Bezaan van de PVV. Dus dat betekent dat wij 51 geldige stemmen kunnen uitbrengen vanavond.

4925 **Conceptstartversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG, VD-31).**

4930 De **VOORZITTER**: Dan ga ik over tot het in stemming brengen van de ingediende moties bij agendapunt 9. Dat is de voordracht 31, conceptstartversie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, het PPLG. Als eerste breng ik in stemming motie 51, ingediend door Forum voor Democratie en de Partij voor de Vrijheid.

Mevrouw **ROMMEL** (VVD): Voorzitter, ik had al gemeld, maar even bij herhaling, dat ik mij hier zal onthouden van stemmen bij de moties en het onderwerp.

4935 De **VOORZITTER**: Prima. Dus dat betekent dat zowel motie 51 en de andere moties en het agendapunt zelf, voordracht 31, u zich zal onthouden van stemming. Dat betekent dat we dus vijftig geldige stemmen kunnen tellen bij voordracht 31 en de ingediende moties. Nogmaals, ik ga als eerste motie 51, ingediend door Forum voor Democratie en Partij voor de Vrijheid. De titel is Conceptstartversie PPLG terug naar de tekentafel. Is er iemand die hoofdelijke stemming
4940 wenst? Stemverklaring? Aantekening? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 51. Er kunnen dus vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Motie 51 'Conceptstartversie PPLG: terug naar de tekentafel!', ingediend door Forum voor Democratie en PVV.

4945 Motie 51 is met 4 stemmen voor, 46 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

4950 De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming motie 53, ingediend door JA21 en het CDA, met als titel Prioriteit PAS-melders. Is er iemand die een stemverklaring- Ja, dat is de heer Vendrig van de BBB.

4955 De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, dank u, voorzitter. De stemverklaring van BBB luidt als volgt. PAS-melders is natuurlijk voor BBB een belangrijk onderwerp. Ik heb het al genoemd in mijn betoog. Het is natuurlijk jammer dat de motie niet is aangehouden, want dan was er meer tijd geweest om het zorgvuldig te benaderen. Ja, we willen dit bij de onderhandeling meenemen om alsnog een goed resultaat te bereiken. Dus daarom zullen wij niet voor de motie stemmen. Daarmee blijft trouwens overigens de motorkap gesloten, die eerder genoemd is.

4960 De **VOORZITTER**: Ja, sorry, maar het is een korte stemverklaring. Dus ik ga u afronden. Dat geldt voor iedereen. Ik kijk of er nog een andere stemverklaring- De heer De Wit, VVD.

4965 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, waarvoor dank, voorzitter. Onze fractie heeft diepe steun voor de drie punten, de eerste drie genoemde punten in de motie, maar het vierde punt raakt toch echt de kern van het PPLG onder andere. Daar heb ik eerder vandaag iets over gezegd en daar staan wij bij. Dus we zullen de motie niet steunen.

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić.

4970 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. Eigenlijk sluiten we ons aan bij wat BBB zei: zorgvuldigheid is belangrijk. Als we kijken naar deze motie, dan hebben we twee puntjes. Hierin wordt heel breed een groep meegenomen van PAS-melders en anderen, waaronder dus ook

- 4975 mogelijk valsmelders. Het onderscheid vinden we belangrijk en rechtvaardig om te maken. De motie kunnen we daarom niet steunen. Ten tweede is het ook belangrijk om in te zetten in die transitie, die we uiteindelijk in het hopelijk betere PPLG kunnen maken, waardoor PAS-melders juist eerder uit de nesten komen. Dus daarom stemmen wij tegen.
- 4980 De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Hoofdelijke stemming? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 53. Er kunnen, nogmaals, vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.
- Motie 53 'Prioriteit PAS-melders', ingediend door JA21 en CDA.
Motie 53 is met 11 stemmen voor, 39 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie, 50PLUS en ChristenUnie.
- 4985 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 31. Dat is de conceptstartversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied, oftewel het PPLG. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst?
- 4990 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Sorry, van de orde.
- De **VOORZITTER**: Als iemand een ordevoorstel wil doen, vind ik dat goed, maar dan moet u wel uw hand opsteken.
- 4995 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, ik heb nu een voorstel van orde. Volgens mij hebben we de hele middag vergaderd met eindeloze schorsingen om duidelijk te krijgen dat we hier niet over stemmen, maar namelijk dat we kennismaken. En over kennismaken hoeft je niet te stemmen, want dat heb je al dan niet gedaan, maar dat hoeft je niet te zeggen.
- 5000 De **VOORZITTER**: Met alle respect, maar ook door de agendacommissie- Het is door de commissie destijds naar de vergadering gehaald door het presidium en het is hier op de agenda gezet als voordracht. Dus we gaan er gewoon over stemmen, zoals we dat met elkaar hebben afgesproken. Het staat ook op de agenda, zoals die met u is besproken. Sterker nog, het is op verzoek ook van de Staten juist ter bespreking hier naar binnen gehaald en er wordt over gestemd en ik wil dat toch nog even voor de duidelijkheid zeggen: over een conceptstartversie
- 5005 Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Die staat hier op de agenda. De heer Klein.
- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nee, er wordt gestemd over een voordracht waarin staat dat we kennismaken van een conceptversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied.
- 5010 De **VOORZITTER**: Prima. We bedoelen exact hetzelfde, meneer Klein. Dus volgens mij spreek ik geen Spaans. Even weer centraal. Toch even voor alle duidelijkheid. Dat is precies wat hier staat en zo hebben we dat ook afgesproken en zo is de agenda ook vastgesteld, en die ligt hier ook voor. Dus die ga ik nu in stemming brengen. Daar zijn ook de moties net- Daar hebben we ook over de moties gestemd. Dus ik open nu- Ik ga het nu nogmaals vragen, voordracht 31, waar
- 5015 voorligt de conceptstartversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied, PPLG, is de titel die vandaag in stemming wordt gebracht. De vraag is, wenst iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? Ja, dat dacht ik al. Mevrouw Alberts.
- 5020 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, voor de duidelijkheid, wij hebben kennisgenomen van het hele stuk. Dat betekent niet automatisch dat wij instemmen met de inhoud. Maar we zullen, omdat het aan ons gevraagd wordt, zeggen dat we dan nu voorstemmen. Maar dat betekent, nogmaals, niet per se met de inhoud.
- 5025 De **VOORZITTER**: Dat snap ik. Ja, mevrouw Koning.
- Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Ja, voor ons geldt hetzelfde. We hebben kennisgenomen van de inhoud, maar we zijn het absoluut niet eens met de startnotitie zoals die er nu ligt. Dus onze moties moeten worden meegenomen.

5030 De **VOORZITTER**: Anderen nog met een stemverklaring? Iemand aantekening. De heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Ook wij hebben het stuk gelezen. Dank je wel.

5035 De **VOORZITTER**: Dan open ik nu de stemming voor voordracht 31. Er kunnen vijftig stemmen worden uitgebracht. Er is iemand die het knopje nog niet kan vinden. Ja, de stemming is gesloten.

5040 Voordracht conceptstartversie Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) (VD-31).
Voordracht 31 is met 43 stemmen voor, 7 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer (VD-18).

5045 De **VOORZITTER**: Gaan we nu naar de stemming over voordracht 18. Daar is een amendement ingediend. Zoals u weet, brengen we eerst amendementen in stemming en dan eventueel moties, als die er zijn, en dan uiteindelijk de voordracht. Maar in dit geval is er een amendement, nummer 11, ingediend door GroenLinks, JA21, VVD, CDA, Forum voor Democratie, ChristenUnie, PVV, D66, BBB, Partij voor de Dieren, de Partij van de Arbeid, SP en Volt. De titel is Zienswijze
5050 begrotingen Randstedelijke Rekenkamer 2024. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring of aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement 11. Er kunnen 51 geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

5055 Amendement 11 'Zienswijze Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2024', ingediend door GroenLinks, JA21, VVD, CDA, Forum voor Democratie, ChristenUnie, PVV, D66, BBB, Partij voor de Dieren, PvdA, SP en Volt.
Amendement 11 is met algemene stemmen aangenomen.

5060 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 18. De titel is Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer 2024. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring? Iemand aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 18. 51 stemmen zijn binnen.

5065 Voordracht Zienswijze conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer (VD-18).
Voordracht 18 is met algemene stemmen aangenomen.

14. Sluiting.

5070 De **VOORZITTER**: Daarmee, dames en heren, zijn we aan het eind gekomen van deze Provinciale Statenvergadering. Ik wil nogmaals Statenlid Van der Waart bedanken voor haar waarneming. De eerstvolgende Statenvergadering zal plaatsvinden op 10 juli – nog even centraal, dames en heren; ik heb nog niet gesloten – met een mogelijke uitloopdatum van 17 juli. We hopen dat we daar
5075 eind deze maand meer zicht op hebben als de commissievergaderingen zijn geweest, hoeveel stukken er op de agenda staan. Ik zie u graag terug bij de volgende Statenvergadering. In de Johan Remkeszaal staat nog een drankje klaar, zodat u even weer kunt hydrateren, zoals dat heet. Ik dank u allen en tot de volgende keer. Ik sluit de vergadering.

Sluiting om 20.51 uur